

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS (bolševikų) CENTRO KOMITETO ORGANAS

Žemės paskirstymo darbai vykdomi visu spartumu

Žemės pertvarkymo didžioji prasmė

Šiomis dienomis visoje Tarybų Lietuvoje vyksta Valstybinio žemės fondo paskirstymo mažžemiams ir bežemiams valstiečiams darbai yra paskutiniai pagrindiniai didžiojo žemės pertvarkymo darbai. Po savaitės kitos tuos darbus pabaigus, Tarybų Lietuvos valstiečiai jau faktiškai taps vieninteliais žemės šeimininkais ir visas mūsų krašto žemės ūkis bus tvirtai atsistojęs į naujo — socialistinio gyvenimo vėžes.

Visos žemės perėjimas į socialistinės valstybės, t. y. visų valstiečių ir darbininkų nuosavybę, dvarininkų, kaip klasės, likvidavimas, dvarų centrų su visu inventorium perdavimas valstiečių kultūriniais reikalams ir išikūrimo pradžia, valdomos žemės normos nustatymas, susidariusio žemės fondo valstiečiams paskirstymas — visa tai ir sudaro tą didįjį darbo žmonių laimėjimą, kurį mes vadiname didžiuoju žemės pertvarkymu.

Žemės pertvarkymas nėra kokia nors buržuazinė reforma, o revoliucinis perversmas. Jis jokių atvejų nepalyginamas su buvusia buržuazine žemės reforma, kuri, kaip parodė pats gyvenimas, valstiečiams davė tik nusivylimą ir didžiausią vargą. Žemės reforma buvo daroma ne valstiečių būviui pagerinti, o buvo tik dvarininkų kapitalistų sudrėkusio žipono lopas.

Taip, žemės pertvarkymas — tai revoliucinis perversmas, iš pagrindų sugriaušęs senąją kapitalistinę žemės ūkio santvarką ir ant tos santvarkos griuvusių kurias socialistinę žemės ūkio santvarką. Žemės pertvarkymas atsirado kapitalistinės valdžios nuvertimo ir darbo žmonių valdžios įsigalėjimo rezultate.

Žemės reforma atsirado iš buržuazijos baimės, kurią ji pajuto visai prisiartinus revoliucijos pavojui. Žemės reforma buvo pažadėta su tikslu nuslopinti darbo valstiečių revoliucinį sąmonėjimą, su tikslu valstiečius apgauti ir pašalinti revoliucinio perversmo pavojų.

Nepakankamai susipratus Lietuvos darbo valstietijai ta meškere susiviliojo ir buvo įtraukta į kontrrevoliuciją.

Tačiau nedaug laiko tereikėjo, kad apgautoji valstietija apgavystę suprasėtų. Žemės reforma buvo paskelbta, tačiau visa sena tvarka paliko. Dvarininkams buvo neva nustatyta žemės norma, bet buvo paliktos sąlygos turėti tūkstančius hektarų. Valstietis gavo žemės, bet

negavo sąlygų joje įsikurti ir išlaikyti. Silpnas naujakuris iš visų pusių liko apstotas dvarininkų, žemės spekuliantų, lupikautojų. Prieš šiuos kapitalo ir valdžios galiūnus vadinamasis naujakuris neatsilaikė. Jis brido į skolas, tapo lupikautoju ir bankų auka, buvo verčiamas iš neva gautos žemės bėgti. Iš naujakurių išslydusi žemė vėl grįžo seniems dvarininkams, telkėsi naujų „lietuviškų“ dvarininkų rankose, pagaliau, žemės grobimas buvo legalizuotas 150 ha norma.

Už paimtas iš dvarininkų žemes buvo mokamos milijoninės sumos atlyginimų, o iš kur jos buvo mokamos, kaip ne iš valstiečių ir visų darbo žmonių kišenės. Dvarininkams už žemes mokėjo ir žemės gavę valstiečiai ir jos negavę valstiečiai.

Paskutiniu smetonmečio laiku jau pradėjo reikštis užsimojimas visiškai likviduoti žemės reformos liekanas. Jau visai atvirai buvo įrodinėjama, kad „tinkamai“ ūkininkauti gali tik buožė, dvarininkas. Tarybų Sąjungos atvaduoto ir buržuazinei Lietuvai perduoto Vilniaus krašto valstiečiai su dideliu entuziazmu laukė žemės reformos, bet Smetona apie žemės reformą tame krašte net laikraščiuose uždraudė rašyti. Jis pasakė, kad buvusiuose Vilniaus krašto lenkų dvarininkų dvaruose turi atsistoti lietuviai dvarininkai ir tapti valstiečiams „kultūros švyturiais“.

Taip atsirado ir taip buvo vykdoma žemės reforma.

Žemės pertvarkymas, bet kokias machinacijas, bet kokius galimus grįžti „atgal“ pašalino galutinai. Visoki parazitai, siekiai sugrobt žemes, švariai nuvalyti. Dvarininkams už žemę nemokama nė cento — už ją nieko nemokės nei žemę gauną, nei žemės jau seniau turėję. „Geradariams“ skoliniojams, lupikautojams kelias prie valstiečio prieiti užkirstas. Valstietis žemėje atsistoja tvirtai ir galutinai. Socialistinė valstybė, aprūpinus valstiečius žeme, pasirūpins, kad paramos reikalingi tą paramą gautų.

Štai didžiojo žemės pertvarkymo turinys ir prasmė. Štai kodėl žemės pertvarkymas Tarybų Lietuvos valstiečiui atidaro plačias duris į naują, užtikrintą padėtį, štai kodėl jis darbo valstiečiui sudaro visas sąlygas doru ir našiu darbu kurti naują, šviesų, laimingą, sotų gyvenimą.

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimai

Kaunas, ELTA. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo posėdyje, tarp kitų dalykų, buvo aptarti šie aktualūs klausimai:

1. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo malonės prašymams spęsti komisijos pateiktą protokolą, kuriuo komisija pasiūlė karinių ir civilinių teisinių 148 nubaustiesiems bausmės dovanoti, sumažinti arba sąlyginiai nuo bausmės atleisti. Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas patvirtino su kai kuriais pakeitimais: 1) dovanota bausmė — 110 asmenų; 2) dovanota bausmė lygtinai — 10 asmenų; 3) sumažinta bausmė — 10 asmenų; 4) nepatenkinta malonės prašymų — 17.

2. Patvirtintas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo tarnybinis aparatas tokios struktūros: 1) Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko Sekretoriatas. Aukšč. Tarybos Prezidiumo Sekretoriatas, kuris turi šiuos skyrius: a) Juridinį, b) Informacijos ir Statistikos ir c) Malonėsprašymams spęsti komisija; 3) Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Reikalų Valdyba, kuri susideda iš šių dalių: a) Protokolų, b) Finansų ir c) Bendrosios.

3. Lietuvos TSR valstybinio ženklų (herbo) viešiesiems reikalams nutarta spausdinti 20.000 egz. Taip pat nutarta išleisti Liaudies Seimo 1-sios ir nepaprastosios sesijos stenogramas lietuvių ir rusų kalbomis.

Šetos valsč. Montvilo Mitėniškių dvaro kumečiai M. Stasiukaitis ir J. Kasparaitis sveikina vienas kitą, gavę žemės. Abudu tame dvare gimę, auge, jaunystę praleidę, pagaliau susilaukė teisybės.

Foto A. Naruševičiaus

Kaip eina žemės skirstymo darbai

Atsiliekančios apskr. turi išvystyti didesnę darbo spartą

LTSR Komisarų Tarybai rugsėjo 24 d. paskelbus Valstybinio žemės fondo skirstymo pradžią, žemės ūkio komisijos ir žemės pertvarkymo techninis personalas tuojau entuziastingai pradėjo žemės paskirstymo — mažžemiams ir bežemiams perdavimo darbus. Per vieną savaitę, ligi spalio mėn. 2 d., visoje Respublikoje buvo sudaryta 25 tūkst. 690 sklypų, bendro ploto 170 tūkst. 907 ha. Tai sudaro 29,7% viso Valstybinio žemės fondo. Atskirose apskrityse atliktų darbų kiekis svyruoja tarp 100% ir 7,4%. Visoms apskrityms įtikinamą pavyzdį davė Šakių apskritis, kuri jau rugsėjo 29 dieną buvo atlikusi visą 100% žemės paskirstymo darbų. Spartumu pasižymėjo Utenos apskritis (iki spalio 2 d. atliko 58,1% darbų) ir Kėdainių apskritis (iki spalio 2 d. atliko 55,7% darbų). Iš atskirų valsčių darbo spartos pavyzdį parodė Utenos apskr. Molėtų, Skiemonių ir Leliūnų valsčiai, kurie iki rugsėjo 29 d. jau buvo atlikę žemės skirstymo darbus ir perdavę žemę naujiems žemės valdytojams. Didžiausiam, Molėtų valsčiuje, darbą pirmasis baigė miškotvarkos matininkas Kaškauskas. Lėčiau žemės pertvarkymo darbus vykdančioje Šiaulių apskrityje iki rugsėjo 29 d. visus darbus baigė Žagarės valsčius.

Valstybinėje žemės ūkio komisijoje turimomis žiniomis palyginti su Šakių apskr. iki spalio 2 d. buvo atsilikusios Vilkaviškio apskr., atlikusi 41,2% darbų (10597 ha ploto turi 23 žmonių techninio personalo, o Šakių apskr. 12.357 ha ploto turėjo 17 žm. techninio personalo), Marijampolės apskr. 25,2% darbų, (9912 ha ploto turi 22 žm. techninio personalo), Šiaulių apskr., kuri, nors ir turi 68413 ha ploto 26 techninius darbininkus, bet atliko tik 7,4% darbų. Atsilikusiomis re-

ikia laikyti Kretingos apskritį, Švenčionių apskritį, Rokiškio apskritį. Partija ir vyriausybė tiek žemės ūkio komisijoms, tiek techniniam personalui yra davusi uždavinį žemės paskirstymo darbus atlikti kuo trumpiausiu laiku. Tam uždaviniui atlikti visi žemės pertvarkytojai turi dirbti taip, kaip dirbo Šakių apskritis, kaip dirbo Utenos ir Šiaulių apskrities valsčiai pirmūnai.

Tarybų Lietuvos darbo žmonės ruošiasi tinkamai sutikti Spalio revoliucijos sukaktį

Kasmet švenčiama Didžiosios Spalio revoliucijos sukakties šventė — Tarybų Sąjungos darbo žmonių didžiausia šventė. Ji ne tik iškilmingai švenčiama, bet ir atžymi ypatingais darbo našumo ir spartumo laimėjimais. Tai būna šventinės dovanos socialistinei darbo žmonių valstybei.

Siemet tą didžios sukakties šventę laisvai švenčime ir mes. Skandami įsigalėjusiu Tarybų Sąjungoje papročiu ir mūsų darbininkai bei valstiečiai jau ruošiasi socialistinėms varžyboms, kuriomis tą sukaktį atžymės. Iki spalio 3 d. į tas varžbas jau buvo įsijungus visa eilė Kauno pramonės įmonių. Litekso fabriko darbininkai pasižadėjo nuo spalio 1

dienos darbo našumą pakelti 10%, o netikusių prekių kiekį sumažinti iki pusės procento. „Livielos“ fabriko darbininkai pasižadėjo gamybos planą pakelti ne mažiau kaip 23%. Panašius pasižadėjimus sutaria ir kitų įmonių darbininkai. Pagerbdami didžią sukaktį, jie taip pat varžysis ir dėl Vietinės Pramonės Liaudies Komisarato raudonosios vėliavos laimėjimo.

Sukaktuvinių varžybų pradžią kaime padarė Ukmergės ir Utenos valstiečiai. Apie jų varžybų turinį jau esame rašę.

Partinės ir profesinės organizacijos ėmėsi energingo darbo sukaktuvines varžbas kuo plačiausiai išplėsti visoje Respublikoje.

Šakių apskritis pirmoji baigė žemės paskirstymo darbą

Šakių apskrityje žemės dalinimas jau baigtas. Šiame apskrityje žemės fondan buvo paimta 12.176 ha. Šis žemės plotas išdalintas apskrities bežemiams, mažžemiams, ūkininkų samdinims ir ordinarininkams. Žemės pertvarkymas palietė 1008 ūkinis vienetus, kurių bendras plotas 38.281 ha. Iš visų paliestų ūkių tik 3 turėjo planus, o kitus reikėjo apmatuoti. Žemės fondas paskirstytas taip: miškų valdybai — 507 ha; viešiesiems bei savivaldybių reikalams — 100 ha; švietimo, kultūros bei sveikatos reikalams — 142 ha; žemės ūkio kultūros reikalams — 746 ha (3 dvarai: Pavilkių, Kidulių ir Putinių); įvairiems valst. reikalams — 37 ha; miestams ir miesteliams praplešti — 206 ha; mažžemiams turintiems gausias šeimas — 2.464 ha (patenkinta 560 šeimų); bežemiams turintiems gausias šeimas, kurių pa-

tenkinta 214, žemės duota 1.206 ha; 41 smulkiam nuomininkui — 335 ha; kitiems mažžemiams (571 šeimai) — 2.631 ha; 24 ordinarininkams — 202 ha; įvairiems 357 asmenims išdalinta 2.159 ha. 75% viso fondo atiduota mažžemiams.

Šakių apskr. didžiausias fondas susidarė Sintautų valsčiuje — 3.093 ha, kuris paskirstytas 515 šeimų. Žemės dalinimas sklypais dėl didelių fondų ilgiausiai užtruko Sintautų, Bublelių ir Kidulių valsčiuose. Vykstant žemės matavimo, planavimo bei paskirstymo darbus vietoje, buvo dirbta labai sistemingai ir labai sparčiai. Žemės dalinimą vykdė 17 brigadų.

Zanavykijos ūkininkai matininkams ir ž. ū. komisijoms teikė didelę paramą. Stambešnieji žemvaldžiai, suprasdami laiko dvasią ir tai, kad žemės privalo turėti visi, kas ją dirba, ne tik nedarė jokių trukdy-

mų, bet ir patys stengėsi palengvinti didį žemės paskirstymą vykstant. Tai rodo, kad Suvalkijos valstiečiai ne tuščiai vadinami pavyzdiniais ir sąmoningais respublikos piliečiais. Pažymėtina, kad čia atsirado ir tokių, kurie pasižadėjo ant iš jų paimtos žemės padėti savo samdinims įsikurti. O kiti, kuriuos žemės pertvarkymas ir nepalietė, patys savo noru sutiko dalį savo žemės perleisti savo darbininkams bei mažai žemės turintiems kaimynams. Gražų pavyzdį šiame reikale yra parodę Vilkeliškių km., Sintautų v. ūkininkas Liūdžius; Menkinių km., Sintautų v. ūkin. Orentas; Jakubonių km., Paežerėlių v. ūkin. Laukaitis; Giedručių km. Šakių v. valstietė Stankaitienė, kuri iš savo 8 ha žemės fondan perdavė 4 ha. Jos žemė prieina prie pat Šakių miesto.

„Geriau žemį duoc Bingeliui, ba jis žanotas“

(Žemės dalinimas Dzūkijoje)

Šaltokas rugsėjo 26 d. rytas. Vėžikas, du matininkai ir aš vykame iš Merkinės į žemės dalijimo vietą. Laukuose tikras ruduo. Laukuose dzūkės kapliais kasa bulves, kurios šiemet čia duos gerą derlių. Rauja bei piauna piautuvais grikius. Vyrai beria rugius į dirvą ir akėja, o šalia jų kiti jau žaliuoja — šiemet sėja nevienoda. Tas pats valstietis turi jau žiemkenčių želmenų ir dar nepasėtų rugių. Dėl to kaltos oro sąlygos ir suvėluotai gauta rugių sėkla.

Purplų kaimas. Gyventojas nuo gyventojų per kilometrą gyvena. Kaip taip gyvenant galima bus kultūringai praleisti laisvą vakarą? Kaip blogam orui esant pasiekti vienam kitas? Grupinės sodybos duos progos kaimo gyventojams kultūringiau praleisti laisvalaikį — tokios mintys lenda į galvą žiūrint į šį kaimą.

Margų vienkiemis. Užvažiuojame į Baranauko Vinco ūkį, kuris turi virš 39 ha žemės. Čia randame valstiečius suėjusius padėti dirbti matininkams matavimo darbus. Jie visi linksmi juokauja, jie džiaugiasi, jog ta žemė, kurią jie yra savo prakai tu permirkę — atitenka jiems. Tuojau visi stvėrėsi matavimo darbų. Iš Baranauko ūkio atrėžiama 9 ha žemės, kurios, kaip netinkamos dirb-

ti, apie 4 ha paliekama žemės fondui, o 5,47 ha atiduodama mažžemiui Martynui Bingeliui iš Purplų kaimo, turinčiam apie 1,5 ha žemės.

— Čia yra du mažžemiai, Bingelis ir Traigys, ale geriau žemį duoc Bingeliui, ba jis žanotas, o Traigys ne, — sprendžia valstiečiai dzūkai, vykdydami istorinį darbą prie matavimo darbų.

Nedzingės parapijos gautose žemėse atkeltieji iš Varėnos valst. valstiečiai, kurie gavo žemės mainais už valstybės reikalams paimtą žemę, jau matosi trobesių pastatytų. Tai negirdėtas dalykas, kad per taip trumpą laiką galima sukurti — perkelti sodybas. Tokie pirmūnai yra šie valstiečiai: Bižoka, Janavičienė Petrė, Vaisieta, Jurgelevičius. Jie pasistatė kluonus ir kitus trobesius per vienos savaitės laiką.

Skripkiūnas Vladas iš Raitininkų kaimo turėjo 6 ha žemės, vargingai gyveno, o šiandien džiūga, nes jis gavo Menciūniškių kaimo 3,5 ha žemės ir dabar turės 9,5 ha žemės sklypą, kuriame jau bus galima gyventi ir nereikės pas svetimus duonos kasnio ieškoti — nuo dienos dirbti. Skripkiūnas Vladas iš tėvų paveldėjo 2 ha žemės, ilgus metus bernavo pas kitus, per žemės reformą gavo kelis ha žemės ir taip vargo iki šiol, kol atėjo prie valdžios

liaudis — darbininkai ir valstiečiai ir įvykdė valstiečių troškimą — grąžino žemę tiems, kurie ją dirba.

— Užteks jau man vargti — dvaro bernu būti, turėsiu ir aš savo gūtelį, kur pasilsės mano išvargę seni kaulai ir nevarys manęs ponas, kaip pirma, o — guodžiasi Kudrėnų dv. kumetis Simanavičius Juozas gaudamas iš Kudrėnų dv. 8 ha žemės.

— Aš taip troškau turėti savo žemės sklypelį, bet kapitalistinėje santvarkoje dėl savo neturto niekad jos būčiau ir neturėjęs, šiandien gi aš gaunu iš Rinkavos dv. 8 ha žemės, kur įsikursiu ūkeli. Tada ir mano vaikeliai galės geriau maitintis ir mano žmonelė galės melžti daugiau karvių ir šerti kiaulius, — dėsto jaunąs žvalus bežemis Verbičkas Juozas iš Piliakalnio km.

— Gavau 2,25 ha žemės iš Merkinės pravoslavų bažnytinės žemės ir esu patenkintas, nes man, kaip kailiadirbiui, tiek užteks, — sako amatininkas Gembickas Mikas. — Galėsiu pasisodinti bulvių, pasisėti rugių, na, gal išlaikysiu ir karvaitę.

— Sunku yra paskirstyti sklypus, kada tam pačiam sklypui atsiranda keli vienodų teisių kandidatai, o tokių atsitikimų pasitaiko ir tada būna didelis galvosūkis. Tas yra dėl to, kad žemės fondas yra nedidelis tinkamomis gyventi žemėmis, o prašančių žemės labai daug, — pasakoja Merkinės Valsčiaus Žemės ūkio Komisijos pirmininkas Saulevičius Pranas.

Daug daug džiaugsmų šiandien pergyvena dzūkai valstiečiai, gaudami žemes.

V. Ulčinskas.

Žemę gauna tie, kurie ją visą savo amžių dirbo

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Komisarių Tarybos nutarimas pradėti žemės skirstymą iš Valstybinio Žemės Fondo bežemiams, mažžemiams ir dvarų kumečiams — lyg žaibas apskriejo visą Tarybų Lietuvą ir džiugia šypseną nuteikė tūkstančius veidų.

Tarybų Lietuvos nutarimas — žemės skirstymas Kėdainių apskrityje pradėtas rugsėjo mėn. 26 dieną 10 val. Apytalaukių dvare pas grovą Zobieli. Apylinkės mažžemiai ūkininkai gaunantieji žemę ir dvaro kumečiai jau iš pat ryto susirinko prie palociaus matininko laukti.

Matininkui atvykus, visi buvo suleisti į palocių, apžiūrėti tuos rūmus, apie kurių vidaus puošnumą jie girdėjo tik iš rūmų tarnų, o apžiūrėti, kad dabartinis metu ir apleistuose rūmuose, yra ko. Štai pirmojo aukšto didžiojoje salėje stebina ypatingi baldai. Baldai visi yra pagaminti iš įvairiausių žvėrių ir žvėrelių ragų sumedžiotų ir kadaise šiam dvarui priklausiusių didžiulių miškų. Kituose kambariuose įvairios iškamšos: šernai, meškos, briedžiai ir paukščiai. Beveik visi baldai yra sunumeruoti meno komisijos, kaip muziejinė vertybė. Kadangi pats dvaras yra labai gražioje vietoje, netoli nuo Kėdainių miesto, turi gražų parką, įdomų

Iš ko ir kiek paimta žemės į valstybinį žemės fondą

I valstybinį žemės fondą iš viso paimta žemės:

1. Vienuolynų	31 vienetų, ploto	1.610,52 ha
2. Parapijų	670 „ „	16.714,46 „
3. Dvarininkų, kuriems nepalikta normos	811 „ „	107.084,70 „
4. Stambių valdytojų turėjusių virš 100 ha	892 „ „	90.723,51 „
5. Stambių valdytojų, turėjusių 50—100 ha	5.356 „ „	190.687,81 „
6. Stambių valdytojų, turėjusių 30—50 ha	15.224 „ „	136.657,58 „
7. Kitų mažesnių kaip 30 ha ..	1.588 „ „	15.192,30 „
8. Savivaldybių	159 „ „	2.287,21 „
9. Valstybės	593 „ „	7.993,84 „
10. Kitų žemių	490 „ „	4.512,78 „
11. Į abejotin.	1 „ „	30,— „
12. Miškų	— „ „	754,08 „

Iš viso 26.515 vienetų, ploto 574.238,79 ha

I šią santrauką neįtraukta Šiaulių apskr. Kuršių vl. į Valstybinį žemės fondą paimta žemė.

Kaip paskirstyta valstybinio žemės fondo žemė

1. Miškų žinybai:

a) Miškų	4.131 vienetų, ploto	80.041,76 ha
b) Durpynų	469 „ „	8.174,69 „
c) Mainais už mišką	1.166 „ „	6.131,30 „
d) Tarnybiniais reikalams	229 „ „	1.150,58 „
e) Ežerų	17 „ „	2.301,26 „

Iš viso 7.012 vienetų, ploto 97.799,59 ha

2. Viešiesiems bei savivaldybių reikalams:

a) žvyrų	1.432 vienetų, ploto	1.831,53 ha
b) molynų	139 „ „	445,25 „
c) kitiems savivaldybių reikalams	448 „ „	1.154,98 „
d) kitiems reikalams	29 „ „	13,25 „

Iš viso 2.048 vienetų, ploto 3.445,01 ha

3. Švietimo, kultūros, sveikatos ir panašioms reikalams:

a) mokykloms	1.120 vienetų, ploto	2.522,67 ha
b) kūno kultūros reikalams ..	289 „ „	511,67 „
c) socialiniams reikalams ..	186 „ „	1.298,65 „
d) sveikatos reikalams	124 „ „	435,59 „
e) kitiems reikalams	619 „ „	1.413,55 „

Iš viso 2.338 vienetų, ploto 6.182,13 ha

4. Valstybiniais ūkiams ir kitiems valstybės reikalams ..

1.834 vienetų, ploto 54.382,24 ha

5. Miestams, miesteliams, vasarvietėms plėsti bei miestelėnų žeme ap-

rūpinti

1.200 vienetų, ploto 7.538,02 ha

6. Valstiečiams:

a) Mažžemiams, turintiems dideles šeimas	23.564 vienetų, ploto	101.112,77 ha
b) Bežemiams, turintiems dideles šeimas	9.457 „ „	71.340,33 „
c) Smulkiems nuomininkams ..	7.157 „ „	56.179,29 „
d) Kitiems mažžemiams ..	17.684 „ „	70.656,42 „
e) Ordinarininkams ilgus metus dirbusiems dvaruose ..	5.111 „ „	38.981,54 „
f) Visiems kitiems bežemiams ..	7.501 „ „	36.078,28 „
g) amatininkams	59 „ „	117,41 „
h) mainams už mišką paimtą miško fond.	4 „ „	14,50 „

Iš viso 70.537 vienetų, ploto 374.480,54 ha

Iš viso paskirta 84.969 vienetų, ploto 543.827,53 ha

Nepaskirstytos žemės:

1. Liko perteklius	267 vienetų, ploto	2.690,11 ha
2. Įtrauktos fondan, bet dėl įtraukimo abejotinos	274 „ „	6.344,49 „
3. Rezervuotos įvairiems reikalams ..	638 „ „	11.426,66 „
4. Ūkiui netinkamos žemės	1.053 „ „	12.640,57 „
5. Kitos žemės	160 „ „	2.734,31 „
6. Sodybos	4 „ „	14,93 „

Iš viso 2.396 vienetų, ploto 35.851,07 ha

Žemės pertvarkymo darbai Ukmergės apskrityje

Žemės pertvarkymas Ukmergės apskrityje palietė 1013 ūkinį vienetų, iš kurių žemės fondan yra paimta 32.442 ha. Iš to skaičiaus miškų žinybai atiduodama 6187 ha, savivaldybių reikalams — 281 ha, švietimo ir kultūros reikalams — 320 ha, įvairiems valstybės reikalams — 1222 ha, miestams, miesteliams ir vasarvietėms plėsti — 598 ha, rezervuota įvairiems reikalams — apie 1000 ha. Didžiausia dalis valstybinio žemės fondo žemių — 22.834 ha dalinama tūkstančiams bežemių ir mažžemių valstiečių, kurie to istorinio momento laukė daugiau kaip dvidešimt metų.

Žemės gauna 4769 laimingieji prašytojai, kurių tarpe yra smulkūs nuomininkai, mažžemiai, bežemiai, ordinarininkai ir kiti.

Reikia pažymėti, kad Ukmergės apskrityje buvo labai daug dvarų, kurie priklausė bajorams ir šlektoms. Dvarų nusėtos apylinkėse viešpatavo didžiausias skurdas ir neribotas asmens nusižeminimas. Čia svarbų vaidmenį suvaidino lenkų dvarininkai, kurių gausu apskrityje, supuvusios išdidumo ir honoro tradicijos. Ne kiek geriau ir kaimuose, kurių apšiai pribarstyta visa Ukmergės apskritis. Griūvančios trobos, aplūžę tvartai, klaurais stogais klojimai puošia apskrities vieškelius. Tiesa, pasitaiso ir visai gražių trobesių, bet pasitelrus, pasirodo, kad jos

yra arba stambesnių valdininkų arba „visuomenės veikėjų“. Žodžiu, visa Ukmergės apskritis, kaip valstiečiai sako, buvo turtinga dvarininkais ir ubagais. Būdinga ir tai, kad visi dvarai ir dvarėliai apskrityje įsikūrė pačioje derlingiausioje žemėje, o mažžemiai — smėlynuose, pelkėse ir kitose beveik nenaudojamose žemėse. Tačiau skurdo gadynė pasibaigė, ir amžiais lauktas valstiečių troškimas jau virto tikrove dvarininkų ir stambiųjų žemvaldžių žemės dalinamos taip ilgai skurdusiems valstiečiams.

— o —

Ukmergės apskrityje žemės dalinimo darbai, kuriuos vykdė 25 brigados, vadovaujamos matavimo specialistų, eina sklandžiai ir sėkmingai. Prie to darbo noriai prisideda ir valstiečiai, kurie gauna žemę. Nežiūrint lietingo oro, būriai bežemių ir mažžemių vaikšto po jiems paskirtus sklypus, juos kapčiuoja ir dalinasi su kaimynais neapsakomu džiaugsmu. Iki rugsėjo 29 d. jau buvo išdalinta 9425 ha žemės, liko dalinti 19.355 ha. Apskrityje jau buvo atlikta 50% paskutiniojo žemės pertvarkymo etapo darbų. Galutinai darbai numatyta užbaigti iki spalio 5 dienos. Tačiau, vykdamas socialistinį lenktyniavimą, valstiečių žemės ūkio komisijos ir matavimo brigados tarp savęs lenktyniauja ir visą darbą numato užbaigti anksčiau.

A. L.

si skirti žemę broliams Bičkam Broniui ir Adolfui, kaip seniems šio dvaro darbininkams po 8 ha — palikim ir išvažiavom su aukščiau paminėtais asmenimis į Šėtos valsčių, Mitėniškių dvarą. Šio dvaro savininkas yra buvęs turtuolis Montvila. Kad ir nėra jau virš 2 mėn. savininkų, dvare tvarka pavyzdinčiausia, vasarą suimtas visas rugiai atsėti net virš normos ir jau gražiai žaliuoti pradeda. Kumečiai gerai nusiteikę, linksmi — sugyvena geriausiai. Netrukus paaiškėjo, kad geros tvarkos, puikios sugyvenimo vadovas yra visų vienbalsiai rinktas ir gerbiamas dvaro komisaras — simpatingasis Šasiukaitis Mataušas, 49 metų amžiaus, 7 vaikų tėvas, visą savo amžį iškumečiavęs. Jam matininkas Krivickas Aleksas komisijos nutarimu atrėžė 9 ha žemės. Į laukus Stasiukaitis matininką nusekė su visa savo šeima ir vėliau, vedant ežią, jis su džiaugsmo šypseną lūpose paskui plūgą iškilmingai ėjo.

Šėtos valsčiuje energingasis žemės ūkio komisijos pirmininkas yra Povilas Zavadzkas. Jam teko praveisti nusavinimą ir Montvilo dvaro, kuriam jo tėvas yra kumečiavęs.

Dabar Montvilo dvaro centre su 16 ha žemės paliekamas ligoninė.

A. N.

IMAM ENGĖJŲ KLASĖS TVIRTOVES

Naujais kapčiais sužymime teisingą žemės valdymą, o dvarų rūmuose kuriame darbo valstiečių kultūros židinius

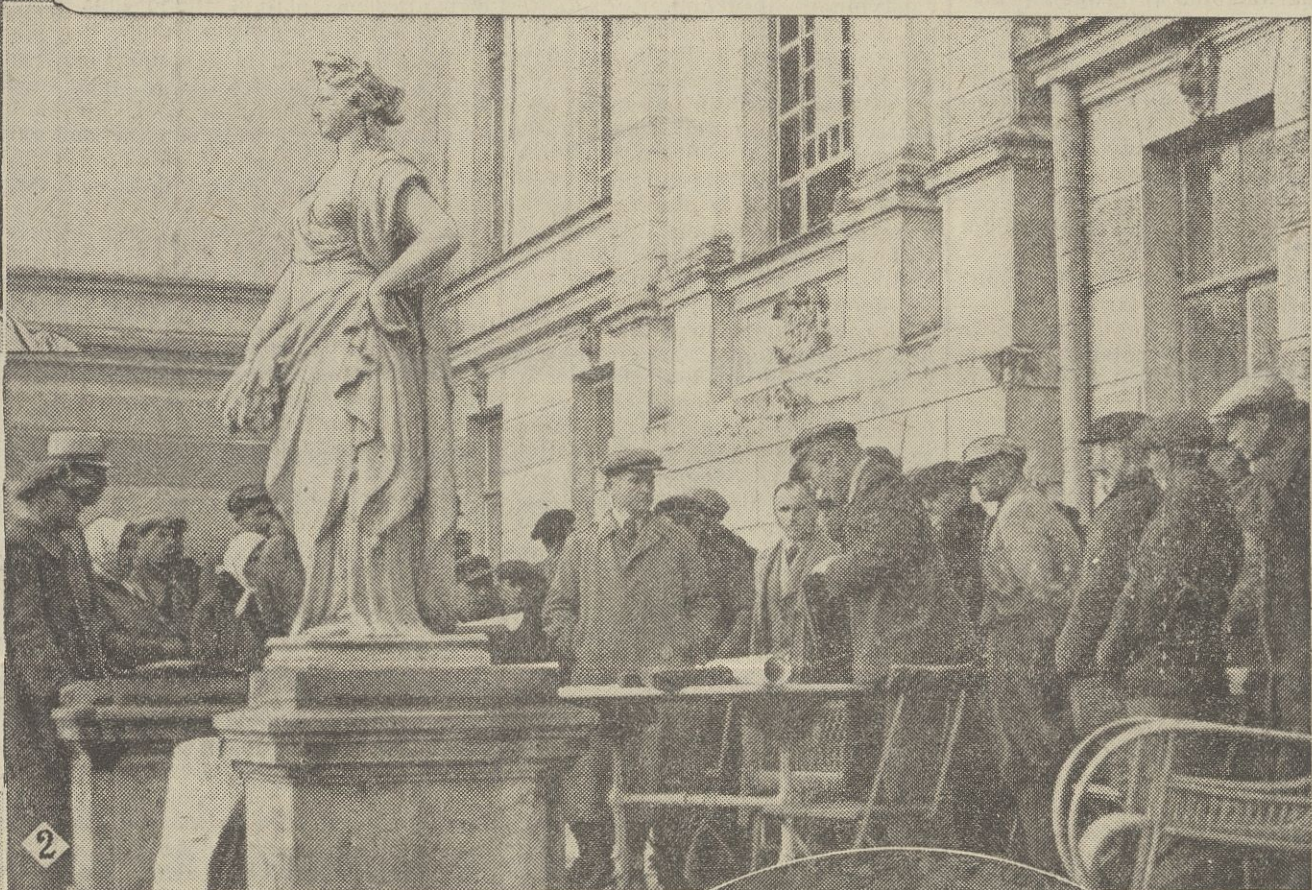

1

1. Šėtos valsč. valstiečiai, gavę žemės. Jų veiduose rintis ir pasiryžimas dirbti socialistinei tėvynei. Geležiniais žvilgsniais jie žvelgia į naują gyvenimą.

2. Kėdainių valsčiaus, Apytalaukės grafo Zabelos dvaro rūmai. Valsčiaus žemės ūkio komisija prie rūmų susirinko dvaro žemę padalinti valstiečiams, o baudžiauninkų pastatytus rūmus atiduoti baudžiauninkų vaikų — valstiečių kultūros reikalams. Rūmuose bus įsteigtas muziejus.

3. Šėtos valsč. Montvilos, Mitėniškių dvaro laukuose išvedami padalintos žemės rubežiai. Pirminiam sklypas atžėmiamas buvusiam nuo mažų dienų to dvaro kumetui Mataušui Stasiukaičiui. Paskui arklą eina Stasiukaičio 9 žmonių šeima.

2

3

5

6

4

4. Šėtos valsč. žemės ūkio komisijos pirmininkas P. Zavadskas, kalbasi su valstietė žemės reikalais. Zavadsko tėvas buvo Montvilo dvaro kumetis, o jis, sūnus, pravedė to dvaro nusavinimą ir paruošė jo žemės paskirstymą valstiečiams.

5. M. Stasiukaitis, buvęs kumetis, dabar Mitėniškių dvaro pavyzdingas komisaras. Jo prižiūrimame dvare puikiausia tvarka, derliai laiku suimti, pasėti rugiai jau žaliuoja.

6. Kapčius po kapčiaus, ir didysis žemės pertvarkymas netrukus bus baigtas.

Foto A. Naruševičiaus

Tarybų Sąjungos valstybinis socialinis draudimas

(tęsinys iš 10 Nr.)

Senatvės ir invalidumo pensijos

Pasenę arba darbingumo nustoje darbininkai ir tarnautojai gauna iš valstybės kas mėnesis pensijas, jiems paliekama teisė į butą, teisė į nemokamą medicinos pagalbą, į gydymą kurortuose ir t. t. Neturi šeimos seneliai ir invalidai, jei patys nori, gali apsigyventi specialiuose invalidų namuose, kuriuose jie nemokamai gauna visą išlaikymą, reikalingą priežiūrą ir gydymą.

Invalidams, kurie yra visai nustoje darbingumo (I grupė), pensijos skiriama nuo 100 iki 67% jų buvusio uždarbio. Šitose ribose pensijų didumas pareina nuo visos eilės aplinkybių: nuo liaudies ūkio šakos, kurioje darbininkas dirbo, nuo invalidumo priežasties ir t. t. Prie nustatytų pensijų dar duodamas specialus priedas iki 25% gaunamos pensijos už ilgesnį laiką, išdirbtą vienoje įmonėje.

Senatvės pensiją turi teisę gauti visi darbininkai ir tarnautojai: — vyrai, išgyvenę 60 metų amžiaus ir dirbę 25 metus ir moterys, išgyvenusios 55 metus amžiaus ir dirbusios 20 metų.

Senatvės pensija nustatoma nuo 50 iki 60% gauto uždarbio.

Pensijų mokėjimu senelių ir invalidų aprūpinimas dar nesibaigia. Kasmet didelės sumos skiriamos sanatoriniam — kurortiniam pensininkų gydymui, invalidų namams išlaikyti, protezoms ir t. t. Valstybės išlaidos pensijoms ir kitiems pensininkų aptarnavimams 1929 m. siekė 270 milijonų rublių, o 1940 m. tiems reikalingam paskirta 2,7 milijardai rublių.

Tarybų Sąjungoje nustatytos tokios pensijos:

1. invalidumo pensijos,
2. senatvės pensijos,
3. pensijos už ištarnautą laiką,
4. pensijos šeimoms, netekusioms maitintojo,
5. asmeninės pensijos ypatingai užsitarnavusiems asmenims,
6. pensijos darbo herojams.

Ligi šiol daugumojė kapitalistinių kraštų senatvės ir invalidumo aprūpinimo visai nėra, o ten, kur pen-

sijų įstatymai yra išleisti, tos pensijos toli gražu nepakankamos. Idomus toks pavyzdys. Prieš kelerius metus Šveicarijoje buvo paruoštas senatvės pensijų įstatymas. Pensijų lėšoms sudaryti buvo įvestas specialus mokestis nuo tabako. Vėliau pensijų įstatymo projektas buvo atmestas, o tabako mokestis liko.

Tarybų Sąjungoje rūpinamasi motina ir kūdikiu

„TSRS moteriai suteikiamos lygios teisės su vyrais visose ūkinio, valstybinio, kultūrinio ir visuomeninio — politinio gyvenimo srityse“ — pasakyta TSRS Konstitucijos 122 p.

Carinėje Rusijoje gimdymo namuose buvo tik 6.824 lovos. Tarybų Sąjungoje tokių lovų yra 160 tūkstančių su viršum. Motinoms ir vaikams konsultacijos punktų buvo 9, o dabar jų yra 5 tūkst. su viršum. Pieno virtuvė, kuriose žindomiems kūdikiams papildomas maistas, visai nebuvo; dabar jų yra 2 tūkst. Vaikų lopšeliuose miestuose, darbininkų miesteliuose ir geležinkelių transporte yra per 800 tūkst. vietų, o kaimuose apie 5 milijonai vietų (nuolatinių ir sezoninių). Miestuose vaikų darželių yra 2 mil. 100 tūkst. vietų, o kaimuose 300 tūkst.

Motinių ir vaikų didelė aptarnavimo dalis šitose įstaigose tenka valstybiniam socialiniam draudimui.

Visos moterys — darbininkės ir tarnautojos gauna atostogų 35 dienas prieš gimdymą ir 28 dienas po gimdymo. Už atostogų laiką priklausomą atlyginimą jos gauna iš valstybinio socialinio draudimo lėšų.

Šimtai milijonų rublių skiriama neštumo pašalpoms, pav., 1940 m. tam reikalui numatoma išleisti 700 milijonų rublių.

Nėščioms moterims, taip pat motinoms su žindomais kūdikiais yra suorganizuoti specialūs poilsio namai, kurie taip pat išlaikomi socialinio draudimo lėšomis.

Žindymams moterims, be bendrų pertraukų darbo dienos metu, nustatytos papildomos pertraukos kūdikiams papenėti.

Kūdikiui gimus, apdraustosios iš valstybinio socialinio draudimo lėšų gauna specialias pašalpas.

Valstybinio socialinio draudimo lėšų skiriama pionierių stovykloms, vaikų sanatorijoms, vaikų techninėms stotims ir t. t. organizuoti ir išlaikyti.

Darbo žmonių poilsis

TSRS Konstitucijos 119 p. įrašyta, kad TSRS piliečių poilsio teisė užtikrinama nustatytu ilgumu darbo diena, nustatytais apmokamomis darbininkų ir tarnautojų kasmetinėmis atostogomis, skyrimu dirbantiesiems platus tinklo sanatorių, kurortų ir poilsio namų.

Daugelis įmonių ir įstaigų turi savo kurortus, sanatorijas ir pan. įstaigas. Svarbiausieji organai, kurių žinioje yra kurortai, sanatorijos ir poilsio namai, yra Sveikatos Liaudies komisariatas ir profesinės sąjungos.

Sveikatos Liaudies komisariatas lėšas kurortams ir sanatorijoms gauna iš valstybės biudžeto, o profesinės sąjungos — iš valstybinio socialinio draudimo biudžeto.

Sanatorijoms, kurortams ir poilsio namams valstybinio socialinio draudimo biudžete kasmet skiriamos didžiulės sumos.

1925—1926 m. tam reikalui buvo išleista 37 milijonai rublių, 1937 m. — 884 mil. rublių, 1940 m. numatoma išleisti 1 milijardą su viršum rublių.

Sanatorijose ir poilsio namuose kasmet išsiųsi milijonai žmonių. Tik vienais 1939 metais socialinio draudimo lėšomis sanatorijose gydėsi ir poilsio namuose išsėjęsi 3 mil. 824 tūkst. darbininkų ir tarnautojų.

Poilsio namams ir sanatorijoms panaudotos anksčiau dvarininkų ir kapitalistų buvusios vasarinės, rūmai, vilos Kryme, Kaukaze ir daugelyje kitų gražių vietų. Be to, kasmet statoma daug naujų sanatorių ir poilsio namų. Jų statybą per pirmąjį penketį išleista 170 milijonų rublių, o per antrąjį penketį 524 mil. rublių. Profesinės Sąjungos šiuo metu turi 6660 poilsio namų ir 230 sanatorių.

N. A. Sorokin.

Armėnijos TS Respublika

Armėnų Tarybų Socialistinė respublika apima Užkaukazio pietinę sritį, kurioje gyvena 1,281.599 gyventojai. Respublikos teritorija yra 30.000 kv. km. Vakaruose ir pietuose ji susisiečia su Turkija ir Iranu, o šiaurėje ir rytuose — su sąjunginėmis Gruzijos ir Azerbeidžano respublikomis.

Armėnijos gamta yra itin didinga. Ten gausu aukštų kalnų, gilių tarpeklių ir ore kybančių uolų.

Per ilgus šimtmečius milžiniški Sardabaradsko stepių plotai buvo negyvenami. Dabar kalnų upių vanduo, eidamas per gausius irigacijos (dirbtinio drėkinimo) įrengimus, pavertė dirbama žeme 172.500 hektarų, atkariautų iš dykumos. Dabar tose srityse baluoja auksinių kviečių laukai, driekiasi medvilnės ir tabako plantacijos. Kalnų atšlaitėse gausu vynuogynų ir sodų. Aukščiau, pradedant dviejų tūkstančių metrų aukščių, žaliuoja alpiškų pievų ir ganyklų kilimai.

Vynininkystė, viena iš pagrindinių Armėnijos ūkio šakų, per paskutinius metus labai išsiplėtė. Vynuogynai apima didesnę kaip 15.000 ha plotą, taigi tris kartus didesnę, negu 1919 m. Armėnijos vynuogių derlius yra labai gausus. Vidutiniškai derlingų sričių kolchozuose gaunama ligi 84 centnerių vynuogių iš vieno ha. Tai pats gausiausias vynuogių derlius visoje Tarybų Sąjungoje.

Tabako auginimas Armėnijoje yra nauja žemės ūkio šaka, tačiau ji plečiasi labai palankiai. Per paskutinius dvidešimt metų tabako plantacijos Armėnijoje padidėjo net 35 kartus ir dabar apima 3.500 ha plotą.

Respublikos sodai apima 15.800 ha plotą. Visoje Sovietų Sąjungoje yra pagarsėję Megrinsko slėnio vaisiai.

Visame krašte žymiai išsiplėtė ir šilko gamyba.

Arpa-Čai upės slėnyje buvo užvestos pirmosios ryžių plantacijos. Toje srityje gyvai plečiasi ir bitininkystė.

Armėnijoje alpiškosios ganyklos apima daugiau kaip pusę visos respublikos teritorijos. Kalnų atšlaitėse ganosi gausūs švelniavilnių avių būriai. Lorijsko ir Kirovakansko srityse auginami savo ištverme pagarsėję kalnų arkliai. Per paskutinius dešimt metų Armėnijos respublikoje arklų skaičius padidėjo trigubai,

stambiųjų raguočių — dvigubai, avių — pustrėčio karto. Dėl gyvulių skaičiaus padidėjimo krašte labai išsiplėtė ir pieno ūkis. Respublikoje yra 57 pieno perdirbimo įmonės ir pats stambiausias Tarybų Sąjungoje sūrių fabrikas.

Armėnijos respublikoje 1937 m. pramonės gamyba, palyginus su 1919 m., buvo padidėjusi 128 kartus. Penkmečių laikotarpyje Armėnijoje buvo sukurta rūdos, chemijos, celiuliozės, kaučuko ir tekstilės pramonė. Erevane yra didžiulės sintetinio kaučuko įmonės. Kirovakane pastatytas chemijos kombinatas. Leninachano popieriaus fabrike gamyba yra ne paprastai išsiplėtusi. Buvo išugdyta ir mėsos apdirbimo pramonė. Erevane sukurta stambus mėsos apdirbimo kombinatas ir konservų fabrikas, kuriame kasmet pagaminama 18 milijonų vaisių ir daržovių konservų dėžučių.

Armėnija yra neišsėmiamų gamtos turčių šalis. Kafansko ir Alavardsko srityse gausu vario rūdos. Darlagezo srityje yra cinko ir vario kasyklų. Kitose srityse yra gausu marmuro, molibdeno, granito ir bazalto klodų.

Sriaunios Armėnijos upės yra turtingi pigios elektros energijos šaltiniai. Respublikoje yra pastatyta 40 hidroelektrinių jėgainių, tiekiančių elektros energiją miestams ir kolchozams, pramonei ir žemės ūkiui. Jau 1938 m. Armėnijoje elektros energijos buvo pagaminama 200 kartų daugiau, negu prieš didįjį karą. Milžiniškas pigios elektros energijos šaltinis yra aukštai kalnuose esąs Sevano ežeras, kuris yra 2.000 metrų aukštumoje. Į Sevano ežerą įteka 30 upių, kasmet atnešančių 700 milijonų kubinių metrų vandens. Iš to ežero išteka tik viena Zangos upė. Šiuo metu prie tos upės yra rengiama elektros jėgainė.

Tarybų Armėnijoje šiuo metu pastebimas didelis kultūros klestėjimas. Respublikoje sėkmingai įgyvendinamas visuotinis mokslas tiek miestuose, tiek kaimuose. 1939 m. raštingų žmonių skaičius siekė 93%, o 1913 m. buvo tik 15%. 1.176 mokyklose mokosi daugiau kaip 250.000 vaikų. Vieniukloje aukštųjų mokyklų, įkurtų Tarybų valdymo metais, mokosi 6.494 studentai. Armėnijos respublikoje išleidžiama 50 laikraščių ir dešimtys žurnalų.

SOCIALIZMO ĮGYVENDINIMAS

1. NUO FANTAZIJOS PRIE MOKSLO

Prieš keturis su viršum šimtus metų anglas Tomas Moras parašė nedidelę knygėlę vardu „Utopija“. Toje knygėlėje jis aprašė fantastiškos (pramanytos, įsivaizduotos) Utopijos salos neva esantį laimingą laisvą žmonių gyvenimą. Tos salos visa žemė ir visos gyventojų gyvenamosios sritys buvo bendros, kolektyvinės. Salos gyventojų tarpe nebuvo nei turtingų, nei vargšų. Visi dirbo, mokslinosi, veikė meno srityje. Utopiečiai gyveno viskuo pilnai apsirūpinę, neturėdami jokių nepriteklių.

Taip pirmą kartą meniška forma buvo išreikšta socializmo ideja.

Vėliau apie tokią santvarką svajojo išmintingiausieji pasaulio žmonės. Bet ilgą laiką tos svajonės ir buvo tik svajonės. Žmonės nežinojo, kokių kelių galima eiti į laimingą gyvenimą.

Utopininkai, kaip ir Tomas Moras, manė, kad visiems žmonėms geras gyvenimas įsiviešpataus ramiu keliu. Esą reikia tik įtikinti turtinuosius, ir viskas gerai susitvarkys savaime, ramiai, taikingai, be kraujo praliejimo, be revoliucijos. Vis tai buvo „idealiūs planai“, bet atsiųję nuo tikrojo žmonių visuomeninio gyvenimo. Turtingieji niekuomet gera valia neatsisako nuo savo gėrybių, nuo gyvenimo iš darbo žmonių plėšikavimo.

Utopininkai kritikavo buržuazinę visuomenės tvarką, vaizdavo proletariato (biednuomenės) kentėjimus. nurodinėjo, kad biednuomenei reikia padėti. Bet toliau gerų pageidavimų nėjo.

Darbininkų klasės didieji mokytojai Marksas ir Engelsas pirmieji parodė, kad proletariatas nėra vien-

tik vargstanti, kenčianti klasė. Aiškindamas tą mintį, Leninas rašė: „Kaip tik ta gėdinga padėtis, kurioje yra proletariatas nesulaikomai stumia jį į priekį ir verčia kovoti už savo galutinį išsilaisvinimą... Darbo klasės politinis judėjimas neišvengiamai prives darbininkus prie įsijamoniavimo, kad be socializmo kitos išeities jiems nėra“.

Marksas ir Engelsas nurodė į istorinę proletariato rolę būti kapitalizmo duobkasiu ir naujos — socialistinės visuomenės kūrėju. Tik proletariatas gali stoti kovos už socializmą priešakyje, nes toji klasė turi didelę ateitį; jis susirėšęs su priešagine ūkio forma — su fabrikais ir gamyklomis, su stambiaja gamyba.

Proletariatas visą laiką auga ir politiškai lavėja. Darbo sąlygas stambiojoje pramonėje lengvina darbininkams jungtis, organizuotis. Ekonominė proletariato padėtis daro jį revoliucingiausią visuomenės klasę, nes revoliucijoje jam, be skurdų ir reikių, nėra ko daugiau nekti.

Marksas ir Engelsas mokė proletariata, kad darbininkai bendromis jėgomis turi kovoti su kapitalistais — engėjais. Darbininkai turi sudaryti savo politinę partiją, kuri vėsyti klasinę kovą revoliuciniu keliu. Darbininkų klasė turi susieti aplink save visus miesto ir kaimo engiamuosius ir smurtu — proletarine revoliucija — nuversti buržuazinę valdžią, pastatyti savo valdžią, savo diktatūrą, kad galėtų nuslopinti išnaudotojų pasipriešinimą ir sukurti naują, socialistinę visuomenę.

Tokiu būdu Marksas ir Engelsas, priešingai utopininkams, pirmieji išaiškino, kad socializmas yra ne prasimanymas, ne tuščių svajotojų

fantazija, o neišvengiamas žmonių visuomenės raidos padarinys (rezultatas).

Taip socializmas iš svajonės apie žmonijos geresnę ateitį buvo paverstas kovos su kapitalizmu ir kapitalizmo nugalėjimo mokslu. Vadovaudamiesi tuo mokslu, Markso ir Engelso revoliuciniu mokslu, išplėstu ir papildytu Lenino ir Stalino, TSRS darbininkai ir darbo valstiečiai įvykdė 1917 metais Didžiąją Spalio socialistinę revoliuciją.

Senoji pasaulio nugalėjimas buvo laimėtas nelengvai: daug geriausiųjų ir narsiausiųjų liaudies sūnų kraujo buvo praliesa pilietinio karo frontuose, kovose su vidaus kontrrevoliucija ir tarptautiniu imperikalizmu. Nepaprastų pastangų ir rimtų nepriteklių atsiėjo Tarybų Sąjungos žmonėms ryžtinga kova dėl praieityje atsilikusios šalies pavertimo į galingą, techniniu atžvilgiu priešakinę valstybę.

2. BE KAPITALISTŲ IR BE ENGĖJŲ

Tarybų Sąjunga — galingiausias pramonės, naujos technikos, istorijoje negirdėtų statybos tempų šalis. Gamybos, technikos ir pramonės augimo spartumu TSRS pralenkė svarbiausias kapitalistines šalis. Žemės ūkis tapo neatpažįstamas. Pavieniai mažučiai ūkiai laisva valia susijungė į stambiuosius kolektyvinius ūkius, kuriuos darbininkų ir valstiečių valstybė aprūpino ir aprūpina traktoriais, kombainais ir kitomis mašinomis.

Pasikeitė Tarybų šalies veidas. Pasikeitė ir socialistinės valstybės piliečių padėtis.

Kapitalizmo laikais išnaudojama gamybos priemonių neturinti darbininkų klasė tapo laisva klase, to-

kia klase, kokios dar nebuvo per visą žmonių istoriją.

Valstiečiai, kurie anksčiau vergiškai buvo prisirišę prie smulkaus ūkio, kurie naudojo atsilikusią primityvią techniką ir negailestingai buvo išnaudojami dvarininkų, buozių, spekuliantų, lupikautojų, taip pat tapo laisvais kolchoziniais valstiečiais.

Pasikeitė ir TSRS inteligentija. Jos absoliuti dauguma išėjo iš darbininkų ir valstiečių tarpo. Tvirtai surišo su Tarybų valdžia savo likimą ir senoji inteligentija. Tarybų inteligentija — lygiateisis tarybinės visuomenės narys.

Darbininkai, valstiečiai, inteligentija, — visi santarvinga didele šeima kuria naują, beklasę socialistinę visuomenę.

Išnaudotojų klasių Tarybų Sąjungoje visai nėra. Dvarininkai, kapitalistai, buožės, pirkiai ir spekuliantai likviduoti. Miestuose ir kaimuose žmonės dirba be išnaudotojų. Darbu vadovauja liaudies žmonės. Visa valdžia priklauso liaudžiai ir vykdoma per darbo žmonių išrinktas Tarybas. Taip sutvarkytas gyvenimas ir vadinamas socialistiniu gyvenimu. Tarybų Sąjunga yra pirmoji pasaulyje darbininkų ir valstiečių socialistinė valstybė.

3. SOCIALIZMAS IR DARBAS — NEATSKIRIAMI DALYKAI

Socializmas yra bendras pramonės, transporto ir visų kitų visuomenės gėrybių valdymas. Žemė, fabrikai, dirbtuvės, kasyklos, miškai yra ne privačių asmenų nuosavybė o visos liaudies turtai. Gamybos priemonių ir įrankių visuomeninė nuosavybė pašalina bet kokius ga-

limumus vienam žmogui išnaudoti kitą žmogų.

Socializmo santvarkoje darbas negali būti sunki, įkyri našta, nes čia žmonės dirba ne dvarininkams ir kapitalistams, o sau, savo valstybei, savo liaudžiai.

Tarybų Sąjungos žmonėms darbas yra svarbiausioji pareiga. Bet sykiu jis suteikia ir džiaugsmą, nes juo žmogus geriau dirba, juo daugiau jis padeda gerinti visos visuomenės gyvenimą. O juo turtingesnė visa visuomenė, juo geriau gyveniti kiekvienam žmogui. Žmogaus visuomeninę padėtį tarybų valstybėje lemia ne turtingumas, o tik doras darbas ir asmeniniai sugebėjimai. Jeigu tu gerai ir našiai dirbi — tau garbė, tu darbo didvyris.

Buržuazija šmeižė darbininkų klasę ir socializmą. Kapitalizmo lėkai (tarnai) tvirtino, kad sulikvidavus gamybos priemonių nuosavybę, įsiviešpataus visuotinis tinginiavimas. TSRS darbo žmonės tuos šmeižtus dulkėmis paleido. Jie įrodė, kad socializmas ir darbas vienas nuo kito neatskiriami. Kitaip gali galvoti tik parazitai — veltėdžiai ir dykinėtojai.

„Socializmas, — sako draugas Stalinas, — gali būti sukurta tik ant audringo visuomenės gamybinių jėgų plėtojimosi bazės, ant produktų ir prekių gausumo bazės, ant pasiturinčio darbo žmonių gyvenimo bazės, apt audringo kultūrinio augimo bazės“. Todėl yra būtina dorai ir našiai dirbti. Socializmas nepakenčia tokių žmonių, kurie nedirba, kurie minta iš sveimo darbo. Socializmas remiasi sąmoninga darbo disciplina.

(B. d.)

PETRAS CVIRKA- žemės maitintojas rašytojas

Petras Cvirka yra ryškiausias valstiečių rašytojas šiandieninėje lietuvių literatūroje. Jau su savo pirmomis apysakomis „Saulėlydis Nykos valsčiuje“ jis gražiai apdainavo, apverkė kaimą, valstiečių vargus, ašaras, aprūkusią grįdą, mergą, sunkiai nešiojusią vandenį, berną, išdrįsusi prikabinoti revoliucinių plakata ant daržinės sienos... Ten buvo gražus stilius, jaunystės kryksnavimas, sielininkų daina, svajonė. Cvirka „Saulėlydy Nykos valsčiuje“ geras stilistas, „Frank Kruka“ satirikas, „Meisteryje ir sūnuose“ kaimo amatininkų gyvenimo vaizduotojas, o „Žemėje maitintoja“ valstiečių vargų ir revoliucinių troškimų rašytojas. Žemė! Šit kas Cvirką stipriai surišo, supynė su liaudimi, su darbo valstiečiais. „Žemė maitintoja“ — geriausias jo kūrinys. Čia jis stiprus meniniu požiūriu, čia jis ryškus savo idėjinė pozicija, — valstiečių reikalų gynimo pozicija, čia jis žavi savo stiliumi, kuris teka, vilnija, paimtais iš gyvenimo iš kaimo lūpų žodžiais.

Lietuviškoji buržuazija 1918 — 1919 metais apgavo valstiečius, apgavo Cvirkos berną Tarutį. Ji, gelbėdamosi nuo proletarinės revoliucijos, metė valstiečiui šapą — pažadą gauti žemę. Deja, buržuazinė žemės reforma valstietį Tarutį įklampino į skolas, įmetė į skurdo duobę, į purvą, iš kurio jis negalėjo išlipti. Žemė, kurią jis mylėjo, kurią su dvaro merga Monika pureno, — išslydo, pabėgo. Žemė vėl buvo dvarininkų. Tarutis stengėsi pakelti galvą virš savo vargo debesų, stengėsi rasti gyvenimą, kuris jį džiugintų, maitintų, šviestų. O kai gavo žemę, kai joje atsistojo su Monika, — jis galvojo ir tikėjo: čia mano viltis, čia mano svajonė sušvitės šviesia kibirkštimi. Tačiau ten, kur turėjo prasidėti jo gyvenimo diena, — prasidėjo naktis. Jis savo žemėje nieko šviesesnio nepamatė. Šit juodos valstiečių buities audeklas, išaustas, ištrauktas talentingo rašytojo iš niūrios tikrovės: „...Pavasari, kada atgimdavo darbas, ir nauja kurys su susisukusiu skilviu, vėjo draikomais skarmalais apsidangstęs, išeidavo sėti sklypo. Vasarą... pasibaigdavo visi mėsos, duonos ištekliai, ir valstietis pavirsdavo į nusipečiojusį gaidelį.

Kai ateidavo ruduo — vilčių metas, derlius būdavo nuimamas iki grūdėlio. Išskultas, išvėtytas, jis pereidavo į dvaro pono, skolininkų, palūkininkų, klebono, varpininko aruodus, o jo sėjęjui pasilikdavo pelas. Iš jo buvo kepama duona“.

Taip Tarutis ir Monika gyveno nuo 1920 metų, kai jie pakliuvo po buržuazinės santvarkos ryškė. Monika augino sūnų, džiaugėsi, per jo rankas matė savo maitintoją senatvėje. Tačiau jos sūnus griuvo jaunystėje po dvaro našta: jis mirė,

dirbdamas išnaudotojui. Kiek valstietei, kiek Monikai buvo sielvarto! Pagaliau ji ir pati griuvo ant žemės maitintojos ir daugiau nepakilo. Tarutis liko vienas. Žemė? Žemė dingę tamsiose gyvenimo miglose. Tik dabar jis suprato, jog buržuazinė žemės reforma jį apgavo, surišo. Tik dabar jo sąmonėje atbudo kitas žmogus — valstietis kovotojas. Jis kalbėjo, svajojo apie naują gyvenimą, apie žemę, kuri tikrai valstietį maitins, rėdys ir švies: „Negerai dirvas pasidalinome... Nereikėjo skirstytis į gabalėlius. Kai be tų ežių, be tų ženklų gyvensim, ranka į ranką, širdis į širdį... suprantu. Kol šitaip — vienas viršuje, šimtas apačioje...“ (274 p.).

Taip Tarutis kalbėjo, netekęs žemės maitintojos. Taručio žodžiai — virš purvo, virš gyvenimo nakties blykstelėjusios naujo pasaulio kibirkštys. Toji žemės revoliucija, kuri šiandien liepsnoja Lietuvos laukuose, yra Taručio gražinimas į tą žemę, nuo kurios jį atskyrė, išvarė buržuazinė „reforma“. Naujai prarta ežia, įbesta gairė, nebetemdys valstiečio gyvenimo. Jei ežia, kurią valstiečiui nužymėjo buržuazinė žemės reforma, valstietį supančiojo, tai Socialistinės Tarybų Lietuvos Respublikos ežia jį visiškai išlaisvins. Nes ji atidavė jam derliumi siūbuojančius laukus.

Cvirkos Taručio skurdas, darbas, klaidžiojimas po tuos voratinklius, į kuriuos jį įtraukė buržuazinė santvarka, revoliucinis įsisąmoninimas ir troškimas pamatyti naują gyvenimą — tai viso krašto lietuvių valstiečio veidas.

Tarutis — ryškiausias valstiečio portretas lietuvių literatūroje, lygiai kaip Monika su savo vargais, ašaromis, mintimis, sielvartais, skundais ir padorumu yra tikras darbo valstietės tipas, Monikos raukšlėtame

veide sukaupta darbo moters tragedija buržuazinėje visuomenėje ir šeimoje. Šit jos gyvenimo baisi ir žiauri nuotrauka: „Palaužtoje ankstyvos senatvės Monikoje dingo žvalumas, nugaravo jos sąnarių karštis žemei, vaikams atidavė ji, o išsekusiame veide, lyg upės dugne, ryškėjo praplaukusių dienų nuosėdos. Žiauri kasdienybė padarė ją... silpnutę. Skurdas atsistojo šeimos teisėjo roleje.

... Monika buvo viena iš tų srovės nešamų, kuri be blogos valios kartais tildė vyro audringumą (revoliuciskumą — A. L.), niekam nepastoję kelio, neklidė, nepavydėjo, ir tik vieno amžinai siekė, — valgyt savo rankomis uždirbtą duoną“.

Cvirką apie žemę rašė valstiečių ašaromis, krauju ir širdimi. Savanorio iškūrimas žemėje, buržuazinio seimo mitingai, šauksmai ir pažadai, valstiečio viliojimas į šaulių sąjungą, skolos, dideli mokesčiai, padegimai, ginčai dėl sklypo, kaimo nuolatinis slinkimas į skurdo bedugnę, valstiečio pažiūros į gyvenimą ir pasaulį, krizės metai, kova ir svajonė apie laisvą žemę — visa tai išpasakota, išryškinta Cvirkos romane. „Žemė maitintoja“ ne knyga, o gyvenimas. Tai romanas, apie kurį teisingiau pasakyti: jį sukūrė liaudis, liaudies vargai, ašaros, pyktis ir kova, o ne rašytojas!

Cvirką „Žemėje maitintoja“ yra socialistinis realistas. Tai reiškia: jis valstietį Tarutį rado skurstantį, nematantį dienos. Tačiau jis jo tamsioje nenori palikti. Tai reiškia: jis Moniką rado dirbančią dvarininkui, miršančią mažoje vargo gūžtoje, kurią sulipdė kartu su bernu Juru. Cvirką Taručio lūpomis kalbama: ne taip reikėjo žemę dalinti, ne taip reikėjo gyventi ir galvoti! O čia ir prasideda žemės nauja vaga, nauji žydintieji laukai — šviesus gyvenimas.

Jau „Trečiojo Fronto“ apysakose Cvirką šaukė valstietį uždainuoti revoliucinę dainą, pakilti prieš skriaudas ir melą.

Neteisinga dėl „Žemės maitintojos“ nematyti idėjinės ir meninės progresyviuos reikšmės lietuvių literatūrai Cvirkos romane „Frank Kruka“. Per „Franką Kruką“ jis išjuokė, demaskavo pastarųjų tryliką metų buržuazinę visuomenę, aukštų valdininkų aferas, vagystes, darbininkų išnaudojimą, lietuviškų „mirusių sielų“ moralinį blyškumą, smulkimą, karjerizmą. Frank Kruk — tipingiausias karjeristų atstovas. Jis mirė. Mirė ir ta santvarka, kuriai jis buvo ištikimas ligi galo. Frank Kruk — pinigų žmogus. Pinigas jį išbraukė ir iš gyvenimo...

Nėra Cvirkos veikalo, kurio reakcija nešmeižtų, nepultų. O jei priešas muša rašytoją, tai reiškia, jog jis savo mintimis, savo ideologija žengia su liaudimi, su žeme.

A. Liepsnonis.

KULTŪROS KRONIKA

„VAIKAI APIE STALINĄ“

Šioje knygoje mergaitės ir berniukai pasakoja savo išpūdžius ir mintis apie didįjį vadą Staliną. Tokia knyga jaunimą apginkluos revoliucine dvasia.

LIETUVIŲ LITERATŪROS GERIAUSIAS VEIKALAS

Žymiausias lietuvių rašytojas, dešimties raštų tomų autorius, Vincas Krėvė savo veikale „Raganuije“ vaizduoja kaimo gyvenimą. Jame Krėvė išreiškė visišką meilę liaudžiai. Jis rašo taip, kaip kalba sodiečiai: paprastai. Bet jo paprastumas turi didelį meniškumą. A. L.

ISTORIJA VALSTIEČIŲ

Tarybų Sąjungos istorikai Zvingincevas ir Bernaševskis parašė istorijos veikalą „Amžiai ir žmonių darbai“. Išėjo lietuviškai. Istorikai moksliskai atvaizduoja valstiečių gyvenimą per ilgus amžius: pirmąjį ūkį, valstiečių sukilimus, baudžiavą, kovą prieš dvarininkus ir kaip žmogus gyveno prieš tūkstančius metų. A. L.

NEŽINOMO KAREIVIO KAPAS

Neseniai LTSR viešėjusio įžymaus rašytojo Vl. Lidino romaną „Nežinomo kareivio kapas“ rašytojas A. Rūkas jau išvertė ir Spaudos Fondas jau atidavė spaustuvei rinkti. Tai romanas apie Paryžiaus gyvenimą, jame giliu meniškumu piešiamas sunkus tame mieste klaidžiojančių dailininkų, manekenų, darbininkų, bedarbių ir kitų kapitalizmo išnaudojamų ir graužiamų žmonių gyvenimas. Romaną perskačius, ima aiškėti, kodėl ta „didžiųjų laisvių“ šalis sugniūžo šioje Vakarų Europos žudynių kovoje. Ypatingai išryškintas liberalų ir kitokių pseudopatrijų niekingas vaidmuo. Tai nepaprastai įdomus ir aktualus romanas.

ISĖIS „PEDAGOGINĖ POEMA“

Poetas Juozas Kruminas baigia versti įžymų A. Makarenkos romaną „Pedagoginė poema“, kuri, kaip žinome, leidžia Spaudos Fondas. Romane giliu meniškumu žodžiu piešiamas Sovietų pedagogų gyvenimas ir veikla, todėl jis bus labai aktualus visiems LTSR mokytojams bei auklėtojams. Romanas neužilgo atiduodamas spaudai.

Suregistruoti kultūros paminklai turi būti saugojami iki atitinkamo parėdymo

Kultūros paminklų apsaugos įstaiga iš pasižadėjusių saugoti dvaruose surašytus kultūros paminklus asmenų gauna pranešimų, kuriuose jie prašo įstaigą kuo greičiau tuos daiktus atsimiti, nes jų saugojimas sudarąs vienokių ar kitokių nepatogumų. Įstaiga, negalėdama skyrum atsakyti, praneša, kad pagal „Kultūros paminklų apsaugos įstatymą“ (Vyriausybės žinios Nr. 720) 8 str. kultūros paminklus jų savininkai ar valdytojai turi saugoti ir globoti iki atitinkamo Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos parėdymo.

Ta pačia proga pakartotinai primenama, kad be Kultūros Paminklų

Apsaugos Įstaigos leidimo kultūros paminklų (įstaigos komisijų suregistruotų daiktų) negalima perduoti, perleisti, išvežti į užsienį, dovanoti, ikeisti, išnuomoti ar kitaip suvaržyti jų valdymo teises. Visi Lietuvos TSR piliečiai, norį išvežti į užsienį kultūrinės reikšmės turinčius daiktus (paveikslus, knygas, statulas, metalo, medžio, porcelano ir kitų medžiagų meninius dirbinius), turi gauti Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos leidimą, kuriame turi būti pažymėta, kokie daiktai išvežti leidžiama. Tokius leidimus išduoda Kauno Valstybinis Kultūros Muziejus.

Stalininių premijų komiteto pranešimas

Maskva, Tassas. Stalininių premijų komitetas už mokslinius, karinio mokslo darbus ir išradimus praneša, kad darbai šioms premijoms gauti turi būti pristatomi į komitetą iki spalio 15 d. Po to darbai bus perduoti apsvastyti sekcijoms, kurių priešakyje yra didžiausi krašto mokslininkai — akademikai V. L. Komarovas, A. N. Bachas, E. A. Čudakovas, A. I. Abrikosovas, T. D. Lysenko ir kt. Sekcijos ne vėliau kaip lapkričio 5 d. praneš savo nutarimus dėl tų darbų. Po to komitetas parinks geriausius darbus ir iki gruodžio 1 d. pristatys Stalino vardo premijai gauti. Jau turimomis liaudies

švietimo komisariatu ir mokslinių tyrimų įstaigų žiniomis, stalininių premijų komitetui bus pateikta apie 300 mokslinių darbų ir išradimų. Iš šitų darbų, pagal praėjusių metų gruodžio 20 d. TSRS liaudies komisarių tarybos nutarimą, bus atrinkta 88. Premijos bus paskirstytos tokiu būdu: už mokslinius darbus bus suteikta 10 premijų po 100.000 rublių kiekviena; už išradimus — dešimt premijų po 100.000 rublių, dvidešimt premijų po 50.000 rublių ir trisdešimt premijų po 25.000 rublių; už karinių mokslų darbus — 3 premijos po 100.000 rublių, penkios — 50.000 rublių ir dešimt — po 25.000 rublių.

Juozas Grušas Ryimečio laukuose

Didelis, į kuprą susimetęs žmogusėjo tuščiu rudens lauku ir ant pieties nešėsi kirvį.

Buvo jau gerokai po vidurnakčio...

Žmogus klampojo dideliais žingsniais, nuolat dairdamasis į šalis ir piktai mosikuodamas laisvąja ranka. Po kojų jam pynėsi usnys ir svėrės, kurios nunokusios, šakom suaugusios, užsiliko nurovus linus. Žmogus nusikeikė dėl piktžolių gausumo ir vėl grįžo prie savo sunkių minčių...

Taip, argi jis neatsimena — kai kėlėsi į kolonijas, tas sodas turėjo ne daugiau kaip septyneris — aštuoneris metus, ne daugiau... Jankus norėjo nusirauti, bet jis Kazys Garbenius, sumokėjo du šimtus litų, ir sodas paliko jo. Du šimtai! Ne vel tui žmona bumbėjo: „Ar tu skinsi — sodas pačiame kolonijos gale...“ Ech, teisybės nebuvo ir nebus!.. Taip, jo sodyba prie upės, graži vieta, obelaitės būt pritikę čia, bet tiek

to, nebesodino — užteko ano, buvusio kaimo vietovėje. Ką ten užteko!... Pusę obuolių išskindavo grįtelninko Jauniaus vaikigaliai: trobelė čia pat prie sodo, o vaikiukščiai — tikri nelabieji. Norėjo jis tą skarmalniną iškrapštyti, kai išsiskirstė kaimas, bet jis, Kazys Garbenius, mikštos širdies žmogus, be to... buvo labai paranku čia pat turėti žmogų: šienapiūtę, rugiapiūtę... Ir va, dabar atpiovė iš jo žemės šešis ha tam pačiam grįtelninkui Jauniui, o, kas pikčiausia — Garbenis iškelta kumštīm pagrase į trobelės pusę — kartu atidavė ir jo sodą... Taip, dabar šitas buvęs įnamis turės sodą, o jis, rimčiausias apylinkės ūkininkas — ne.

Žmogui pyktis iš naujo siubtelėjo į širdį, tarsi verdantis vanduo, ir rankos dar kiekiau suspaudė kirvį.

— Nei man, nei tau! — iškošė pro dantis ir pagreitino žingsnius.

Priėjo vartelius, pasuko į sodą ir sustojo. Vėjas kriausės viršūnėje

taip dusliai šlama, o ten, tarp šakų išsibarstę žvaigždės žiba viena už kitą šviesiau.

Keista! Kažkaip lyg naujas, lyg seniai matytas šiandien jam atrodė sodas... Nedidelis, bet koks puikus!.. Užuvėja. Gera čia... O rudens naktis šviesi, šviesi...

Garbenis pajuto, kad jo kakta rieda šalti prakaito lašai, tarsi vėjui papūtus nuo medžių nukritusi rasa. Pasirėmė į sodo tvorą ir padėjo kirvį ant samanoto stulpo. Akimis vedžiojo nuo obelies prie obelies. Štai, čia prie kampo, kokia puiki alyvinė! Obelys gelsvai balti, ir pie nas su medum, atkandus burnoje tirpsta, mirdamas gali valgyti. O ten, antroji, — pepinė. Vaisiai apvalūs, raudonpusiai, akį veria, paragausi — tris dienas ant liežuvio jausi vyno skonį.

Ir pagalvok, žmogau, dar nenuokiusius išplėsdavo Jauniaus vaikėzai!

— Kirsiu pačią gerąją — tai žinos!

Ištisė ranką kirvio, bet staiga, lyg baimės pagautas, vėl atitraukė. Dar kartą pažiūrėjo į obelį ir atbu- da ranka tarsi gindamasis, pastūmė kirvį į šalį. Įrankis nukrito, žmogus krūptelėjo.

— Ech! — murmėjo, piktai pro ūsus pūsdamas orą, — boba pasida-

riau. Ir taip jau suvėlavau, tuoj ims austi... kokios čia gali būti abejonės, kad juos kur...

Ir jis, keikdamasis, žolėje ėmė ieškoti kirvio. Surado, pažiūrėjo į asmenis, kurios, išgalastos ir išpustytos, šurpiai blizgėjo šaltoje mėnulio šviesoje.

Priėjęs arčiau jis pamatė įtartinai nusvirusią alyvinę šaką. Pajudino ranka: taip tikrai nulaužta, plėštė nuplėšta!

— Rupūžės, — sumykė pro dantis, — taip laužyti!... Tokiems ir nereikia!...

Ir užsimojęs visa jėga kirto į jauną obelį kamieną.

Medis šurpiai sudrebėjo, nuo lapų pabiro stambūs rasos lašai, lyg ašaros staiga pravirkusios moters.

Kirto antrą smūgį, stipresnį, pylė trečią dar piktesnį, ir su kiekvienu kirčiu jo įsiutimas augo ir didėjo. Žmogus kajojo medį su tokiu įnirsimu, tarsi įpykęs vanagas savo auką, dėl kurios jam teko daug vargti. Baltos skiedros pašokdavo į orą, lyg pabaidyti paukščiai, o medžio žaidas su kiekvienu smūgiu didėjo, kaip piktas iškreiptų lūpų šypsny.

Kirtėjas atsitiesė. Jis garsiai šniokštavo, prakaito lašai bėgo per veidą, susimaišydami su ištisusio-

mis seilėmis, o rankos drebėjo, ir jis negalėjo nulaikyti kirvio.

Pro vinkšnos viršūnę iškūso mėnulis savo seną galvą, ironiškų veidų žiūrėjo į žmogų, virpantį nuo savo begalinio pykčio.

O žmogus rankove nubraukė nuo veido prakaitą, giliai įtraukė oro, sukando dantis ir vėl visa jėga užsi-mojo kirviu. Plieno asmenys sušvitėjo, pentis šonu stuktelėjo į obelies kamieną, rankose kotas paslydo — kirvis visu smarkumu įsmigo į kirtėjo kojos leteną.

Kartu su aštriu skausmu, kaip žaibas trenkė kažkokio siaubo pajautimas. Žmogus pats neįtū, kaip susmuko žolėje ir abiem rankom apkabino koją. Keletą sekundžių jis išbuvo ant šono parvirtęs, susirietęs, apkabines ir prie veido prisitraukęs sužeistąją koją, su viena mintimi, kad įvyko kažkas labai svarbaus.

Jis pamatė kraują ir pajuto, kad krūtinėje darosi šilta. Klaikiu žvilgsniu žiūrėjo, kaip pro perkirstą autą ir naginės kraštą tirštas kraujas plūstė plūsta, kuris mėnulio šviesoje atrodė juodas kaip smala.

Švystelėjo mintis: gelbėtis, kuo skubiausiai gelbėtis. Atsistojo ir mėgino eiti, bet po poros žingsnių

Darbo žmonių sveikata

Tvarkingai maitinimės - būsim sveiki

Žmogaus organizmas gauna energijos ir statybai medžiagos iš maisto. Kiekvienam aišku, kad be maisto joks gyvis negalėtų gyventi. Jeigu kiek žmogaus mityba sutrinka, tuojau darbingumas mažėja, nuotaika blogėja. Žmogus jaučiasi ligoniui, lengviau užsikrečia lėtinėmis ligomis. Todėl svarbu žmogui gyventi taip, kad jo mityba būtų normali ir virškinamasis aparatas, skilvis, žarnos ir jiems priklausančios liaukos būtų sveikos ir gerai dirbtų, tada ir visas organizmas bus sveikas.

Virškinamasis aparatas turi atlikti didelį darbą, kol perdirba maistą taip, kad jį organizmas galėtų suvartoti. Skilvis, žarnos ir virškinamojo aparato liaukos pagamina tam tikrų sulčių ir kitų medžiagų, kurios jau sukramtytą maistą tirpdo, skaldo iki tol, kol organizmas jį gali sunaudoti.

Kada mūsų virškinamasis aparatas yra sveikas mes nieko nejaučiame, valgome geriausiai, kartais ir per daug norėdami jį panaudoti savo malonumams tenkinti. Jog neretas iki šiol gyvena tik tam, kad gertų ir valgytų. Kiekvienas organas kaip ir mašinos dalis yra stipresnis ir silpnesnis. Tas pareina nuo įvairių sąlygų ir aplinkybių, kaip antai, paveldėjimo, įpročių, gyvenimo būdo. Silpnesnis skilvis greičiau susserga ir nelengvai duodasi gydymas. Tada geriau skilvį užlaikyti visada sveiką, negu susirgus gydyti. Tačiau nuolatiniams skilvio negalavimams daug žmonių serga tiek kaime tiek ir mieste.

Vidurių sveikatai kenkia senas sugedęs maistas. pavyzdžiui, seni konservai, ilgai palaikyti mėsa, taukai, senas sviestas. Kaimuose valstiečiai mėsa ir lašinius laiko po dvejus ar trejus metus kur nors kubilė sudėję, o tada tik duoda ją valgyti, manydami jog tokia mėsa esanti skalsi ir sotesnė. Žinoma, tokios senos mėsos gavęs samdins negali daug suvalgyti, nes nuo keletos kasnių darosi kartu, pikta, ir ištisą dieną rėmuo degina. Dažnas tokio maisto vartojimas priveda prie aštrių skilvio ir nuolatinių skilvio susirgimų.

Privačių valgyklų ir restoranų laikytojai, norėdami išspausti daugiau pelno, duoda dažniausiai senus ir sugedusius maisto produktus, gerokai juos perdėdami prieskoniais, kas paslepia blogą produktų skonį. Žinoma, čia pilvo vis tiek neprigausi ir po to raižo vidurius, nemaloniai atsirūgsta.

Nevienodų laiku valgomas sausas ir šaltas maistas taip pat kenkia. Valstiečiai, darbininkai ir kiti, kurie tik dirba toli nuo savo namų ar nuolat eša kelionėje ir užkandžiauti tenka laukuose, miške ar įmonėse kur nėra valgyklų, tokie vėliau ar

anksčiau gauna nuolatinį skrandžio katarą.

Daugelis mūsų šeiminių nesugeba tinkamai pagaminti valgių. Sriubas verda per daug rūgščias ar sūrias, o nuo tokių patiekalų ne vienas šeimos narys išgyja skilvio katarą. Būtų labai naudinga, kad kiekviena šeimininkė galėtų baigti, kad ir trumpalaikius virimo, kepimo ir namų ruošos kursus. Ten jos išmoktų geriau ir sveikiau gaminti valgius žymiai pakeltų mūsų visų sveikatingumą. Dabar virimo mokslą mūsų jauniosios šeiminkės išmoka iš mamos, pastaroji pati nemokėdama negalėjo ir dukters išmokyti.

Be to, mūsų valstiečių šeimos maisto produktus laiko dažniausiai virtuvėje nevisada turi atskirus šaltus ir sausus sandėliukus, o šaldytuvus tik retas pasidurkintis ūkininkas turėjo, dėl to produktai vartojami dažniausiai apgėdę, užtat nukenčia mūsų vidurių sveikata.

Žalingai skilviui veikia degtinė ir rūkymas. Girtuoklio viduriai visuomet yra nesveiki, dėl nuolatinio alkoholio vartojimo gaunasi rūgštus skrandžio kataras. Tabako dūmuose esančios nuodos nikotinas mažina skilvio sulčių gamybą, dėl to, maistas sunkiai ir blogai suvirškinamas.

Kad būtų sveiki viduriai ir gerai virškinami mūsų suvalgytą maistą, reikia vartoti šviežią ir gerai pagamintą maistą. Daug valgyti daržovių ir vaisių, nes augalinis maistas turi daug tokių medžiagų, kurios mūsų organizmui yra labai reikalingos, vadinamųjų vitaminų. Dabar, rudeni, daržovių mūsų valstiečiams netrūksta ir tuo atžvilgiu jie stovi geriau už miestelėnus. Tačiau valstiečiai dažnai kodėl mažiau suvartoja daržovių už miestiečius. Matyt, valstiečiai neįvertina daržovių ir vaisių reikšmės.

Viduriams reikalinga, kad maistas būtų gerai sukramtytas o ne sticiai ryjamas. Gerai sukramtytas maistas yra lengviau virškinamas ir seilėmis suvilgomas, o seilės jau kai

kurias maisto dalis apvirškina. Valgant nereikia skubėti, o valgyti iš lėto, kad pajustum paties valgymo malonumą. Tada daugiau pasigamina reikalingų skilvio sulčių. Taip pat nevalgyti karšto valgio. Kieno dantys nesveiki ir daug jų trūksta, kreiptis į dantų gydytoją, kad sutvarkytų.

Atsisėdus valgyti, užmiršti visus kasdieninius rūpesčius ir vargus, nesipyktyti ir nesiginčyti tarpe saviškių. Tankiai pas valstiečius yra paprotys laike valgio tartis, ginčytis, pyktis ir tuo visai užsimirštama apie patį valgį. Tada pranyksta noras valgyti, mažiau skilvis gamina virškinamųjų sulčių, nukenčia virškinimas ir blogiau maistas sunaudojamas.

Valgyti 3-4 kartus per dieną ir kasdien tuo pačiu laiku ir nedaryti ilgų pertraukų tarp valgių. Vengti sausų ir šaltų valgių. Jeigu kartais prisieina valgyti sausą valgį, tai nors vandens atsigerti.

Nepersivalgyti, geriau, kad nuo stalo atsikeltum truputį neprivalgęs — bus sveikiau.

Negerti alkoholio ir nerūkyti, nes ir maži kiekiai alkoholio, bet nuolat vartojami, pav., po stiklėlį prieš valgį, kaip daugelis buvusių ponų mėgdavo, sugadina skilvį.

Pavalgius, naudinga tuojau nedirbti sunkaus darbo, bent pusvalandį ar valandą pasilsėti. Po valgio žmogus jaučiasi sutingęs, nes kraujas subėga į vidurius. Dirbant fiziškai ar protinį darbą kraujas turėtų grįžti atgal į raumenis ar smegenis ir tuo būtų apsunkintas virškinimas.

Pasireiškus dažniems skilvio negalavimams ir skausmams, kreiptis į gydytoją, kad ištirtų, o neiti pas šundaktarius, kurie ligą tik užtesia. Tačiau prisilaikant čia minėtų higienos reikalavimų, retam tepsiseltų kreiptis į gydytoją, nes lengvai išlaikytum virškinamąjį aparatą sveiką, ir visas organizmas bus sveikas. Stud. med. P. Neverauskas.

Didžiausieji Lietuvoje aliejaus fabrikai

„RINGUVA“

Kaune, tel. 41715 ir 41693. Šiauliuose, tel. 704

siūlo pieno perdirbimo bendrovės geriausios rūšies

sėmenines išspaudas

Apsirūpinkite išspaudomis dar senomis kainomis

pajuto tokį silpnumą kojose, kad vėl turėjo atsistoti į žolę.

— Gyslos perkirstos ir nutėkės visas kraujas, — pagalvojo sėdėdamas ir sustingo iš baimės.

Vėl atsistojo ir pradėjo bėgti tekinas. Svyruodamas nubėgo iki pusės sodo, bet staiga krito ir išsišitiese sodo aikštelėje. Žvaigždės pasidarė tamsios, o sodo medžiai pranykė žalsvoje migloje. Jis buvo apalęs.

Paskui jis pats išgirdo savo vaitojimą ir suprato turįs samonę. Suspaudė rankomis kojas čiurnų ir mėgino šliaužti šliaužti, bet nesisekė. Baimė kas kart vis didėjo, ir žmogus pradėjo galvoti apie mirtį.

Staiga jis ėmė šaukti savo sūnaus vardą, nors aiškiai žinojo, kad jo vaikas tebemiega namuose. Sukiles gaudymo ir siaubo jausmas užgniauzė krūtinę, ir jis tyliai aimanavo, jausdamas smarkų širdies plakimą.

Pagalčiau jo klausia pasiekė žingsnių garsai. Sužeis asis nustojo vaitojęs ir žiūrėjo į jį artėjantį žmogų.

Pažino. Tai jo kaimynas, gritelininkas Jaunius, kuriam kerštaudamas štai čia atėjo šito sodo naikin.

Garbenius dar labiau pasilenkė

prie sužeistosios kojos, slėpdamas veidą nuo atėjusiojo.

— Kas atsitiko? — paklausė žemas, vienmarškinis, i klumpes įsistojęs žmogus.

— Koją labai persikirtau. — Ar ne Garbenius? — sušuko nustebeš kaimynas.

Sužeistasis tylėjo. Jaunius pasilenkė žaizdos apžiūrėti.

— Kliudytos gyslos, kraujas smarkiai eina, — ištare pilnu susirūpinimo balsu, reikia nuauti koją ir suveržti per čiurną.

Jis tuoj ėmėsi darbo, bet niekaip negalėjo atrišti apyvarų, kurie nuo rasos ir kraujo buvo sušlapę ir subrinę. Peilio? Bet peilio nė vienas neturėjo.

— Kirvis... — pasakė sužeistasis, rodydamas ranka, — ten po alyvine ant kampo yra... kirvis.

Jaunius tekinas nubėgo į nurodytą vietą. Ir čia jis pamatė prieš ką Garbenio rankose kirvis buvo atsuktas.

Valandėlę stovėjo lyg pritrenktas. Pyktis perliejo jo širdį.

— Žmonės, žmonės! — ištare rūstumo ir skausmo pilnu balsu ir ranka palietė sukaptą obole, tarsi ramindamas jos sopolį.

Jis dar akimirka kažko svyravo. Tačiau greitai nugalėjo jį viena mintis: pirmiausia reikia gelbėti žmogų.

Ir Jaunius, pasiėmęs kirvį, nuskubėjo prie sužeistojo. Atpliaustė apivarus, nutraukė naginę ir alvyniojo autą. Mėnesienos šviesoje aiškiai matėsi, kaip iš žaizdos gilu-mos vis dar gausiai sunkiasi nesukrešjęs kraujas.

Šitas sanitaras buvo apsukrus ir sumanus — kirviu atrėžė savo marškinį kraštą ir kietai užveržė sužeistojo blauzdą aukščiau čiurnio.

Dabar jo rūpestis buvo kuo skubčiausiai nugabenti ligonį į savo namus, kurie iš šios vietos greičiausiai pasiekiami, o, be to, ten buvo jodo ir bent kiek švaresnių tvarsių.

Tačiau sužeistasis visai negalėjo paeiti, nors ir prilaikomas už pažastų. Jis šaukė, it vaikas, kai tik-tai skaudamoji koja prisiliedavo žemei.

Jaunius pasilenkė, uždėjo Garbenio rankas sau ant pečių, suėmė per pakinklius, kilstelėjo — ir šis stambus vyras jau buvo jam ant nugaros.

— Gerai apkabink mano kaklą, laikykis tvirtai ir nejudink kojos, — tarė įsakančiai gydytojo balsu ir nuskubėjo per sodą.

Kopūstų sudorojimas ir paruošimas ilgesniam laikymui

Rudeniai atėjus tenka susirūpinti apie tinkamą kopūstų sudorojimą bei paruošimą vėlesniam vartojimui. Kopūstai mažai reikalauja priežiūros, tik reikia mokėti juos paruošti.

Kirtimas. Vėlyvesnieji kopūstai kertami spaliu mėn., kol dar nėra didelių šalčių (kopūstai daugiau nepakenčia, kaip — 6—8°C). Persalę kopūstai rauginti netinka. Kirti reikia su visais lapais, taip, kaip stovi. Lapai apsaugoja kopūsto galvą nuo susidaužymo bei suželdimo pervežant. Lapus patartina nuimti tada, kai kopūstai padėti galutinėje vietoje, kai jų niekur perkelti nebereikės. Nuvalytas galvas reikia tuojau piaustyti rauginimui.

Rauginimas. Rauginimui geriausiai tinka tik šviežiai nukirsti kopūstai. Rauginimui skirtus kopūstus reikia gerai nuvalyti nuo nešvarų, sugedusių lapų ir išpiaustyti kotus iš vidurio galvų. Galvas piaustyti peiliu arba rankine mašinėle. Piaustyti vidutiniu stambumu. Supiaustytus kopūstus sumaišyti su prieskoniais — kmynais, obuoliais, morkomis, druska, burokėliais ir kt. ir sudėti į rauginimui skirtus indus, sluoksniais gerai sumušant. Juo geriau kopūstai bus sumušti, juo jie turės geresnę

rūkštį ir malonesnį skonį. Pripildžius iki viršaus indą, uždėti dangteliu ir prislėgti švairiu akraeniu. Norint, kad greičiau įrūgtų, galima pastatyti šiltesnėje vietoje, tik svarbu, kad vieta būtų apsaugota nuo blogo kvapo, nes jis gali pereiti kopūstams. Dar geriau, kopūstus iš karto patalpinti į šiltesnę patalpą. Šiltesnėje vietoje nors kopūstai lėčiau rūgsta, bet už tai būna skanesni.

Rauginti galima ir kopūstų galvas. Imti kietas ir nedideles galvutes ir supiausčius į 4 dalis ir apibarsčius cukrum sudėti į užraugtų kopūstų statinę.

Žalių galvų išlaikymas. Kopūstų galvas išlaikyti žaliame stovy yra labai naudinga, nes iš jų galima pagaminti skanių valgių, ypač tas svarbu žiemą.

Žaliame išlaikymui galvas reikia parinkti visiškai sveikas, vidutinio didumo, kietas ir išrauti su šaknimis. Laikant rūsiuose, kopūstai sodinami eilėmis ir smėli taip, kad galva galvos nesiektų. Žiemos metu, esant atodėkiui, rūši reikia vėdinti. Smėlis kopūstų sodinimui neturi būti šlapias. Kopūstus reikia nuolat patikrinti ir radus pradedančių gesti lapų, juos nuimti.

O. Sakalauskaitė

Tinkamai sunaudokime arbūzus

Arbūzai dideliu maistingumu nepasižymi, bet kaip daugumas daržovių, taip ir ši yra sveika, lengvai virškinama.

Arbūzų uogienė. Arbūzai uogienei nulupami, supiaustomi gabaliukais ir sudedami bent pusvalandžiui į parūkštintą vandenį. Po to išimami, perplaunami šaltu vandeniu ir sudedami į verdantį vandenį. Pavirinami, kad šiek tiek suminkštėtų. Tuo pačiu laiku išverdamos cukraus tirpyns (1 kg piaustytių arbūzų — 1 kg cukraus ir 4 stikl. vandens) ir į jį sudedami apvirinti arbūzai. Virinama ant silpnos ugnies iki arbūzai pasidaro permatomi. Skoniui pagerinti dedama citrinos sunkos, vanilijos ir cinamono. Išvirusi arbūzų uogienė ir truputi praaušinta sudedama į tam tikslui paruoštus stiklinius indus, aprišama pergamento popierium ir laikoma vėsioje, bet sausose patalpose.

Arbūzų košė. Arbūzai nulupami, išpiaustomos gyslės ir išimami grūdai ir sutarkuojami. Gauta masė sudedama į puodus ir virinama apie valandą laiko. Po to, masė pertrinama per geležinį rėtelį, pridedama cukraus, citrinos sunkos, vanilijos ir vėl verdama. Kai košė būna išvirusi, sudedama į gerai išvalytus indus, užrišama sviestiniu popierium ir laikoma kur ir kiti konservai.

Arbūzų košė būna daug geresnio

skonio, jei ji verdama su bruknėmis ar rubarbarais.

Verdant košę ilgesniam laikymui, cukraus reikia dėti tiek, kiek būva sutarkuotos arbūzų masės; jei košė bus vartojama tuojau, tai cukraus reikia dėti pagal skonį.

O. Sakalauskaitė.

Pranešimai

Naujai steigiamon Aluntos Žemės. Žemės Ūkio Mokyklon, priimami berniukai ir mergaitės 15—24 m. amžiaus, baigę 4 pradžios mok. skyrius. Nebaigusieji 4 pradž. mokyklos skyrių bus daromi patikrinamieji egzaminai iš lietuvių kalbos ir aritmetikos pradžios mokyklos 4 sk. kurso.

Prasymus, įstoti į mokyklą siųsti iki spalio mėn. 20 d. mokyklos vedėjo vardu, Aluntos dv. ir pšt. Utenos apskr. Prie prašymo pridėti išelto mokslo pažymėjimą ir gimimo metriką. Mokiniai galės gyventi mokyklos bendrabutyje ir maistas kainuos 20—25 Lt mėnesiui. Mokslas veltui. Neturinti, gero elgesio ir gabūs mokiniai atleidžiami nuo mokesčio už bendrabutį ir dar gaus pašalpas maistui.

PRANEŠU, KAD Į KVETIŠKIŲ Ž. Ž. ŪKIO MOKYKLĄ MOKINIAI DAR PRIIMAMI

Kas nori įstoti į mokyklą, turi pasikubėti paduoti prašymą mokyklos vedėjo vardu. Mokyklos vedėjas

Kaip brolių, kaip sūnų jis nešė tą žmogų ir pats duso nuo naštos sunkumo.

Rytuose dangaus pakraštys ėmė švytėti, mėnulis slėpėsi už miško, žvaigždės blanko ir geso.

Jaunius atnešė savo kaimyną į trobelę, paguldė ant suolo, atžagaria ranka nusibraukė nuo kaktos prakaitą ir tarė žmonai, kuri atsikėlusiai jau trūse apie puodus:

— Greitai duok jodo ir parenk švairius tvarsius.

Moteris atnešė reikalaujamų vaistų ir pilnomis išgąsčio akimis, klausiamai žiūrėjo čia į sužeistąjį, čia į savo vyrą.

— Kaimyną ištiko nelaimė, — aiškino Jaunius, supylęs ant žaizdos pusę bonkutės jodo, — gerai aprišk, aš skubu arklį kinkyti — reikia tuč tuojau pas gydytoją...

Išbalęs ir pasiuręs, suspaudęs lūpas ir sukanęs dantis tiek, kad žandikauliai braškėjo, sužeistasis laikėsi nevaliojose — žiūrėjo į vieną tašką ir vengė susitikti Jauniaus žvilgsnio.

— Kaimyne, — pratarė jis netvirtu balsu, maniškiškai gali nuvežti... mūsų ir arkliai...

— Jie dar miega... Kiekviena minutė brangi, o mano arklys kojos turi greitas, — ir jis bėgte išbėgo kinkyti.

Lygiu vieškelio vežimas lėkė, slidinėdamas į šalis, arklys jau garavo nuo prakaito, o Jaunius vis dar ragino, šmikičiodamas ore botagu:

— Na, sartuk, dar pasistenk, dar...

Garbenio užveržta koja aptirpo, ir skausmas pasidarė nebe toksai aštrus. Į kailinius susipės ir giliai šiauduose ant šono pasvivęs, jis žiūrėjo į besiantį miestelį ir su didėjančia viltimi kažką vienas sau galvojo.

Rytmečio laukai švitėjo sidabro baltumu, papieviuose tirpo ir nyko migla, ties kaimu sodybomis vingiavo lengvos dūmų sruogos.

Garbenis ilgai žiūrėjo į tekančios saulės spindulius, kurie, it skaisčiai nunokusių kviečių pėdas, pasiskleidė giedrioje padangėje.

Paėmė Jauniaus ranką, ilgai ją spaudė. Paskui tarė sujaudintu balsu:

— Tau atskirtoje žemėje nėra pievos... Žinai, mano lanka puiki, galėsime šienauti abu.

Ir Jaunius stipriai suspaudė Garbenio dešinę:

— To sodo obuolius taip pat galėsime skintis abu...

Už pievų ir laukų, už girių ir sodų su virko nenarastai šviesi ir vaiki rytmečio saulė.

Ką duoda cukrinių runkelių auginimas

Pradėjus kurti cukraus pramonę, vis daugiau plinta ir cukr. runkelių auginimas. Kasmet naujas valstiečių būrys įsitraukia į vis besiplečiantį augintojų skaičių. Todėl pravartu yra bent kiek nuodugniau išsiaiškinti tas gerąsias savybes, kurias duoda paskiro valstiečio ūkiui cukr. runkelių auginimas. Apie cukraus reikšmę, kuris yra gaminamas iš užaugintų runkelių, nekalbėsime, nes tai visiems yra gerai žinoma. Taip pat neliesime cukr. runkelių kainų, kurios nėra pastovus dydis ir kitę prieisitaikydamos prie auginimo išlaidų ir bendros ūkiškų produktų kainos.

PASTOVIOS ŪKIO PAJAMOS

Pradėdamas auginti cukr. runkelius valstietis iš anksto užsitikrina tam tikrą pinigų sumą. Jis žino, kad derlių neužims, nereikės važinėti į turgų ar ieškoti pirklių jam parduoti. Pristatius cukr. runkelius už iš anksto sutartą kainą į fabriką, tuoj išmokami pinigai, kurie valstiečiams rudens metu ypač yra reikalingi. Be to, cukr. runkeliams apdirbti ir patrešti augintojai gali naudotis avansais, kuriuos runkelių sąskaiton duoda cukraus fabrikai. Į avansą neįskaitoma nemokamai duodama cukr. runkelių sėkla ir boraksas kovai su sausuoju šerdis ir lapų puviniai.

Tiesa, cukr. runkelių derlius vasaros metu gali nukentėti nuo įvairių ligų, kenkėjų ar gamtos nelaimių. Tokiu atsitikimu netenka ir tų pajamų, kurios jau iš anksto buvo numatytos. Tačiau nuo tokio pavojaus nėra apsaugoti ir visi kiti pasėliai. Valstietis visada neša riziką dėl savo turto, kuris yra patikėtas pačios gamtos globai.

DIDESNIS LAUKŲ DERLIUS IR PELNINGUMAS

Norint gauti gerą jų derlių, pirmiausia yra svarbus gilus ir taisyklingas žemės dirbimas, kuris kitiems pasėliams nėra toks reikalingas. O jau kartą pradėjus dirvas giliau ir tiksliau dirbti, jos savaime yra šiek tiek pagerinamos, kas atsiliepią ir į kitus lauko augalus.

Trašų cukr. runkeliai, palyginti su javais, paima gana daug. Vidutiniai derliai iš ha paima tokius grynų trašų kiekius kilogramais:

	Cukr. runkeliai	Rugiai
Azoto	105	45
Fosforo	40	14
Kalio	120	30

Visų trašų, ypač tai, kurios patenka su mėšlu, cukr. runkeliai pilnai išnaudoję negali. Tokiu būdu jų veikimas atsiliepią ir į po cukr. runkelių ateinančius augalus.

Didžiausias cukr. runkelių priešas yra piktžolės. Augintojai kovoja su jomis gana atidžiai ir rūpestingai. Naikinant piktžoles, kartu atliekamas ir dirvos purenimas, o tokioj nuo piktžolių apvalytoj ir purioj dirvoj, be abejoj, geriau auga ir visi kiti javai. Pagal Lielenthal bandymus cukr. runkeliai į javų derlių šitaip atsiliepią:

	Prieš c. runkelių kultūros įvedimą	Po c. runkelių kultūros įvedimą
Kviečiai	45,2	53,0
Rugiai	40,6	44,6
Miežiai	43,6	50,6
Avižos	43,4	46,8

Daviniai rodo, kad po cukr. runkelių visų javų derliai gerokai pakilo. Ypačiai pakilo kviečių ir miežių derlius, kurie dažniausia yra sėjami tuoj po cukr. runkelių.

Žemės ūkio pelningumas Lietuvoje iki šiol buvo nedidelis. Pagal Ž. Ū. Rūmų Saskaitybos ir Ekonomikos Biuro davinius 1 ha pelningumas per paskutinį penkmetį buvo toks:

Metai	Pelnas Lt	Pelningumo-apsimokėjimo procentas
1933/34	7,95	0,61
1934/35	8,87	0,73
1935/36	19,57	1,70
1936/37	32,06	2,87
1937/38	34,31	2,89

Matyti, kad iš 1 ha gaunamas pelnas ir kapitalo apsimokėjimas pas mus nebuvo pakankami. Valstietis negalėjo ryžtis idėti į ūki didesni kapitalą, jei jo apsimokėjimas ne 3% nesiekė. Tuo tarpu skolinant pinigų iš bankų, reikėjo mokėti 5% ir daugiau. Cukr. runkelių kultūra, jeigu tik derlius gaunamas pakankamas, duoda žymiai didesnį 1 ha pelningumą. Pasiremiant praėjusių me-

tų daviniais ir kainomis apytikriai išskaičiuota, kad vidutinis vieno ha cukr. runkelių derlius davė apie 180 litų gryno pelno. Čia dar reikia prisiminti, kad su cukr. runkeliais visiškai neišvežamos į juos įdėtos maisto medžiagos. Cukruje beveik nėra jokių mineralinių medžiagų, jie yra pasigaminę veikiant runkelių lapus saulės šviesai. Visos įdėtos trašos palieka galvutėse ir lapuose arba patenka į išspaudas, melasą ir kalkių purvą, kurie taip pat grąžinami į ūkį ir tiesioginiu ar netiesioginiu būdu vėl patenka į dirvą. Todėl, turint galvą minėtą sumą ir cukr. runkelių įtaką į bendrą laukų našumo pakėlimą, jų auginimą negalima laikyti nuostolingu.

ANTRINIŲ PRODUKTŲ PAŠARINĖ VERTĖ

Gaunant vidutinį (200 dv. cntn.) cukr. runkelių derlių, iš jų pagaminama apie 30 dv. cntn. cukraus, 100 dv. cntn. išspaudų, 6,5 dv. cntn. melasos ir lieka apie 100 dv. cntn. lapų su galvutėmis. Vadinasi, be cukraus, runkeliai dar patiekia daug ir gero pašaro gyvuliams, be kurio nei vienas ūkis apsieiti negali. Valstiečiai, augindami cukr. runkelius, gali žymiai sumažinti pašarinių runkelių plotus. Juos pavaduoja cukr. runkelių lapai ir galvutės, kurie savo maistingumu jiems visai prilygsta. Išspaudos ir melasa, kaip gyvulių pašaras valstiečiams yra dar pelningesni, nes žymią jų dalį gauna nemokamai, nors jau kartą yra pardavę

kartu su runkeliais. Pardavus cukr. runkelius, 35% išspaudų ir 2% melasos nuo pristatytų runkelių kiekio vėl grąžinama augintojams. Žinoma, tiems augintojams, kurie gyvena nuo c. fabrikų toliau, brangiai kaštuoja šių produktų pervežimas, todėl jie dažnai ir nuo pačių produktų atsisako. Gyvenantieji arčiau, produktus atsiima arkliais ir tas jiems daug pigiau tekaustuoją. Tačiau įvertinant antrinių produktų, ypač melasos, maistingumą, daugelis augintojų, nebodami atstumo, mielai jiems priklausomą dalį atsiima, o likučius net nusiperka. Ypačiai tie produktai bus vertinami šiais metais, kada aiškiai jaučiamas pašarų trūkumas krašte.

Cukr. runkeliai kaip vertingas pašaras ūkiui duoda dvejopą naudą: leidžia sumažinti kitų pašarinių augalų plotus ir sudaro galimybę išlaikyti tam pačiam ūki didesnę gyvulių skaičių. Abi šios galimybės yra vienodai vertingos ir jomis pasinaudojant, galima gerokai pakelti ūkio našumą.

Iš visa to, kas čia pasakyta apie cukr. runkelių reikšmę valstiečio ūkiui, matyti, kad jų auginimas garantuoja pastovias pinigines pajamas, kelia žemės našumą, didina idėjų kapitalų apsimokėjimą ir suteikia vertingą pašaro gyvuliams. Todėl nenuostabu, kad šioji, palyginti, jauna kultūra labai smarkiai plinta įvairiuose kraštuose, įtraukdama vis naujus augintojų skaičius.

Agr. J. Lūža

Pasodinkime vaisinių medelių

Vaisinių medelių atsarga mūsų medelynuose šiemet labai maža. Daugumoje medeliai net ir be vainikų. Pagal įprastą požiūrį į vaisinius medelius lyg ir atrodytų, kad ne šį rudenį, ne sekantį pavasarį medelių sodinti negalėsime, nes jie neturi suformuotų vainikų.

Tikrumoje, žinoma, toks nusistovėjęs požiūris nėra taip jau reikšmingas ir būtinas. Praktikoje yra užtektinai patirta, kad jauni medeliai lengviau prigryja ir nuolatiniame sodo vietoje pasodinti lengviau formuoja savo vainikus, kaip medelėlyne. Medelius perkantiems lyg ir atrodo, kad vyresnio amžiaus medeliai greičiau duoda derlių ir dėl to net yra pasiruošę už tokių medelius brangiau mokėti. Tikrumoje gi yra prasmingiau pasodinti į sodą jaunos medelius, net ir vainiko nesuformavusius. Tiesa, tokiais atvejais tenka pasirūpinti vainiko formavimu jau pačiam medelio savininkui. Bet ir šis reikalas nėra labai sudėtingas. Jei, sakysime, šį rudenį būtų pasodintas medelis be vainiko, tai pavasarį tokio medelio viršūnė sutrumpinus, jau pirmąją vasarą galėtų išaugti 4—5 šalutinės šakutės ir viena viršūninė, kurios ir sudarytų medelio vainiko pagrindą.

Kaip jau buvo sakyta, šį rudenį turime nedaug vaisinių medelių ir didelių sodų neteks užsodinti. Tačiau, kas tik išsigalės, būtų prasmės pasisodinti bent po keletą medelių. Jauni medeliai, kad ir be vainikų, kaip tik pritinka sodinti tokiais atvejais, kai jų sodinama nedaug. Mažas medelių skaičius labai lengva prižiūrėti per žiemą, aprišant juos šiaudais arba eglisakiais.

Medelius sodinant yra svarbus reikalas iškasti pritinkamas duobes. Visiškai nėra reikalo kasti galias duobes, nes medelio šaknys ir šaknelės turi būti pasklidusios arčiau žemės paviršiaus derlingame sluoksnyje. Jei duobė iškasama giliai, ten medelio šaknys subėga kaip į šulinį, greit surenka esantį maistą, o paskui badauja; tokiais atvejais sakoma, kad medelis skursta, tai yra pats sustoja augęs ir neduoda derliaus.

Jei žemė iš prigimties derlinga ir giliai įdirbta, duobės gali būti ir negilios ir neplačios. Kartais sodyboje tenka sodinti medelius ir smėlyneje ir žvyrinėje, tokiais atvejais būtina kasti ir gilesnes ir platesnes duobes; jas reikia pripildyti pūdiniu ar bent jau derlia žeme iš daržo.

Medelius sodinant negalima į duobes krauti šviežio, neperpuvusio mėšlo. Medelio šaknelės pajėgia suimti maistą tik iš visiškai perpuvusios medžiagos, kurios maistas lengvai ištirpsta vandeny. Kol mėšlas žemėje supūva, gali praslinkti ir daug laiko, ypač jeigu mėšlas patektų į duobės dugną. Kai tik į duobę krečiamas šviežias mėšlas, tai ir medelio sodinimo gilumas nebegali būti tiksliai nutaikytas. Dažniausiai pasitaiko taip, kad medelis pasodinamas normalaus gylį, o kai mėšlas duobėje supūva, tai ir medelis per daug giliai atsiduria; tokių medelių šaknys mažai gauna maisto ir oro ir ilgai skursta.

Pergiliai atsidūrę medeliai tik tada ima atsigauti, kai iš jų po žeme esančios stiebo dalies išauga naujos šaknys. Tai, turėtų būti aišku, kad sodinamo medelio nereikia „primylėti“ šviežiu mėšlu.

Žemės ūkio Liaudies Komisarų įsakas kurapkų medžiojimo reikalu

Pasirėmęs medžioklės įstatymo 51 str. (Vyr. Žin. 505, eil. Nr. 3504) draudžiu medžioti kurapkas visoje Lietuvos TSR teritorijoje ligi 1941 m. rugpjūčio 31 d. Šis įsakymas veikia nuo paskelbimo dienos. E.

greit nupeni kiaules, stiprina jų sveikatą, padidina ėdrumą, padeda greičiau užaugti paršukams ir sutvirtina jų kaulus.

Serbentų sodinimo būdai

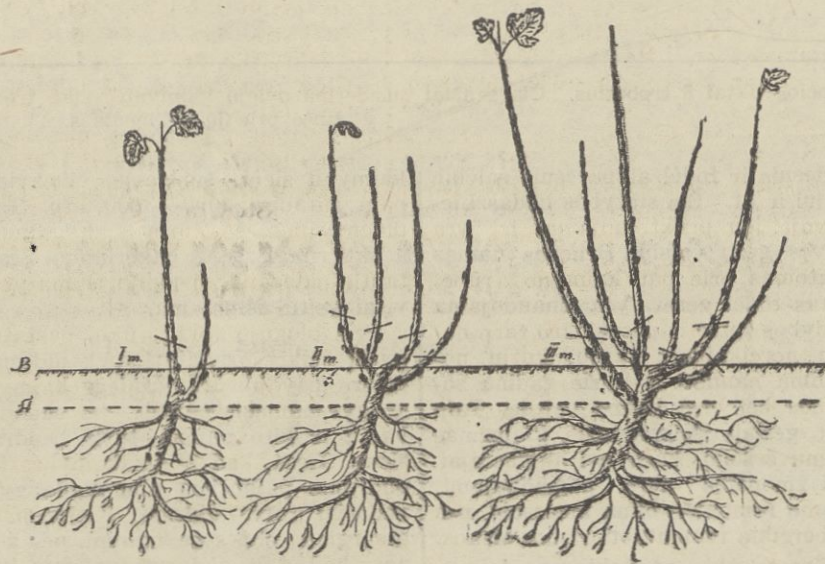
Daigų paruošimas sodinimui. Norint gauti gerą serbentų derlių, labai svarbu ne tik jiems parinkti tinkamą vietą, ją gerai įdirbti ir patrešti, bet dar reikia tinkamai paruošti sodinimui daigus, kad vėliau iš jų galėtų išaugti tokie krūmai, kurie pajėgtų duoti gerą derlių. Mat, labai svarbu sodinimui daigą paruošti taip, kad iš jo trumpiausiu laiku būtų galima išauginti gerai išsivysčiusį krūmą, kurio šakos nebūtų susipynusios, kad jos viena kitai neužstotų šviesos, kad krūmas būtų gerai vėdinamas ir, pagaliau, kad krūma nuolatos be didelio vargo galima būtų atjauninti.

a) Vienmečių daigų paruošimas sodinimui. Vienmetis daigas paprastai turi 1—3 šakelės, kurios būva 30—60 cm ilgio. Šios šakelės prieš sodinant trumpinamos taip, kad kiekvienos šakelės liktų tik apie 15 cm ilgio stiebelis. Silpnos šakelės pašalinamos visiškai. Kerpant šakelės reikia žiūrėti, kad viršutiniu liekantis pumpuras būtų atsuktas į lauko pusę, o ne į krūmo vidų. Mat, iš viršutinio paliekamo pumpuro išauga stambiausias ūgis, tad tas ūgis kaip tik tada daugiau metasi į lauką, tuo būdu krūmas išauga platesnis, greičiau užima jam skirtą plotą, be to, daugiau gauna šviesos. Be to, viršutinio pumpuro dar turi likti stagarėlis, nereikia kirpti prie pat pumpuro. Šis stagarėlis apsaugos paliekamą pumpurą nuo susilpnėjimo. Nukirpus šakelę prie pat pumpuro, žiemą šaltis per atvirą žaizdą veikia pumpurą, o pavasarį jis per tą pačią žaizdą džiūsta. Iš tokio susilpninto pumpuro išaugtų silpnas ūgis.

b) Dvimečių ar trimečių daigų paruošimas sodinimui. Ir šie daigai paruošiami ir apkarpmi labai panašiai, kaip ir vienmečiai daigai. Kerpama taip pat labai smarkiai, senos ir silpnos šakos visai pašalinamos. Stiprūs vienmečiai ūgiai kerpami taip, kad liktų tik apie 15 ar 20 cm stagarėliai.

Sužeistas daigų šaknis reikia nulyginti aštriu pėliu. Aštriu pėliu padaryta žaizda daug greičiau užgyja, čia dargi išauga daug smulkių šakelių, o tuo tarpu kastuvų padaryta žaizda, ar šiaip nuplėsta dažnai pradeda pūti ir tuo būdu silpnina daigą.

Sodinimas. Prieš sodinant serbentų daigų šaknis reikia

Pieš. I vieno metų krūmas, II — dviejų ir III — trijų. Brūkšniais parodyta kur reikia kirpti šakelės prieš sodinant. A linija rodo, kaip giliai daigai augo daigyne, B linija parodyta, kaip giliai daigus reikia sodinti į nuolatinę vietą.

pamirkyti karvių mėšlo ir molio skiedinyje. Sodinti serbentus reikia kiek giliau, negu jie augo daigyne. Serbentai už gilesnį pasodinimą atsimoka smarkesniu augimu. Jie, kaip vegetatyvinio būdu dauginami augalai, labai lengvai sudaro žemėmis apibertoje vietoje, kuri pirmiau (daigyne) buvo ore, naujas šaknis, tuo būdu serbentų krūmas gali geriau maitintis. Be to, tada šakos išsina ne iš vieno stiebo, bet dalis ir iš žemėje esančios augalo dalies, tad tokį krūmą daug lengviau atjauninti. Paprastai sodinama taip, kad virš žemės lieka tik keli šakelės pumpurai.

Sodinant reikia žiūrėti, kad daigo šaknys nebūtų susuktos ar suspaustos į vieną vietą. Gerai ant šaknų pilti geresnę daržą žemę ar pūdį. Šią žemę ar pūdį reikia patrešti zupečiu: vienam daigui imama apie 50 g zuperio. Zuperis su žeme gerai sumaišomas.

Apie sodinamus serbentus žemė reikia gerai apsausti. Jei ir toliau bus toks drėgnas oras, kaip dabar, žemė bus drėgna, tai pasodintų serbentų, kai žemė gerai apsaudžiama, laistyti nereiks.

Pasodintus serbentų daigus naudinga aplinkui apkloti mėšlu. Mėšlas pačių daigų turi nesiekti. Taip apkloti daigai geriau žiemoja, o pavasarį jie iš mėšlo gauna maisto, be to, tas pats mėšlas saugo nuo piktžolės.

lių išsigalėjimo. Daug geriau apkloti ne šviežiu, bet perpuvusiu mėšlu.

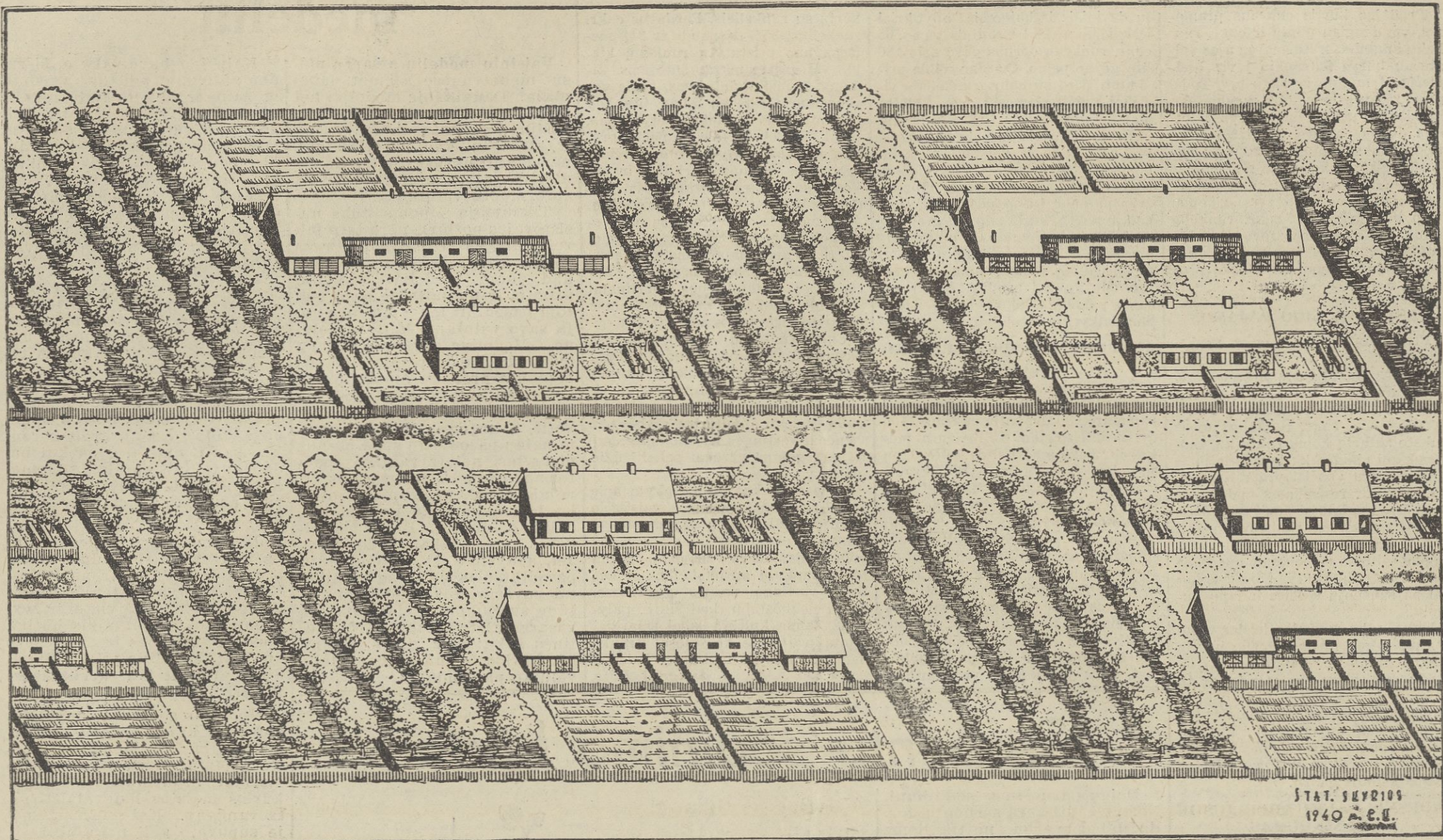
Kur dėti nupiautas šakelės. Jeigu iš medelyno gauname neapkarpytus krūmus ir juos taip smarkiai prieš sodindami patys kerpame, tai susidaro gana daug šakelių. Šias šakelės reikia sukarpyti maždaug 25 cm ilgio gabalėliais. Viršuje kerpamo gabalėlio piūvis daromas nuožulnus ir toliau nuo akelės, o apačioje kerpama stačiai ir prie pat akelės. Kiekvienos veislės serbentų šakelės sukarpos atsikrauti. Kiekviena veislė surišama atskirai tvirtu šniūru, prie ryšulėlio pririšama lentelė, kur užrašoma juodu pieštuku veislė. Tuo būdu mes žinome, kokios šakelės tame ryšulėlyje yra.

Taip paruoštus šakelių ryšulėlius priklausame sausoje vietoje smėlyje arba laikome smėlyje rūsyje. Tik rūsyje neturi būti šilta. Šakelės į žemę įkasamos 0,8—1 m gylį. Raudonųjų ir baltųjų serbentų šakelės prikasant pastatyti storesniais galais į viršų. Taip prikastos jos geriau pasiruošia prigyti.

Prikastos šakelės išbūva ligi pavasario. Anksti pavasarį, kai tik galima padaryti lyses, prikastos šakelės išimame ir susmeigiame lyses. Tuo būdu galime patys pasidauginti serbentų.

Agr. J. Proškus

GRUPINIŲ ŪKIŲ SODYBOS

Brėžinyje atvaizduota 8 sodybos, turinčios tiksliai 8 trobesius. Čia gražiai susiderina dviejų kaimynų sodai, trobesiai ir darželiai. Bendrą sieną turintieji tvartai numatyti iš molio, o daržinės prie jų — medinės.

II

„Valstiečio laikraščio“ Nr. 10 buvotspausdintas grupinių sodybų išplanavimas. Ten kiekvienam naujakuriui numatyta po du trobesius, kurie statomi apie vidurį sodybos.

Žymaus trobesių statybos papiginimo grupinėse sodybose galima pasiekti statant trobesius viena bendrą sieną su savo kaimynu. Bendra siena eina sodybos žemės rubežiumi taip, kad kiekvieno savininko trobesiai yra savoje žemėje ir visai vienas nuo kito nepriklausomi. Šiuo būdu galima statyti bendrą gyvenamąjį namą, bendrus tvartus, klona ir t. t. Taip pat ant rubežiaus kasamas šulinys. Gerai įrengtos skalbyklos ir pirties užtekę vienos visai sodybų grupei.

Trobesiai, turintieji vieną bendrą sieną su kaimynu, yra apie 15–20 % pigesni, nes viena siena visai sutalpoma; be to, bendroji siena gali būti plonesnė ir pigesnė. Bendroji siena yra apšildoma iš abiejų pusių, todėl žiemą toks trobesys yra žymiai šiltesnis. Ir iš viso toks trobesys yra

didesnis ir todėl atsparesnis šalčiui, vėjui ir t. t. Šis statybos būdas Lietuvoje jau praktikuojamas ir yra davęs gerų vaisių. Bendras namas statomas prie pat kaimyno rubežiaus todėl gerai yra išnaudojama sodybos žemė ir nesusidaro tarp namų nereikalingų tarpų, kurių negalima naudoti ir kurie gadina sodybos bei viso kaimo vaizdą. Taip pat geriau išsprendžia klausimas namų šėšėlių, kurie nei augmenijai, nei žmonėms nėra pageidaujami. Namų remontas būna mažesnis, nes nebereikia remontuoti vienos sienos.

Žemės ūkio produktams laikyti reikalingi rūšiai, Juos galima įrengti po gyvenamuoju namu, o kad rūsiuose nebūtų vandens, juos reikia nusausti drenazu, kuris dažnai nemažai kaštuoja. Bendram namui užtenka vieno nusausinimo, o išlaidas pasidalina pusiau abu namo savininkai. Taigi trobesius palei žemės rubežių su bendra siena apsimoka statyti. Jei prileisime, kad 10 ha ūkeliui trobesiai atsieis apie 15.000 litų, tai, pastačius juos bendra su

kaimynu siena, susidarys kiekvienam sutaupų 2000–3000 litų. Tai didelė suma, su kuria jau galima atlikti rimtą žemės pagerinimą. Stantis pavieniui, ši pinigų suma yra visai veltui išmetama.

Prie blogųjų tokių ūkio pastatų pusių reikia pristatyti kiek didesnį gaisro pavojų. Jei užsidegs kaimyno gyvenamasis namas, tai sudegs kartu ir kito namas, turįs bendrą sieną. Tiesa, kad ir atsakomybės ir budrumo pajautimą abu namo gyventojai turės didesnį. Kiekvienas atsargiau elgsis su ugnimi, nes žinos, kad gali padaryti nelaimę ne tik sau, bet ir savo kaimynui. Be to, gretimoms sodybų kaimynams gaisro pavojus bus mažesnis, nes jų trobesiai bus ugniai visai nepasiekiamame atstume.

Jei kaimynai labai nesutaria, tai tokia sodyba kurti nepatartina. Nors čia abu kaimynai visiškai vienas nuo kito nepriklausomi, nes, kaip visą sodybą, taip ir trobesius, galės tvarkyti bei remontuoti savarankiškai, — vis dėlto jie turės kai kurių bend-

rų interesų. Pavyzdžiui, vienas kaimynų bus apsileidęs ir savo trobesių ar stogo nepžiūrės. Nors kitas kaimynas materialių nuostolių dėl to neturės, bet nukentės bendra namo išvaizda, ir tvarkingajam kaimynui tas galės būti pagrįsto nepasitenkinimo priežastimi.

Tarybų Lietuvoje jau šiandien atkreipta daug dėmesio į jaunimo ir suaugusių švietimą. Gė žmonių apšvietimas daug prisidės prie jų tinkamo gyvenimo ir kaimyninių santykių pagerinimo. Susipratęs kaimietis atskirs kas jo draugai ir kas priešinai. Jis supras, kad bendri darbo valstiečių interesai diktuoja bendromis pajėgomis siekti savo ir savo šeimos kultūrinės ir materialinės laimės. Gyvendami grupinėse sodybose, kultūringi valstiečiai savo sodybose, kiekvienas susitvarkys taip, kad jokie kaimynų interesai nebus pažeidžiami. O tai jau yra pagrindinė žmonių gyvenimo sąlyga. Kartais gerų kaimynų santykiams pakenkia vištų klausimas. Tačiau užtvėrus vištų ganyklą aukš-

ta tvora, tas klausimas savaime išsprendžia, ir kaimynai gali geriausiai sugyventi. Šiais laikais kiekvienam klausimui galima rasti tinkamas sprendimas, tik reikia į tai atkreipti dėmesį ir neužmiršti, kad niekam iš mūsų negalima daryti kitam skriaudos. Baigdamas noriu pasakyti, kad naujakuriams namai su bendra siena neperšami, neprivalomi, bet tai yra tik laisvas pasiūlymas, kuriuo patartina tik ten pasinaudoti, kur du valstiečiai laisvu noru to pageidauja. Jei sutarimo su kaimynu nėra, tai vėčiau statytis atskirus trobesius, kaip išplanuota „Valstiečių Laikraščio“ Nr. 10 brėžinyje.

Daugelyje vietų grupinės sodybos yra projektuojamos viena gatvės puse. Norint žinoti, kaip atrodys tokia sodybų grupė, reikia pridengti popieriui vieną brėžinio pusę iki gatvės ir gausime vaizdą palei vieną kelio pusę.

Inž. P. Sklėrius

MŪSŲ SKAITYTOJŲ ŽODIS

Venkime nelaimingų atsitikimų!

Darbininkui gana dažnai tenka susižeisti. Vieni sužeidimai esti lengvi, nepavojingi, kiti sunkūs, kartais padarą žmogų net invalidu.

Iš statistikos duomenų matome, kad nelaimingi atsitikimai dažniausiai pasitaiko ten, kur turima reikalo su įrankiais, mašinomis, gyvuliais, miško kirtimu ir pan. Miesto darbininkai daugiausia susižeidžia dėl mašinų, mechaninių jėgų ir pan., nes dirbama dažniausiai fabrikuose ar dirbtuvėse.

Kaimo nelaimingi atsitikimai kiek skiriasi nuo miesto, nes ten jau rečiau susiduriama su elektros srove, mašinomis, mechaninėmis priemonėmis, tačiau sužeidimų skaičius nėra daug mažesnis už miesto. Atėjus darbymetams: šienapiūtei, kūli-

mui susižeidimų staiga pagausėja, ypač smulkių, tačiau pasitaiko ir gana rimtų.

Žemės ūkyje, kaip iki šiol duomenys parodė, daugiausia būta nelaimių dėl kritimų (26,2%), antroje vietoje eina susižeidimai įvairiais įrankiais (24,8%), trečioje nelaimės dėl gyvulių (15,8%).

Iš nurodytų pavyzdžių matome, kad nelaimingų atsitikimų tikrai išvengtumė, jei imtumės nors paprasčiausių atsargumų priemonių. Juk kritimai, susižeidimai įrankiais, nelaimės dėl gyvulių, transporto atsitinka tik todėl, kad nepasirūpinama taisyti ilūžusių kopėčių, laiptų, neįtvirtinama kirvių ar plaktukų kotai, netvarkingai sudedami dalgiai ir t. t.

Nelaimingų atsitikimų išvengsime nepatingėję padaryti tvarką savo klėtyse, daržinėse ir kitur. Rudenį, kada daug mažiau darbų, negu vasarą ar pavasarį, būtų galima sutvarkyti ar pataisyti darbo įrankius ir mašinas.

Tačiau svarbiausia sąlyga išvengti nelaimių yra atsargumas. Jei prieš dirbdami apžiūrėsime įrankius ir kitas darbo priemones, tai tikrai išvengsime daugelio susižeidimų. Darbininkai fabrikuose ir dirbtuvėse neturėtų skubėti, nervuotis, nes tai labai kenkia jų atidumui, be kurio ir įvyksta įvairios nelaimės.

C. Kavaliauskas.

Šalinkime blogus papročius

Dažnai randame laikraščio skiltyse parašyta, kad tokiam ir tokiame valsčiuje ar kaime jaunimas girtuokliauja, triukšmauja, peštynes kelia, lošia kortomis ir t. t. Kai paskaitai tokias žinutes, darosi

visai neįdomu, o dar liūdniau tam, kas tą negražų darbą yra padaręs. Pastarasis net kaltina korespondentą, kuris apie tą dalyką parašė, kaltina ir patį laikraštį. Bet pažiūrėkime, kas čia kaltas — ar tas laikraštis, ar tas korespondentas. Laikraštis yra tam, kad mums šviestų, suteiktų mums žinių iš mūsų krašto, iš mūsų gyvenimo. Laikraštis yra mūsų vadovas, mokytojas, laikraštis deda gražių kaimo gyvenimo reiškinių aprašymus, kad mes imtumėm pavyzdį ir būtume toki geri ir naudingi visam kraštui žmonės. Laikraštis aprašo ir negerus mūsų darbėlius dėl to, kad mes, paskaite, žinotumėm, kas negražu ir tų blogybių vengtume. Taigi neturime pykti ant korespondento, kad jis apie mus parašė, iškeldamas mūsų blogus poelgius. Priešingai, turime būti dėkingi, kad pastebėjo, kad duoda mums pamoką, kad ateityje tų blogybių saugotumės.

Dabar gyvename naujus laikus, kuriame naują socialistinę Lietuvą, tai turime sukurti ir savo naują darbų gyvenimą, turime su šaknimis išrauti, kas yra bloga, kas negražu.

Link.

Ir patys rūpinkimės švietimu kaime

Suaugusiųjų švietimo reikalu dabar ne tik daug kalbama, bet daug ir daroma. Atrodo, net daugiau daroma, kaip kalbama. Švietimo Komisarijatas sudarė atskirą suaugusiųjų švietimo Departamentą; susirūpino suaugusiųjų švietimui paruošti tinkamą švietėjų. Bet apie tai nėra reikalo čia daug kalbėti.

Visi kaimų, suprantama ir miestų miestelių, žmonės: vyrai ir moterys, kurie mokyklos nebelanko, turi patys susirūpinti švietimusi. Jau dabar, nelaukiant jokių raginimų, daugiau susipratę turėtų organizuoti iš būrelius, raginti kitus, aiškinti švietimosi reikalingumą. Ir kaip tik prasidės mokslo mokyklose, prašyti mokytojus, kad įsteigtų kursus. Žinoma, kol sutvarkys darbą, dar kiek praeis laiko. Iš Švietimo Komisarijato mokytojams bus instrukcijų, bet daug maloniau ir naudingiau, kai gerų norų parodo ir patys žmonės. Tad nieko nelaukiant, reikia ruošti šiam darbui.

Jz. Savukynas

IŠ VISO KRAŠTO

Kaip suorganizuotas socialistinis lenktyniavimas Ukmergės apskr.

Plečiant socialistinį lenktyniavimą, Ukmergės apskrities žemės ūkio komisija šiomis dienomis išsiuntinėjo visoms valsčių žemės ūkio komisijoms ir matininkams raginimus, skatinančius pilnai išvystyti minėtą lenktyniavimą. Visus žemės pertvarkymo darbus raginama galutinai užbaigti iki spalio 5 d. Laukų nuvalymo ir sėjos darbus, nors jie jau eina visai prie galo, skatinama įvykdyti kuo skubiausiai. Valsčių ir seniūnijų valstiečių komitetai įpareigojami aktingai prisidėti prie tų darbų. Taip pat turi prisidėti ir kandidatai, norintieji gauti žemės. Apie laukų nuvalymo ir sėjos darbus valstiečių komitetai paraginti pranešti žemės ūkio valsčių komisijoms, o pastarosios — apskrities komisijai.

Rugsėjo 28 d. Ukmergės kompartijos būstinėje įvyko apskrities socialistinio lenktyniavimo komisijos posėdis. Galutinai derliui nuimti, sėjai užbaigti ir, apskritai, visiems lauko darbams atlikti ir juos įvertinti nutarta per valstiečių komitetus išvystyti lenktyniavimo propagandą ir paskirti tam tikrus žmones tiems darbams sekti ir kontroliuoti. Sėmingiau užbaigti žemės pertvarkymo darbus nusistatyta užmegsti glaudų kontaktą su valsčių žemės ūkio komisijomis, matavimo brigadomis, ir tiems darbams tikrinti paskirti iš kompartijos vieną žmogų. Ukmergės ir Utenos apskričių lenktyniavimo rezultatams tikrinti nutarta sudaryti iš tų apskričių agronomų, lenktyniavimo komisijų narių ir ekspertų tarpapskritinę komisiją. Vykdamas kultūrinį lenktyniavimą buvo priimtas nutarimas susirinkti su kaimo mokytojais, inteligentais ir steigti suaugusių kursų, skaityklas ir knygynėlius.

Pradėjus socialistinį lenktyniavimą, prieš 10 dienų Deltuvos valsčiuje buvo įsteigtos dvi skaityklos. Dabar tokios skaityklos dar yra įsteigtos Masiulių ir Kazliškių kaimuose, Želvos v. ir Steponavos vkm. ir Antakalnio dvare, Pabaisko vl.

Be to, Deltuvos vl. valstiečiai rudens kelių taisyso darbus, kuriems užbaigti terminas yra nustatytas iki spalio 15 d., pasižadėjo baigti iki spalio 3 d. Tie darbai vykdomi pilnu tempu, ir, atrodo, kad valstiečiai savo pasižadėjimą pilnai įvykdys.

A. L.

Renkami valstiečių komitetai

Pupony, Kupiškio valsč. Panevėžio apskr. Rugsėjo mėn. 22 d. Puponių pradžios mokyklos salėje įvyko seniūnijos valstiečių komiteto rinkimai. Rinkimuose dalyvavo apie 70 žmonių. Buvo aptarta valstiečiams rūpimi klausimai. Išrinktas seniūnijos valstiečių komitetas.

P.

Valstiečiai patenkinti pašto punktu

Vainikai, Kėdainių apskr. Grietinės nuogr. punkto vedėjo V. Maciono iniciatyva š. m. burželio mėn. 15 d. įsisteigė pašto punktas, į kurį pareina „Valstiečių Laikraščio“ 31 egz., „Darbo Lietuvos“ 1 egz. Ateityje numatoma dar daugiau laikraščių pranešumoti. Daugiau valstiečiai labai patenkinti, nes dabar nereikia keliolika kilometrų eiti ir dar

pavėluotai laikraštį gauti. Dabar punkto vedėjo rūpesčiu laikraščiai gaunami punkte tą dieną, kada gaunamas paštas, o pieno tiekėjai atvežę pieną — gauna korespondenciją. Gluosnis.

Laukia socialistinių kampelių

Merkinė, Alytaus apskr. Sužinoje, kad bus steigiami kaimuose socialistiniai kampeliai, darbininkai ir valstiečiai nekantriai jų laukia. Jie nori šviestis ir lavintis, kad galėtų būti šviesūs ir sąmoningi naujosios socialistinės tėvynės kūrėjai. Jau daug gyventojų kreipėsi žodžiu ir raštu į vietos Kultūros Židinio vadovą, siūlydami patalpas bei patarnavimą, kad tik pas juos būtų tie kampeliai įsteigti.

V. Ulčinskas.

Džiaugiasi pakeltu atlyginimu

Merkinė, Alytaus apskr. Darbininkai, privatiųjų įmonių ir valdžios įstaigų tarnautojai nepaprastai džiaugiasi pakeltu už darbą atlyginimu. Už tai jie yra labai dėkingi Tarybų valdžiai ir Komunistų partijai ir pasižada už tai atsilyginti stachanovišku darbu.

V. Ulčinskas.

Pelkės virsta kultūringomis pievomis

Raitininkai, Alytaus apskr. Šiomis dienomis po šio kaimo pievas urgzdamas slankioja traktorius — aria pelkes, kurios yra nusaustos prieš kelis metus, bet nesant traktoriaus, taip ir stovėjo be naudos iki šiol. Šiandien gi, kada motoras atėjo valstiečių į pagalbą, jos išariamos ir kur prieš kelėtą metų „geležinės varlės“ — vėžliai veisėsi, auga kultūringos pievos, kurios duos puikų pašarą. Ši rudeni čia bus išarta apie dešimt ha pievų, kurias valstiečiai pasiryžo pavasarį apsėti kultūringomis žolėmis, kad galėtų daugiau išlaikyti gyvulių ir plėsti pieno ūkį. Raitininkų kaime yra tokių pievų — pelkių apie 50 ha, kurios laukia paverčiamos kultūringomis.

V. Ulčinskas.

NEKULTŪRINGAS PAPROTYS

Janikūnai, Rokiškio apskr. Šiame kaime yra labai įsigalėjęs paprotys lošti kortomis iš pinigų. Sueina kur nors į kambarį, na, ir lošia, dažnai prasėdėdami prie kortų iki ryto. Lošia seni ir jauni, kas tik turi pinigų. Žinoma, dėl to daugiausia nukentčia lošikų šeimos, nes prasišiojama iki paskutinio cento. Laikas, draugai, mesti šį nekultūringą paprotį.

Naujas gyvenimas

Alksnėnai, Plungės valsč., Telšių apskr. Buržuazinės valdžios metu šis kaimas ir apylinkė kultūrinėje srityje buvo užsnūdę. Dabar kas kita. Atvykus į Sakelio dvarą energingam komisarui drg. Kulikauskui, kaimas pradeda kultūrinėje srityje atgyti. Įsisteigė: LKP(b) skyrius ir Komjaunimo kuopelė, kurie artimiausiu laiku žada pradėti kuo sparčiau dirbti kultūrinį darbą: k. a. suruošti kultūrinėmis temomis paskaitų ciklą, įkurti kaimo švietimo kursų ir pan.

Nusigyvenusiame dvare atgyja naujas gyvenimas.

Koresp. Z. Pakalniškis

Darbo valstiečiai laukia daugiau paskaitų apie sveikatos išlaikymą

Veliuona, Rugsėjo 22 d. mok. drg. Damskis skaitė paskaitą apie užkrečiamąsias ligas. Ši paskaita valstiečių tarpe sukėlė didelį susidomėjimą. Visi laukia daugiau tokių paskaitų.

Petras

Valstiečiai džiaugiasi gražių kompartijos pasirodymu

Ariogala, Kėdainių apskr. Rugsėjo 29 d. Kompartijos skyrius suruošė viešą turiningą vakarą. Jame dalyvavo daug apylinkės jaunių ir suaugusių valstiečių. Meninę dalį atliko komjaunuolių ir susikūrusi prie Kompartijos dramos sekcija.

Suaugusių švietimo ir paskaitų reikalu kalbėjo pašto virš. Bivainis. Dramos sekcija suvaidino dramą „Maratas“ ir komediją „Anupro kelionė į Ameriką“.

Publika kalbėtojus ir dramos sekciją sutiko griausmingais plojimais. Visi džiaugiasi, kad bus sekmadieniais paskaitos, nes tikisi nusikratyti pramanytų gandų, kuriais tebevaromas žalingas darbas.

Ant. Gabšys

Vietoj dvaro mokykla, biblioteka, skaitykla

Zablačius, Rokiškio apskr. Zablačiaus dvaras Smetonos laikais priklausė St. Koscialkauskaitėi, Lenkijos socialinių reikalų ministerio seseriai. Jai neseniai mirus, dvaras perėjo broliui, minėtajam ministeriui buv. Lenkijos. Pats mirusios savininkės brolis, negalėdamas tiesioginiai dvaro valdyti, jį išnuomavo.

Dabar, kai žemės pertvarkymas palietė stambesnius ūkius ir visus dvarus, tai buv. Lenkijos ministerio giminės darė įvairias kombinacijas, kad nors centras — 30 ha paliktų neišdalintas. Bet jokios kombinacijos negelbėjo, ir š. m. rugsėjo 25-tą ir 26-tą d. dvaras buvo išdalintas dvaro kumečiams, aplinkiniams mažžemiams ir keletas bežemių gavo sklypus. Nepalikta jokių centrų. Dvaro „palociuje“ bus įrengta pradžios mokykla, biblioteka — skaitykla, prie jų bus sportui aikštė.

Apylinkės valstiečiai tokiu dvaro išdalinimu yra patenkinti, nes žemė ir priklausys tam, kas ją myli ir dirba, o ne įvairiems ponams ar ministrams.

B. S-ks.

Reikalingas vieškelis

Kupiškis. Dar nuversto režimo laikais virš 200 valstiečių buvo padavę Kupiškio valsč. savivaldybei prašymą praveisti III rūšies vieškelį Kupiškio — Likalaukių ruože, apie 10—12 km. Pradžioje prašymas buvo atmestas, nes, pasak valsč. tarybos, tame ruože nesą nei vieno „žmogaus“, o visi mažžemiai, turi 3—5 ha žemės, todėl jiems vieškelis ir nereikalingas, nes jie neturi ko labai vežioti į miestą ar sandėlį. Vėliau prašymą vėl pakartojus, vis tik vieškeliu pravedimas buvo priimtas, tačiau keliems didžiažemiams nesutikus pro kur jis turi eiti, pasiliko komisijos projektuose. Nesutikimą dėl vieškeliu krypties, didžiažemiai pradėjo tarpusavę kovą ir į ją įtraukė ir kitus piliečius. Vieni rinko valstiečių prašymus bei parašus dėl vienos krypties, kiti dėl kitos, o apie valstiečių daugumos norimą kryptį nebuvo ir kalbos, nes didžiažemiai statė „ultimatumą“: arba pasirašysit ta kryptimi, arba visai kelio negausit. Taip vieškelis ir liko projekte iki šių laikų.

Dabar, buržuaziniam režimui sudužus ir atitaisant skriaudas, to ruožo valstiečiai norėtų, kad ir jų skriauda būtų atitaisyta. Dabar minėtame ruože yra toks blogas keliu-

kas, kuris žemės savininkų pabaliais išsukiotas ir valstietis, turįs prastęsi gyvulį, kol Kupiškį pasiekia, turi pats tempti ir arklį ir vežimą.

A.

Dabar valstiečiai patys rūpinasi savo reikalais

Žeimelis, Šiaulių apskr. Sudaryta valsčiaus ir seniūnijų žemės ūkio komitetai, kurie rūpinasi aktualiais vietos ūkinio gyvenimo reikalais. Tokių komitetų sudarymu gyventojai labai patenkinti, nes jų patikėti — rinkti atstovai rūpinsis jų reikalais.

Pirmasis ir realusis komitetų darbas buvo superio paskirstymas valsčiams. Superio buvo gauta 7 vagonėliai. Komitetas superį paskirstė taip, kad superio gauna visi — pagal valdomo žemės sklypo dydį. Visi tokiu superio paskirstymu yra patenkinti. Gavus naują superio transportą, bus vėl atitinkamai paskirstyta.

Pernai rudens sėjai superio buvo gauta žymiai daugiau, bet smulkūs žemvaldžiai, neturį įtakos kooperatyvo veikloje ir pažinties su tarnautojais, superio negavo, nors važiuavo kelis kartus. Žieminius prisiėjo sėti be superio.

J. Ber...Otis

Valstiečių susirinkimai

Pabiržė, Biržų apskr. Šių metų rugsėjo 29 dieną Smilgių bažnytkaimy įvyko valstiečių susirinkimas. Komiteto pirmininkas Martinka darė pranešimą apie gresiantį snukio ir nagų ligos pavojų, apie javų pardavimą, traktorininkų kursus ir kitą. Valstiečiai pageidavo, kad Biržuose turgadieniais krautuvės nebūtų uždaromos pietums, kad valstiečiai galėtų nusipirkti ko reikia ir laiku grįžti namo. Taip pat pareiškė ir kitus kaimo gyvenimo aktualius klausimus. Buvo išrinktas atstovas į valsčiaus komitetą.

Petras Artojas.

Komjaunimas veikia

Milgedžiai, Zarasų aps. Šių metų rugsėjo mėn. 24 d. šio kaimo komjaunimas buvo sušaukęs susirinkimą. Išrinktas komitetas. Vadovas Br. Buičenka.

Nutarta įsigyti vėliavą, futbolą ir protokolų knygą. Taip pat yra sudarytas choras, sporto būrelis. Chorui energingai vadovauja V. Buičenkaitė. Choras sudarytas iš 11 asmenų, kuris susirinkimo metu sudainavo Internacionalą, „Jeigu karas rytoj“ ir dar keletą revoliucinių dainų.

P. Chachlovas

Socialistinės tautos

Ingavangis, Marijampolės apskr. Šioje apylinkėje visu smarkumu vyksta bulviakasis. Kasama daugiausia talkomis. Talkininkauja vienai kitiems. Pakilęs darbo našumas, nes visi žino, kad dirba sau ir savo socialistinės tėvynės gerovei, o ne saujalei išnaudotojų kaip anksčiau.

J. Ramanauskas.

Lietuvos Cukraus papild. pranešimas

Ukmergės aps. cukrinių runkelių augintojams pranešame, kad tie cukr. runkelių augintojai ir JUR, kurie pagal sutartį cukr. runkelius turi pakrauti Ukmergės, Pagėlių ir Laibiškio gelež. stotyse, runkelių nukasimą ir pasiuntimą gali jau pradėti. Pakrautus į vagonus cukr. runkelius reikia adresuoti į Pavenčių cukraus fabriką.

Lietuvos Cukrus

Susirūpinę komjaunimo organizavimu

Pupony, Kupiškio valsč., Panevėžio apskr. Rugsėjo 29 d. Puponyse pas valstietį A. Baltušį buvo sušauktas valstiečių jaunimo susirinkimas. Nors nebuvo skelbimų išklajuota, bet tik pranešta žodžiu, kad susirinktų, vis dėlto jaunimo susirinko, ne tik Puponių kaimo, bet ir iš artimesnių apylinkių. Dr. P. B. paaiškino susirinkusiam jaunimui, kad buvusis smetoniškų jaunimas (jaunalietuviai) buvo auklėjami tautų neapykantėje, kad išauklėtų klusnius kapitalistų tarnus ir pasikiau už įvairius imperialistų reikalus karo lauke paverstų kanuolių mėsa.

Dabar komjaunimas auklėjamas visų tautų broliškumo dvasioje ir mo kinamas kovoti už visų darbo žmonių reikalus. Daug jaunuolių pareiškė norą įstoti į komjaunuolius, tik gaila, kad komitetas neparūpino ankietų.

Nutarta šaukti Puponių pradžios mokyklos salėje steigiamą komjaunimo susirinkimą ir būtinai kvieisti iš Kupiškio Komjaunimo komiteto vieną atstovą, kuris nurodytų kaip reikia veikti.

P.

Didžiulis džiaugsmo mitingas Baisogaloje

Baisogala, Kėdainių apskr. š. m. IX—29 d. vietos kompartija, valstiečiams žemės padalinimo proga,

suroošė mitingą, kuriame dalyvavo apie 800 žmonių. Kalbėjo kompartijos valsčiaus žemės ūkio komisijos, Profesinių s-gų drg. atstovai ir draugai raudonarmiečiai.

Valstiečiams buvo pranešta, kad nuo dabar jie jau gauna žemės, kurią taip mylėjo, liejo prakaitą, tačiau to darbo ir žemės vaisiais naudojosi dvarininkai. Ne vienam valstiečiui akyse žibėjo džiaugsmo ašaros. Nuo dabar bus išvaromi gautų žemės sklypų rubežiai ir įteikiami aktai amžinam gautos žemės naudojimuisi. Raginta pačius valstiečius žiūrėti viens kitą, kad būtų gautoji žemė tinkamai išdirbta, kad ne viena žemės pėda nedirvonuotu.

Pasveikinta drg. Stalinas, Raudonoji armija, drg. Paleckis ir kt.

Jonas Šlėvė.

Ir Vilniaus mieste daug ūkių nusavinta

Vilniaus miestui paskutiniu laiku žymiai praplatinus savo rubežius, į miesto ribas pateko ir ne maža stambių žemvaldžių. Žemės fondas palietė per dvidešimt ūkių. Paliestųjų ūkių ir „ūkininkų“ tarpe yra ir Maršalo Pilsudskio brolio Jono Pilsudskio ūkis, buvusio Vilniaus vaivados, vėliau Torunės ir Balstogės vaivados Kirtiklio ūkis. Kirtiklis, kaip

ir Pilsudskiai, būdamas lietuvių, pasižymėjo žiauriaus lietuvių persekiojimais. Kirtiklį ne tik lietuvių, bet ir kitų mažumų gyventojai labai gerai prisimena. Tai buvo tikras žandaras. Jo ūkis nors ir nedidelis, bet prie pat miesto, labai gražioje vietoje, greta buvusio Lenkijos ministerio Koscialkovskio ir Jono Pilsudskio ūkių.

Taip pat charakteringa prisiminti, kad dauguma Vilniaus aukštųjų valdininkų turi mieste po kelius namus ir ne maža sklypų. Daugumoje tuos turtus jie yra įsigiję spekuliatyvinio būdu.

J. Mžk.

Didelis valstiečių mitingas Rudiškiuose

Šiomis dienomis Rudiškiuose įvyko didelis valstiečių susirinkimas, į kurį atsilankė apie 800 valstiečių, kumečių ir darbininkų. Susirinkime pasakė kalbą liaudies seimo atstovas drg. Paškevičius, primindamas nepaprastai sunkią valstiečių ir visų darbo žmonių būklę prie kapitalistinio režimo. Buvo plačiau apsištotas žemės pertvarkymo darbų klausimais. Susirinkimas pasveikino Sovietų vyriausybę, Raudonąją Armiją, Komunistų Partiją ir visų darbo žmonių vadą ir mokytoją drg. Stalimą.

J. Mžk.

PAPIROSAI „Draugai“
—GERIAUSI
lšmėginkite
—įsitikinsite!
10 št.—35 cnt.
Valst. Tabako
Fabrikas Vilniuje

UŽSIENIO GYVENIMO APŽVALGA

„Pravda“ apie Vokietijos, Italijos, Japonijos paktą

Maskva, TASSAS. „Pravda“ įsidėjo vedamąjį antraštę: „Berlyno trišalės sąjungos paktas“. Straipsnyje rašoma, „Rugsėjo 27 d. Berlyne buvo pasirašytas paktas apie karinę sąjungą tarp Vokietijos, Italijos ir Japonijos. Nėra reikalo plačiau kalbėti apie to paktą turinį, nes jo tekstas buvo paskelbtas spaudoje. Paktas nėra Tarybų Sąjungai kažkas ypatingai netikėto, nes iš esmės jis tik suformina jau susidėjusius santykius tarp Vokietijos, Italijos ir Japonijos iš vienos pusės ir Anglijos ir Jungtinių Amerikos Valstybių — iš antros, o taip pat ir dėl to, kad Tarybų Sąjungos vyriausybė buvo vokiečių vyriausybės painformuota apie numatomą sudaryti trišalį paktą dar prieš jo paskelbimą.

Pereinant prie paktą reikšmės, reikia visų pirma, pažymėti, kad jis reiškia pradžią naujos karo fazės, platesnės, negu buvo iki paktą sudarymo. Jei iki paskutinio laiko karas buvo apribotas Europos ir Šiaurės Afrikos sfera Vakaruose ir Kinijos sfera Rytuose, toms sferoms esant atskirai viena nuo antros, tai dabar tas karo sferų atskirumas išnyks. Nuo šio laiko Japonija atsisako nuo nesikišimo į Europos politikos reikalus, o Vokietija ir Italija savo ruožtu atsisako nuo nesikišimo į Tolimųjų Rytų reikalus politikos. Tai, be abejo, reiškia tolesnį karo paastrėjimą ir jo sferos išsiplėtimą. Draugas Molotovas buvo teisus, kada jis savo kalboje, paskatytoje per paskutinę TSRS Aukš-

čiausiosios Tarybos sesiją, pareiškė, jog kilo „pavojus, kad karas bus labiau išplėstas ir paverstas pasauliniu imperialistiniu karu“. Kuo buvo iššauktas paktą atsiradimas, kokios buvo jo sudarymo priežastys? Nėra abejojimo, kad paktą sudarymas buvo motyvuojamas, visų pirma, paskutiniiais faktais, rodančiais stiprėjantį ir besiplečiantį karinį bendradarbiavimą tarp Anglijos ir Jungtinių Amerikos Valstybių. Čia tenka paminėti: vis didėjančią Jungtinių Amerikos Valstybių karinę pagalbą Anglijai, perdavimą iš Anglijos pusės Jungtinėms Valstybėms karo laivyno bazių Vakarų pusrutulyje, Anglijos, Kanados ir Australijos karinių pastangų sujungimą su Jungtinių Amerikos Valstybių karinėmis pastangomis ir Pietų Amerikos valstybių įtraukimą į Jungtinių Amerikos Valstybių įtakos sferą, taip pat Anglijos sutikimą perduoti Jungtinėms Amerikos Valstybėms savo Tolimųjų Rytų ir Australijos bazes, Tiesa, Jungtinės Amerikos Valstybės formaliai ir Anglijos karo padėti prieš Vokietiją, Italiją ir Japoniją dar neįėjo. Bet tai nėra taip svarbu, jei Jungtinės Amerikos Valstybės iš tikrųjų yra vienoje bendroje karinėje stovykloje su Vokietijos, Italijos ir Japonijos kariniais priešininkais abiejuose žemės pusrutuliuose.

Viena iš svarbiųjų paktą savybių yra tai, kad juo atvirai pripažįstamos jo dalyvių įtakos sferos ir tų sferų pasidalinimas savo tarpe

su prievole vieni kitiems padėti ginti tas sferas nuo kitų valstybių pasikėsinimų ir, aišku, visų pirma, nuo pasikėsinimo iš Anglijos ir iš bendradarbiaujančių su ja Jungtinių Amerikos Valstybių pusės. Paktą Japonijai paliekama „didžioji rytų Azijos erdvė“, o „Vokietijai ir Italijai — „Europa“.

Kitas klausimas yra, ar pavyks paktą dalyviams iš tikrųjų įgyvendinti tokį įtakos sferų pasiskirstymą. Aišku, kad tokio plano įgyvendinimas priklausys nuo realių kariaujančių šalių jėgų santykių, nuo dabartinio, vis labiau aštrėjančio karo eigos ir pabaigos.

Kita svarbi paktą savybė yra jame esąs užsiminimas apie Tarybų Sąjungą. Pakte yra pasakyta: „Vokietija, Italija ir Japonija pareiškia, kad šis susitarimas jokių būdu nepaliečia politinės padėties, esančios šiuo metu tarp kiekvieno iš trijų susitarimo dalyvių ir Tarybų Sąjungos“. Šita pastaba, visų pirma, reikia suprasti, kaip paktą dalyvių gerbimą tos neutralios pozicijos, kurią Tarybų Sąjunga užima nuo pirmų karo dienų. Be to, tą pastabą reikia suprasti, kaip nepuolimo paktą tarp TSRS ir Vokietijos ir nepuolimo paktą tarp TSRS ir Italijos galiojimo ir reikšmės patvirtinimą. Būdamas ištikimas savo taikos ir neutralumo politikai, Tarybų Sąjunga gali iš savo pusės, patvirtinti, kad šita jos politika, kiek tai priklausys nuo jos, pasilieka ir pasiliks nepasikeitusi.

KARAS JŪROSE

Karo veiksmams jūrose šiame ant-rame imperialistiniame kare vaidina ne mažesnę vaidmenį, negu karo veiksmams sausumoje.

Pačioje karo pradžioje anglų — prancūzų blokas svarbiausia rėmėsi Vokietijos blokada. Tokiu 1914—1918 metų karo pavyzdžiu jis tikėjosi palaužti karinę ir ekonominę priešų galią. Tam uždaviniui buvo skirtas laivynas. Tačiau šis karas išsivystė visai kitokiose sąlygose, negu praėjęs karas. Visiška Vokietijos blokada pasirodė neįmanoma, nes ji turi dideles sausumos sienas, kurios yra laisvos. Baltijos jūra, kuri praėjusiam kare buvo karo kovų lauku, taip pat yra laisva. Vokietija gali priekariauti su užsieniais.

Vis dėlto jūrinė blokada ateityje gali suvaidinti labai didelę rolę. Vokietija atskirta nuo savo užsieninių rinkų, žaliavų ir maisto produktų šaltinių Vakarų pusrutulyje ir kitose žemės dalyse.

Į anglų — prancūzų blokados pastangas Vokietija atsakė karo veiksmams, kuriems tačiau Britanija jau pagal didžiojo karo patirtį buvo pasiruošusi. Jau pirmaisiais karo mėnesiais apie 2.000 anglų prekybos laivų buvo apginkluoti artilerijos pabūklais; įvesta konvojų sistema, ir į savo uostus anglų laivai ateina ne pavieniui, bet didelėmis karo laivų lydimomis vilkstinėmis. Kovų sąvandeniniai laivai ir minų gaudymai buvo sumobilizuoti apie 1.500 prekybos ir žvejų laivų; povandeninių laivų sekimui ir naikinimui plačiai panaudota aviacija. Vis dėlto, nežinūrint didžiulės anglų laivyno persvaros, pirmuosius 6 mėn. ji tikrai gynėsi ir saugojo gyvybinę reikšmę kelius ir tėsę Vokietijos blokada. Nuo aktyvių veiksmų susilaikė.

Vokietijos karo laivynas, nepalyginamai silpnesnis, negu anglų, savaime suprantama, negalėjo ryžtis į atvirą kovą su anglų laivynu; jis tikrai darė atskirus veiksmus.

Nuo 1940 m. balandžio mėn. prasidėjo naujas karo laiko etapas, kuris prasidėjo tuo, kad anglai — prancūzai minavo Norvegijos vandenį, po ko Vokietija okupavo Daniją ir Norvegiją. Šis etapas užsibaigė Prancūzijos sutriuškinimu ir jos pašalinimu iš karo veiksmų. Vokietijos rankose atsikūrė visos Europos žemyno pakrantės, nuo Nordkapo ligi pat Pirėnų sienų. Spre-

džiamuoju veiksmu kovoje su Prancūzija buvo Vokietijos kariuomenės kiekio ir ypač technikos persvara.

Sutriuškinus Prancūziją, jūra ir viešpatavimas joje anglų laivyno buvo svarbiausioji priežastis, kuri neleido Vokietijos kariuomenei įsiveržti į Britanijos salas. Tai dar viena aiški demonstracija, kokią didžiulę reikšmę turi jūrų laivynas ir šiame kare. Dėka jūrų laivyno, Anglija, nors ir netekusi kontinentinių savo sąjungininkų, vis dėlto sugebėjo sukurti didžiulę sausumos kariuomenę ir sustiprinti oro laivyną.

Rugpjūčio mėnesį vokiečiai masinėmis atakomis pradėjo pulti svarbiausias Anglijos sustiprinimų vietas. Britų aviacija savo ruožtu taip pat puola Vokietijos ir jos užimtųjų pakrančių sustiprinimus. Nesprendžiant apie įniršusios vokiečių su anglais dvikovos rezultatus, vis dėlto galima teigti, kad vokiečių įsiveržimo į Angliją galimūmai pareis nuo to, kiek Britanijai pasiseks išlaikyti jūrų karo laivyną ir kiek pasiseks jį panaudoti suderintiems su oro laivynu veiksmams prieš vokiečių desantus.

Jeigu Vokietija karo pasisekimo rezultatus stato ant karo žaibiškumo, tai Anglija, priešingai, stengiasi jį kaip galima daugiau užtęsti. Tokiu atveju sprendžiamuoju veiksmu būtų nepalankiamieji Britanijos resursai — žmonių gausumo ir ekonominiai, ypač prisijungus Amerikai.

Oficialiais duomenimis, per vieną karo metų Anglija netekusi 1 mūšių kreiserio, 2 lėktuvnešių, 3 lengvųjų kreiserių, 30 eskadrinių minininkų ir 14 povandeninių valčių. Šie nuostoliai esmėje ne kiek nesulpnino anglų karo laivyno, nes jie yra sukaupę padengti naujų laivų. Karo pradžioje Anglijoje buvo 9 mūšių laivai, kurių 5 turėjo būti pabaigti šiais metais, 6 lėktuvnešiai, 23 kreiseriai, 40 eskadrinių minininkų ir 18 povandeninių valčių.

Vokiečių nuostoliai nepaskelbti, tačiau vokiečių spaudos pranešimu tikrai Skandinavijos operacijose Vokietija neteko 3 kreiserių, kurių tarpe vieno sunkus, 10 eskadrinių minininkų, 6 povandeninių valčių ir eilės kitų mūšio vienetų. Pagal anglų pranešimus, vokiečiai netekę 50 — 60 povandeninių laivų, tačiau

karo metu šių laivų kiekis labai papildytas.

Apie prekybos laivynų nuostolius žinios prieštaraujančios. Anglų žiniomis, Anglija esanti netekusi 1,5 mil. to iš 18 mil. to viso tonazho, o vokiečiai skelbia tuos nuostolius esant dvigubai didesnius. Angli teigia, kad jų prekybos laivynas padalintas nauja statyba ir kitų valstybių laivų paėmimu, o vokiečiai tuo pat metu esą netekę apie 1 mil. lijoną to, kas sudarą apie 20 procentų viso jų laivų tonazho.

Italijos įstojimas karan Britanijos neužklupo netikėtai, nes ji iš anksto pasiruošė Viduržemio jūrose — Gibraltare ir ypač Egipto pakrantėse, kur yra sutelktos stambios karo jėgos. Pirmuosius du mėn. anglai su italais tesimušo tik tai ore ir atskiruose jūrų karo laivų susitikimuose, ir persvara buvo anglų pusėje. Taip, liepos 9 d. Viduržemio jūros centre jūrų mūšio metu nukentėjo italų lin. mūšio laivas, o eskadra turėjo slėptis į uostus; liepos 19 d. australiškasis anglų kreiseris „Sidney“ nuskandino italų kreiserį „Bartolomeo Kolleone“.

Tas faktas, kad Italija užėmė britų Somalią, nieku svarbiu nekeičia strateginės anglų — italų karo padėties. Žymiai didesnę reikšmę turi prasidėjęs italų žygis į Egiptą. Artimiausiu laiku tenka laukti sprendžiamųjų sausumos ir oro jėgų susidūrimo Libijos ir Egipto pasienyje ir suaktyvėjimo jūrų karo veiksmų rytinėje Viduržemio jūrų baseino dalyje.

„Leningradskaja Pravda“

AMERIKOS MINININKŲ PIRMOJI PARTIJA ATPLAUKĖ Į ANGLIJĄ

Londonas, TASSAS. Reuterio agentūra praneša, jog pirmoji Jungtinių Valstybių perduotą Anglijai minininkų flotilija atplaukė į vieną Anglijos uostą. Kiekvienas minininkas yra maždaug 1.200 tonų talpumo. Šie minininkai ginkluoti beveik taip pat, kaip ir anglų minininkai. Visi Jungtinių Valstybių minininkai turi keturių colių artilerijos pabūklus, trijų colių zenitinius pabūklus ir 21 colio torpedinius aparatus. Jie plaukia 35 margų greitumu.

Vokietijos Anglijos oro karas

Vokiečių pranešimai

Berlynas, TASSAS. Vokiečių informacijų biuras praneša, kad rugsėjo 27 d. vakarą ir visą naktį į rugsėjo 28 d. vokiečių aviacija bombardavo pietinę ir vidurinę Angliją. Pakartotinai buvo bombarduojamas Londonas. Iš viso buvo numesta apie 1.000.000 įvairaus kilogramų kalibro bombų. Vokiečių didžiosios patrankos nuo Prancūzijos kranto šaudė į Doverį. Londonas buvo bombarduojamas nuo rugsėjo 28 d. vakaro iki pat rugsėjo 29 d. ryto. Anglų sostinės zenitinė apsauga buvo silpnesnė, negu anksčiau. Tai, kaip manoma, paaiškinama tuo, kad Londonas skęsta tirštuose juoduose dūmuose, kylančiuose iš gausių gaisrų visose Londono dalyse.

Naktį į rugsėjo 29 d. anglų lėktuvai buvo nuskridę į Vokietijos vakarinę ir pietvakarių dalį. Keli bombonešiai prasiveržė iki Berlyno. Tačiau juos zenitinių patrankų šūviai nuvijo.

Jungtinių Valstybių telegramų agentūrų korespondentų žiniomis, per 20 paskutinių dienų į Londoną buvo numesta bombų daugiau, negu savo laiku buvo numesta į Madridą, Rotterdamą ir Varšuvą. Visose miesto dalyse padaryta didelių sužalojimų.

Pasak Reuterio agentūros anglų aviacijos smūgiai šiuo metu yra nukreipti prieš Europos pakraščio uostus ir bazes. Šių veiksmų tikslas yra sutrukdyti vokiečiams pasirengti plaukti į Angliją. Agentūra nurodo, kad dabar anglų oro pajėgos gali išplėsti karo veiksmus pagal visą Europos krantą nuo pietinės Prancūzijos iki šiaurės Norvegijos. ELTA.

Berlynas, X. 2. TASSAS. Vokietijos informacijų biuras praneša, kad pasiremiant papildomomis žiniomis apie britų aviacijos naktinį Berlyno puolimą, smarkiausiai buvo bombarduoti Vokietijos sostinės kvartalai, esą šiaurės ir šiaurės vakarų pakraščiuose. Šiaurės vakarų srityje numestos bombos nukrito į sodus. Artimiausių namų gyventojai buvo priversti iš savo namų pasisilinti. ELTA.

Anglų pranešimai

Londonas, TASSAS. Didžiosios Britanijos aviacijos ministerija praneša, kad naktį į rugsėjo 29 d. anglų bombonešiai apgėdė bombomis įvairias Vokietijos vakarų sritis. Berlyne buvo numesta bombų ir elektros stotį. Čia pat buvo bombarduojami kariniai įrenginiai Bremane, Frankfurte, Hamburge ir Hannoverje. Kiti anglų bombonešių daliniai puolė Lamanšo pakraščius, ypač Boulogne ir Havre uostus.

Britai dar laukia vokiečių mėginimo įsiveržti į jų salas

Londonas, TASSAS. Reuterio agentūra praneša, kad, Anglijos karo laivyno sluoksnių nuomone, rudens laikas ir artėjanti žiema jokių būdu nesumažina vokiečių kariuomenės įsiveržimo į Angliją pavojaus. Kurį laiką oro sąlygos ties Anglija buvo palankios, tačiau dabar yra pagrindinis manyti, kad jos žymiai pablogės. Yra galima, kad tatau tam tikra prasme gali paveikti ir vokiečių įsiveržimo į Angliją planus. Visai pagrįstai galima manyti, kad jau visai netrukus jūra pasidarys labai nerami, tačiau, kaip žinoma, laikas nuo laiko pasitaiko ramesnis oras, kuris galėtų suteikti vokiečiams galimumą panaudoti jų lėkštadugnius laivus, kuriuos,

TRUMPAI IŠ VISUR

● Berlynas, Tassas. Vokiečių telegramų agentūra praneša iš Romos, jog nuo spalio 1 d. Italijoje įvedamos kortelės sviestui, taukams ir kitiems riebalams. ELTA.

● Bukareštas, Tassas. Rumunijos žurnalistas sluoksniuose sklinda gandai, kad greitai laiku numatoma pasidalinti Šveicariją tarp Vokietijos, Italijos ir Prancūzijos.

Taip pat sklinda kalbos apie nau-

tus. Po bombardavimų kilo dideli gaisrai. E.

Londonas, TASSAS. Reuterio žiniomis, naktį į spalio 1 d. britų oro laivyno pajėgos bombardavo Berlyną. Be to, buvo bombarduota visa eilė karinių taikinių Vokietijoje ir Lamanšo pakrastyje. E.

Londonas, Tassas. Reuterio agentūra praneša, kad naktį į spalio 2 dieną anglų bombonešių daliniai bombardavo Berlyną. Be to, buvo bombarduota susisiekimo keliai bei naftos rezervuarai įvairiose Vokietijos dalyse. Buvo bombarduota taip pat ir uostai, kuriuose priešas atlieka pasiruošimus įsiveržti į Angliją.

Vokiečių aviacija antradienį šešis kartus puolė Angliją. Aviacijos sluoksnių nuomone, šie skraidymai turėjo daugiausia žvalgybinio pobūdžio. ELTA.

Londonas, Tassas. Reuterio agentūra praneša, kad per rugsėjo mėnesį, kuris yra skaitomas labai kritišku, Anglijos aviacija sunaikino 1.000 vokiečių lėktuvų. Anglija neteko 286 naikintuvų.

Laikraštis „Daily Telegraph and Morning Post“ rašo, kad paskutiniųjų dienų anglų ir vokiečių aviacijos nuostolių skaičiai labai svyruoja.

Rugsėjo 27 dieną Anglijoje buvo sunaikinti 133 vokiečių lėktuvai, tuo tarpu gi anglų aviacija neteko 34 naikintuvų. Rugsėjo 29 dieną anglų aviacija neteko septynių naikintuvų, o vokiečių aviacija tik šešių. Prieš kelias dienas ir viena ir kita pusė neteko po vieną nuoluką lėktuvų. Šis svyravimas yra vien dėl to, kad per paskutines dvi dienas Vokietija į Angliją siųsdavo tik naikintuvus be bombonešio. Laikraštis pabrėžia, kad ši taktika turi tikslą iššaukti Anglijos naikintuvų pajėgas į kovą ir didesniu savo lėktuvų skaičiumi sunaikinti anglų naikintuvus. Paskutinis oro mūšis parodė, kad, nežinūrint didesnio skaičiaus, vokiečių naikintuvai turėjo ne mažiau nuostolių už Anglijos naikintuvus. ELTA.

APŠAUDYTOS PRANCŪZIJOS IR BELGIJOS PAKRANTĖS

Londonas, TASSAS. Reuterio žiniomis, naktį į rugsėjo 30 d. anglų bombonešiai puolė vokiečių žinioje esančius Prancūzijos ir Belgijos kranto uostus ir toli šaudančias artilerijos pastovius prie Gris Nez iškyšulio. Buvo numesta bombų ir naftos valyklos ir aliuminijaus dirbtuves pačioje Vokietijoje. Rugsėjo 30 d. rytą anglų artilerijos pabūklai šaudė į Prancūzijos krantą. Į šūvius vokiečių artilerija atsakė taip pat šūviais. E.

kaip iš vokiečių pusės tvirtinama, vokiečiai rengiasi panaudoti įsiveržimui į Angliją. Pavyzdžiui, artimiausiu dviejų savaitių laikotarpyje laukiama vadinamosios antrosios vasaros, taigi, palyginti trumpo ramaus oro laikotarpio. Tomis dienomis vokiečiai galėtų mėginti įsiveržti į Angliją. Vokiečių valdymo muose Lamanšo uostuose ir toliau yra varomi darbai, iš kurių galima spėti, kad vokiečiai dar nėra atsisakę nuo savo įsiveržimo į Angliją plano. Tie pasirengimai buvo vykdomi taip užsiėmę ir atkakliai, jog sunku būtų manyti, kad vokiečiai nuo savo plano būtų atsikę.

ELTA.

jo Balkanų bloko sudarymą. Į tą bloką įeitu Rumunija, Bulgarija, Jugoslavija ir Italija. ELTA.

● Berlynas, Tassas. Vokiečių telegramų agentūra praneša, jog nuo spalio 1 d. sykiu su panaikiniu muto sienos tarp Čekijos ir Moravijos protektorato ir Vokietijos, panaikinama ir valiutinė siena. ELTA.

RADIO

KASDIEN (BE SEKMADIENIO)

Vilnius
5.30 — Iš Kauno. 5.45 — Žinios lenkiškai. 5.50—6.00 — Darbininkams: Profesjonų pranešimai, aktualios dienos žinios, fizikultūros reikalai (liet. ir lenk.). 7.00 — Rytinė muzika. 7.40 — Iš Kauno. 8.30 — Žinios lenkiškai. 8.45—9.00 — Pl. muzika. 11.00 — Darbininkams: profesjonų pranešimai, aktualios dienos žinios, fizikultūros reikalai (liet. ir lenk.). 11.20 — Pl. muzika. 12.00 — Iš Kauno. 13.00 — Vilniaus žinios. 13.30 — Žinios lenkiškai. 16.30 — Iš Kauno. 17.00 — Iš Kauno. 17.20 — Vilniaus žinios. 17.30 — Žinios (lenkiškai). 17.45 — Paskaita politiniams klausimais (liet.). 19.00 — Žinios iš Maskvos (rus.). 19.30 — Iš Kauno. 22.00 — Žinios (lenkiškai). 22.20 — Iš Kauno. 23.00 — Sokių muzika (pl.). 23.30—24.00 — Paskutinės žinios, Internacionalas (rus. iš Maskvos).

Kaunas
5.30—6.00 — Internacionalas, laikas, žinios, pl. muzika. 7.00 — Rytinė muzika (pl.). 7.40 — Gimnastika. 7.55 — Maršas. 8.00 — Žinios. 8.30—9.00 — Pl. muzika. 12.00 — Laikas, žinios. 12.30—13.00 — Dienraščio straipsniai. 16.00 — Pietinė muzika. 17.00 — Laikas, žinios. 19.00 — Žinios iš Maskvos (rus. per Vilnių). 19.15 — Pl. muzika. 19.30 — VK(b)P Istorijos skaitymas. 20.00 — Iš Vilniaus. 20.45 — Dienos apžvalga. 21.00 — Žinios. 22.20 — Žinios. 23.00 — Sokių muzika (pl.). 23.30—24.00 — Iš Vilniaus.

SEKMADIENIS. X. 6.

Vilnius
7.30 — Internacionalas. 7.35 — Rytinė muzika. 8.00 — Iš Kauno. 8.10 — Žinios (lenk.). 8.20 — Vilniaus mandonų orkestro koncertas. 8.55 — Šios dienos programa. 9.00 — Produktiviai sunaudokime kultūrinės kaimo jėgas (sk. Cicėnas). 9.15 — Fortepiono koncertas. 9.45 — Aktuali enciklopedija. 10.00 — Muzika. 10.15 — Iš Kauno. 12.30 — Žinios (lenk.). 13.00 — LTSR Vilniaus Valstybės Teatro atidarymo iškilnės: 1) Atidarymo aktas, 2) Kantata (V. T. artistų žodis). 15.00 — Iš Kauno. 15.30 — Urbanistinė Maskvos rekonstrukcija (lenk.). 15.45 — Pl. muzika. 16.00 — Iš Kauno. 16.35 — Dainuoja gudų choras. 16.50 — Iš Kauno. 17.00 — Valstiečiams (lenk.). 17.15 — Kanklininkų koncertas. 17.30 — Valstiečiams (Baltus.). 17.45 — Techniškoji pašto dėžutė (lenk.). 18.00 — Smuiko koncertas (pl.). 18.15 — Techniškoji pašto dėžutė (liet.). 18.30 — Operų muzika (pl.). 18.45 — Žinios (lenk.). 19.00 — Lietuviška muzika (pl.). 19.30 — „Hypatia“, M. Konopnickos dramatinis vaidelis (lenk.). 20.00 — Lengvos muzikos koncertas. 21.00 — Iš Kauno. 21.15 — Sokių muzika. 22.00 — „Jei patinka — paklausk!“ Pramoginis koncertas. 23.00 — Pramoginė muzika (pl.). 23.30—24.00 — Paskutinės žinios, internacionalas (rus. iš Maskvos).

Kaunas
7.30 — Iš Vilniaus. 8.00 — Žinios. 8.10 — Pl. muzika. 8.20 — Iš Vilniaus. 10.00 — Muzika. 10.15 — Iš dienraščio. 10.45 — Sibelių simfonija. 11.40 — Premijotų revoliucinių dainų mokymas. 12.00 — Žinios; kas naujo ateinančios savaitės programoje. 12.30 — Mišrus koncertas (pl.). 13.00 — Iš Vilniaus. 15.00 — Tarptautinis solidarumas (paskaita). 15.15 — Dainuoja V. O. sol. St. Sodeika. 15.30 — Liaudies milicijos klubo pučiamųjų orkestro koncertas. 16.00 — Vaidinimas vaikams: „Jurginas“ (vaidina V. T. artistai). 16.35 — Moterų duetas (V. O. sol. J. Jasaitytė ir A. Arnastauskienė). 16.50 — Kultūrinio gyvenimo apžvalga (vad. J. Butėnas). 17.00 — Valstiečių popietis (vad. Adomėnas). 18.00 — Ūkis ir ūkininkai. 18.15 — Darbščioji šeimininkė. 18.30 — Groja smuikas ir armonika. 18.45 — Radijo paštas. 19.00 — Žodinis muzikinis montažas. 20.00 — Iš Vilniaus. 21.00 — Žinios. 21.15 — Sokių muzika. 22.00 — Iš Vilniaus. 23.00 — Pramoginė muzika. 23.30—24.00 — Iš Vilniaus.

PIRMADIENIS. X. 7.

Vilnius
11.30 — Jauniesiems (lenk.). 11.45 — Vaikų muzika (pl.). 12.30 — Pl. muzika. 13.15 — R. Pampanini įdainavimai (pl.). 14.00 — Vargonų muzika (pl.). 14.15 — Meninis žodis (lenk.). 14.30 — Pl. muzika. 15.00 — Urbanistinė Maskvos rekonstrukcija (sk. prof. S. Arnoldas). 15.15 — Pl. muzika. 15.45 — Spaudos apžvalga (lenk.). 16.00 — Maršai (pl.). 16.15 — Lietuvių kalbos pamoka. 16.45 — Smuikuoja V. Žilko-

nis. 17.45 — Studijuojame LTSR konstituciją (8—10 str.) — sk. V. Kuzma. 18.00 — XX amž. didieji dainininkai. 18.30 — Suaugusių švietimas TSRS-gje (lenk. sk. prof. S. Arnoldas). 18.45 — Iš Kauno. 19.15 — Aktualus reportažas iš darboviečių (liet.). 20.00 — Fortepiono koncertas. 20.30 — E. Chausson — Poema. 20.45 — Iš Kauno. 21.45 — Iš K. Borutos eilėraščių knygos „Kryžių Lietuva“. ca 22.40 — Pl. muzika.

Kaunas
16.30 — Naujoji Tarybų Sąjungos inteligentija. 16.45 — Iš Vilniaus. 17.30 — Pl. muzika. 17.45 — Iš Vilniaus. 18.30 — Rusų kalbos pamoka. 18.45 — Dainuoja sol. Grincevičiūtė. 19.15 — Pl. muzika. 19.30 — VKP(b) istorijos trumpojo kurso skaitymas. 20.00 — Iš Vilniaus. 21.15 — Žydų liaudies koncertas. 21.45 — Iš Vilniaus. 22.00 — Tito Schipa įdainavimai (pl.). ca 22.40 — Mozart — Mažoji nakties muzika.

ANTRADIENIS. X. 8.

Vilnius
11.30 — Jauniesiems (liet.). 11.45 — Vaikų muzika (pl.). 12.30 — Raudonarmiečių dainos (pl.). 13.15 — Vokaliniai ansambliai. 14.00 — Benedetti įgrojimai (pl.). 14.15 — Meninis žodis (baltus.). 14.30 — Pl. muzika. 15.00 — Proletariškoji lenkų literatūra. 15.15 — Profesjonų mandolinų orkestro koncertas. 15.45 — Tetos Albinienės aktualijos (lenk.). 16.00 — Pl. muzika. 16.15 — Aktualijos (rus.). 16.30 — Liaudies masių teatras. 16.45 — Dainuoja sol. Karvelienė. 17.45 — Studijuojame Stalino konstituciją (8—10 str.). lenk. 18.00 — „J. Riepinas“ — radijo valandėlė, skirta didžiojo dailininko 10 m. mirimo sukakčiai paminėti. 18.30 — Revoliucinių dainų mokymas (žyd.). 19.15 — Aktualus reportažas apie V. Teatro Vilniuje sezono atidarymą. 20.00 — V. R-nos simf. orkestro koncertas. 21.00 — Iš Kauno. ca 22.40 — Pl. muzika.

Kaunas
11.30 — Iš Vilniaus. 16.00 — J. Strauss ir Lehara valsai. 16.30 — Iš Vilniaus. 17.30 — Kolchozų organizacija (sk. Oškinis). 17.45 — Bruch-Kol Nidrei. 18.00 — Iš Vilniaus. 18.30 — Darbininkai prie mikrofono. 18.45 — Pl. muzika. 19.15 — Teisės patarėjas. 19.30 — VKP(b) istorijos trumpojo kurso skaitymas. 21.15 — Politinė dienos apžvalga. 21.30 — Kanklėmis skambina J. Strimaitis. 21.45 — K. Borutos ir A. Miškinio eilėraščiai. 22.00 — Smuiko įgrojimai. ca 22.40 — Rimskij-Korsakov — Ispaniškas capriccio.

TREČIADIENIS. X. 9.

Vilnius
11.30 — Mokyklinio amžiaus vaikams (lenk.). 12.30 — Simfoninė sintezė operos. 13.15 — Kslofono muzika (pl.). 14.00 — Šaliapino įdainavimai. 14.15 — Sporto apžvalga. 14.30 — Schubert — Nebaigtoji simfonija. 15.00 — Apie kino meną. 15.15 — Muzikinis šiuipynys. 15.45 — Iš Kaimo liaudies istorijos. 16.00 — Chopino valsai. 16.15 — Lietuvių kalbos pamoka. 16.45 — Domrų duetas. 17.45 — Iš Kaimo liaudies kultūros. 18.00 — Revoliucinių dainų mokymas (lenk.). 18.30 — Iš lietuviškos (lenk.). 18.45 — Dainuoja sol. M. Vorotinskis. 19.15 — Aktualus reportažas iš darboviečių (liet.). 20.00 — Debussy — kvartetas. 20.45 — Iš Kauno. 21.45 — P. Cvirkos Baltramėjaus ašaros. 22.30 — Smuiko meistrai — žodinė muzikinė valanda.

Kaunas
16.00 — Pietinė muzika. 16.30 — Menininkas prie mikrofono (skulptorius Bučas). 16.45 — Pl. muzika. 17.30 — Pl. muzika. 17.45 — Iš Vilniaus. 18.00 — Premijotų revoliucinių lietuviškų dainų mokymas. ca 18.20 — Pl. muzika. 18.30 — Rusų kalbos pamoka. 18.45 — Iš Vilniaus. 19.15 — Sveikatos valandėlė. 19.30 — VKP(b) istorijos skaitymas. 20.45 — Politinė dienos apžvalga. 21.15 — Pašnekesiai apie muziką. 22.00 — Įvairūs solistai instrumentalistai. 22.30 — Iš Vilniaus.

Žemės ūkio Akademijos Mokomasis Daržas

parduoda aukštos vertės VAISKRŪMIUS:

serbentus ir avietes.

Kainoraštis nemokamai.

Mokomasis Daržas, Dotnuva—Akademija

Įvairūs

Parduodu premijotų obelaitių, kriaušaičių skiepus št. 2—4 lt., atsparių šalčiams vy nuogių vienmečių kelmelių št. 2 lt., obelaitių ir kriaušaičių laukinukus št. 7—15 ct. Raseiniai, Jovaišas.

Žagarvynės rudens sodinimo sezonui parduoda E. Vylando medelįnas, Žagarė. Kaina I rūš. Lt 1,50 II — 1, III — 0,80. Siunčiama ir apdėtu mokesniu. Persuntimas ir įpak. sudaro + 10—15 cent. medeliui. Dėl atsparumo šalčiams, greit augimo ir vaisių davimo (po 2—3 m.), taip pat dėl įvairių vaisių sunaud.: desertui, uogienei, vynui ir sunkos gamybai, Žagarvynės rekomenduotinos kiekvien. sodui ir masinui sodinimui.

Pirkis pilnoje tvarkoje dėvėtą motociklą arba pusmotociklį, arba susitarus keisiu į naują 4-rių lempų „Philips“ radio aparatą. Rašyti: Višakio - Rūda, studijų knygelė 129/Ž.

Ūkininkai, atsiimkite X 10 d. kailius, Vėliau juos parduosiu. Triobiškių sg. Nr. 1a, Marijampolė, A. Haze.

Įvairių atmainų eiepytos obelaitės po 35 centus šuka. K. Petrušauskas. Prienai.

Karpiaus medelyne parduodamos įvairaus didumo obelaitės ir kriaušaitės, Kaina nuo 30 ct iki 2 litų. Juod. serb. didelį krūmai po 30 ct. Atsakymui siųsti atviruką: Nemakščiai, telef. Nr. 21.

Reikia 150 kapų lentelių arba gontų stogui. Kaunas, Kestučio 17, bt. 6, Jonušienė.

Tepalas batams „Gaidys“ Akc.B-vės „Lietuvos Muilas“ gaminy

Mažai tepalo — daug blizgėjimo.

Paupio apylinkės valstiečių žiniai
Kurį yra suvežta medžiaga piauoti Paupio lentpiuvėje, prašau atsiimti iki š. m. gruodžio mėn. 1 dienos. Neatsiėmus iki minėto laiko, medžiaga liks įmonės nuosavybe.

Įmonės vedėjas
Jokūbaitis Pr.

Darbo pasiūlymai

Skubiai reikalingas vilnų verpėjas, karšėjas. Atlyginimas geras. Vintelerienė. Pikeliai. Griežė.

Žemių girininkijoj biržės kirsti reikalinga 100 darbininkų. Stachanovietiška dirbant, kiekvienas uždirbsite 15—20 litų dienai. Kirtikams darbo bus 3 mėn., vežikams per visą žiemą. Kreiptis pas Žemių girininką. Žemių miest., Kėdainių apskr.

Reikalinga savišvė šeimininkė mažam ūkiui. Pagėdaujama baigusi ūkio mokyklą. Kaunas, Tilžės 35, K. Z.

Malūnai — motorai

Ieškau prie kullamosios mašinos 30 col. traktorių Internacional arba Maseiharis firmos, susidėti drauge kulti javus. Linkuva, Ruponiai, Jarašūnas.

Skubiai pirkis javų kulęją arba bukaminką. Siūlant nurodyti kainą, dydį ir tikslių adresą. Š. Joniškis, paso Nr. 764447.

Darbo paieškosimai

Prityres siuvėjas ieškau darbo siuvykloje arba pas siuvėją didesniajame mieste. Rašyti paso Nr. 153200 Garliavos paštas.

Pranešimai

GRINKIŠKIO NAMŲ ŪKIO MOKYKLA

Pranešu, kad mokslas Grinkiškio Namų Ūkio mokykloje prasidės ne š. m. spalio mėn. 1 dieną, kaip buvo skelbta, bet spalio mėn. 8 dieną. Į mokyklą priimamos mergaitės 16 metų amžiaus baigusios pradžios mokyklos 4-rius skyrius arba ir mažesnio cenzo, bet mokančios gerai rašyti ir skaityti. Prie prašymo, rašyto mokyklos vedėjo vardu, (Grinkiškis, Namų Ūkio mokyklos Vedėjui) reikia pridėti pradžios mokyklos pažymėjimą, o jo neturint gimimo metriką.

Mokslas mokykloje tęsis 5 mėnesius. Darbas baigsis kovo mėn. 1941 m. Išlaikiusioms baigiamuosius egzaminus bus išduodami pažymėjimai.

Maistui mokinės rūpinasi pačios. Būtas bendrabutyje kaštuos 5 Lt mėnesiui, bet valstiečių turinčių nedaugiau 10 ha dukros ir visos kitos nepasiturinčios mokinės nuo mokesčio už butą bus atleidžiamos. Gyvenant bendrabutyje reikia atsivežti lovą ir patalynę.

BALBIERIŠKIO ŽEMĖS ŪKIO MOKYKLA

Marijampolės apskr., Balbieriškio paštas

Į Balbieriškio mergaičių žemės ūkio mokyklą prašymai dar primami. Neturtingoms mokinėms teikiamos pašalpos.

Mokslas teikiamas nemokamai. Į mokyklą galima vykti tuojau; prašymą mokyklos vedėjos vardu ir išėto mokslo pažymėjimą bei gimimo metriką atsivežti kartu.

Drabužių kirpimo kursai

J. RAUDONIO vyriškų ir moteriškų drabužių kirpimo braižybos kursai, kuriuose kirpimo dėsto nas laikantis geriausių kirpimo mokslo davinų. Be to teikiama suvimo praktikos žinių, kurios kursantams yra labai naudingos.

Smulkesnių žinių kreiptis raštu ar asmeniškai.

J. Raudonio
KIRPIMO KURSAI
KĖDAINIAI

DRAUGAI!

Meskite jūsų „zažigalkas“! Vartokite tik degtukus!

Vartodami „zažigalkas“
Jūs kenkiat savo draugams darbininkams mažindami degtukų gamybą.

Vartodami „zažigalkas“
Jūs kenkiat savo kraštui mažindami Valstybės akcizo pajamas.

Vartodami „zažigalkas“
Jūs gadinate tabako aromatą ir kenkiat savo sveikatai.

Meskite jūsų „zažigalkas“,
nes visos „zažigalkos“ ir joms akmenėliai buvo įgabenti Lietuvos Smetonos laikais tik kontrabandos keliu.

Stambesni laimėjimai būtinai turi tekti parduotam bilietui arba jo daliai.

Valstybės Loterijos bilietų dar galite gauti.

Pigus pašaras gyvuliams ir paukščiams

„Maisto“ fabrikuose, Vilniuje, Kaune, Panevėžy, Šiauliuose ir Tauragėje galima gauti gyvuliams ir paukščiams pašaro — maistmilčių:

Maistmilčiai	Nr. 1	vartojami	kiaulių šėrimui
Maistmilčiai	Nr. 2	„	vištų „
Maistmilčiai	Nr. 3	„	vištukų „
Maistmilčiai	Nr. 4	„	raguočių „

Perkant tiesiog iš fabriko nemažiau 50 kg. duodama nuola da
Maistmilčius galima gauti ir Žemės Ūkio kooperatyvuose.

„Valstiečių laikraščio“ prenumeratos: metams — 5 litai; pusei metų — 2 litai 50centų; maždaug tiek pat (prisideda nežymi suma už pristatymą) „Valst. laikraščio“ atsiėina ir užsienio prenumeratoriams, užsakantiems laikraštį užsienyje (Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje ir kitur) pašto užsakymu, gi siunčiant prenumeratos pinigus paštu arba juos įmokant administracijoj, laikraštis metams kaštuoja: į Latviją ir Estiją — 10 litų, į visas kitas valstybes — 15 litų. Prenumeruoti galima tik metams, t. y. nuo sausio mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. ir pusmečiui — nuo sausio mėn. 1 dienos iki birželio mėn. 30 d. arba nuo liepos mėn. 1 dienos iki gruodžio mėn. 31 d. Už praėjusį laiką laikraštis nesiunčiamas Norint pakeisti adresą, jei laikraštis užsakytas administracijoj, pašto perlaida arba kreditu, pakeitimo reikalu reikia kreiptis į administraciją, šalia naujojo būtinai nurodant ir senąjį adresą. Jei laikraštis užsakytas pašte be perlaidos, taip vadinamu pašto užsakymu, tai adreso pakeitimo reikalu reikia kreiptis į tą paštą, iš kurio laikraštis buvo gaunamas; tuo atveju paštui už adreso pakeitimą reikia sumokėti 30 centų. Skelbimai: petito eilutė tekste — 2 litai 50 centų ir teksto gale — 2 litai. Siunčiant pinigus pašto perlaida, būtinai atkarpoį žymėti, už ką tie pinigai siunčiami. Už skelbimų turinį neatsakome: Rankraščius redakcija taisy savo nuožiūra ir jų nesaugoja.

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠTIS

1940 m. spalio 4 d.

Nr. 12

„Maistas“ perka avis

Šią savaitę „Maistas“ pradėjo pirkti avis. Perkamos jaunos avilės, skapyti avinukai ir senos mėsingos avys. Šią savaitę avys buvo perkamos tikrai prie visų „Maisto“ fabričių.

Už avis mokama:

- 1) Prie „Maisto“ fabričių po 80 centų už gyvo svorio kilogramą;
- 2) kitose vietose po 70 centų už gyvo svorio kilogramą.

Nuo ateinančios savaitės (spalio mėn. 7 d.) avys bus perkamos prie „Maisto“ fabričių ir supirkimo punktuose, būtent:

Kauno „Maisto“ fabriko rajone —

- 1) Alytuje — pirmadieniais,
- 2) Krosnoje ir Vilkaviškyje — antradieniais,
- 3) Marijampolėje, Pilviškiuose, Kaišiadoryse ir Ariogaloje — trečiadieniais,
- 4) Kėdainiuose, Ukmergėje — ketvirtadieniais,
- 5) Suv. Kalvarijos — kas antrą ketvirtadienį,
- 6) Jonavoje — kas antrą šeštadienį.

Panevėžio „Maisto“ fabriko rajone —

- 1) Skapiškyje — pirmadieniais,
- 2) Biržuose — trečiadieniais,
- 3) Kupiškėje — ketvirtadieniais,
- 4) Rokiškyje ir Utenoje — penktadieniais.

Šiaulių „Maisto“ fabriko rajone —

- 1) Joniškėje ir Skuode — pirmadieniais,
- 2) Mažeikiuose, Telšiuose ir Šalčinuose — trečiadieniais,
- 3) Kretingoje ir Linkuvoje — penktadieniais.

„Maistas“ šiais metais pirs tik penėtas žąsis ir antis

Paprastai, anksčiau, „Maistas“ iš ūkininkų žąsis ir antis pirkdavo nepenėtas, kalakutus gi — gerai penėtas. Šiais metais, spalio mėnesio pabaigoje, „Maistas“ pradės pirkti žąsis ir antis tik gerai nupenėtas, ir mokės už gyvos žąsies ir anties svorį, o ne už štuką, kaip kitais metais buvo mokama. Vėliau, lapkričio mėn., taip pat pradės pirkti ir gerai penėtas kalakutus. Taip bus daroma dėl to, kad šiais metais visų rūšių naminius paukščius galima eksportuoti tik piautus. Liesos žąsys ir antys, nors jos būtų geros rūšies ir didelės, nebus perkamos. Ūkininkai tą turi gerai įsidėmėti ir prieš vežant paukščius parduoti, turi juos patikrinti, ar tinkamai nupenėję. Be to, ūkininkams patariama nesukubėti — tuojau iš karto visus, — pardavimui skirtus paukščius parduoti, nes „Maistas“ yra pasirengęs visas tinkamas žąsis ir antis, o taip pat ir kitus paukščius iš ūkininkų supirkti, todėl jų supirkinėjimą tes dar ir no Naujų Metų sausio mėn. Pradžioje geriau atrinkti didesnius, pilnai subrendusius, be padaigų paukščius, juos nupenėti ir parduoti, o kitus palikti, kol geriau subręs ir nusipenės.

Paukščiai, maitinęsi lauke žolė ar kitu natūraliu lauko pašaru, nebus gerai nusipenėję, nes lauke nėra maistingų pašarų, be to, patys sau ieškodami maisto, turi daugiau eikvoti energijos ir ne taip gerai nusipenėti. Todėl yra reikalinga, prieš narduodant, žąsis ir antis papenėti 2–3 savaites uždarytas maistingais pašarais. Taip pat šios rūšies paukščiai geriau penisi, kada pradeda šalti.

Penėti reikia nedideliose dengtuose ar atvirose garduose, suleidžiant į vieną kvadratinį grindų plotą metrą po 2–3 žąsis arba 4–5 antis. Gardus reikia laikyti sausai, pakraikiant sausais švariais šiaudais. Lovius laikyti garduose, žąsims nedengtus kiek pakeltus nuo žemės, be kad lengvai galėtų pa-

Tauragės „Maisto“ fabriko rajone —

- 1) Šienlaukyje — antradieniais,
- 2) Viduklėje — penktadieniais,
- 3) Tytuvėnuose — šeštadieniais.

N. Vilnios „Maisto“ fabriko rajone —

- 1) Pabradėje ir Valkininkuose — pirmadieniais,
- 2) Turmonte ir Varėnoje — antradieniais,
- 3) Dukšte ir Rūdiškėse — trečiadieniais,
- 4) Ignalinoje — ketvirtadieniais.

Visose paminėtosiose vietose, išskyrus Ariogalą, avys perkamos kailių supirkimo dienomis.

Pakeista galvijų priėmimo tvarka Ariogaloje

Nuo ateinančios savaitės Ariogaloje raguočiai bus perkami ne penktadieniais, bet ketvirtadieniais. Pirmas pirkimas ketvirtadienį bus š. m. spalio mėn. 10 d. Ateinanti penktadienį Ariogaloje raguočiai jau nebus perkami. Penktadieniais Ariogaloje bus perkamos tik kailių kiaulės.

Alytuje „Maistas“ perka kiaules ir raguočius kiekvieną dieną

Alytuje prie „Maisto“ skerdyklos (buvusioji Alytaus savivaldybės skerdykla) kiaulės ir raguočiai perkami kiekvieną darbo dieną. Be to, pirmadieniais kiaulės ir galvijai perkami ir „Maisto“ gyvulių priėmimo punkte prie geležinkelio stoties sena tvarka.

1940.X.2.

„Maistas“.

siekti pašarą, o antims ant žemės, pridengtus iš lotų sukaltais groteliais, kad negalėtų įlipti į pašarą.

Žąsys gerai nusipeni miežinių ir avižinių miltų tirštesne, o antys skystesne tyre. Antys mėgsta šuntintas bulves, todėl joms į pašaro mišinį bulvių galima dėti 1/4 dalį viso joms duodamo pašaro kiekio, taip pat naudinga įmaišyti iki 15% maistmilčių ar kitokių mėsos likučių. Žąsims nakčiai galima duoti nemaltų avižų, bet geriau vengti paukščių penėti nemaltais grūdais, nes nemalti ilgiau virškinami ir per tai paukščiai blogiau penisi. Žąsims pirmą penėjimo savaitę reikalinga duoti smulkiai kapotų morkų. Penėti reikalinga tris kartus per dieną ir duoti pašaro tiek, kiek sulesa. Lovius laikyti švarius, kad pašaras juose nerūgėtų. Atskiri lovai garde turi būti padėti su žvyru, medžio anglimi ir švairiu vandeniu. Vanduo kiekvieną dieną turi būti keičiamas. Vandens lovai reikia statyti išorinėje gardo pusėje, tik, kad pro užtvartas tarpus galėtų atsigerti. Žmonės, kurie peni ir prižiūri paukščius, turi elgtis ramiai ir turi būti pastovūs, kad paukščiai prie jų priprastų, taip pat vieta turi būti rami.

Nusipenėję žąsys ir antys būna sunkios, čiupinėjant pasparnėse jaučiamas minkštas, taukų sluoksnis, o taip pat uodegos kaklelis, kur uodega jungiasi su liemeniu, būna storesnis ir minkštas, nejaučiami uodegos kaulai.

Už gerai nupenėtos žąsies gyvo svorio 1 kilogramą ūkininkams mokės po 2 litus 50 centų, kas vidutiniškai už vieną žąsį sudaro 13–14 litų, o už gerai nupenėtos anties gyvo svorio 1 kilogramą — po 2 litų 70 centų arba virš 6 litų už štuką. Tikroji pirkimo pradžia, supirkinėjimo punktai ir kita supirkinėjimo tvarka bus paskelbta vėliau ūkiškoje spaudoje ir per radiją.

„Maistas“.

Pasirodė snukio ir nagų liga

Š. m. rugsėjo mėnesio vidury Lie- tuvoje pasirodė snukio ir nagų liga. Tai yra labai apkrečiama liga, kuri nepaprastai greitai plinta ir neapsakomai lengvai išnešiojama įvairių įvairiais būdais: su pienu, su pieno produktais, pašarais, tekančiu vandeniu, žmonių, naminių gyvulių ir paukščių. Ši liga atneša ūkiui daugybę nuostolių, suduodama kartais nepakeliamą smūgį. Šiai ūkio rykštei išvengti ir jos plitimui sustabdyti reikalinga kiekvienam piliečiui pažinti minimą ligą.

Snukio ir nagų liga yra labai apkrečiama skeltanagių gyvulių liga. Ja apserga galvijai, kiaulės, avys ir ožkos. Nuo gyvulių gali apsikrėsti ir žmonės.

Svarbiausios ligos žymės yra šios: gyvuliui atsiranda pūslės snukyje, ant liežuvių, tešmens, spenių, kojų tarpnagų ir apynagėse. Po kiek laiko tos pūslės trūksta, iš jų išsiliėja šviesus skystis ir pūslių vietoje atsiveria skaudžios žaizdos. Galvijai nuo to smarkiai seilėja, neėda, negali pastovėti ant skaudančių kojų ir dažnai turi eiti keliaklupščiais.

Labai dažnai atsivėrusios tarpnagų arba apynagėse žaizdos užsiteršia nešvarumais, pradeda pūliuoti, kartais net nagos nukrenta ir dėl to gyvulys gali kelis mėnesius likti ligonis. Visi sergą gyvuliai smarkiai liesėja, o jų pieningumas labai sumažėja; kai kurie jų pagaišta.

Ši liga daugiausiai išnešiojama iš vienos vietos į kitą sergančių gyvulių seilėmis ir išmatomis, kaip tai: suterštomis seilėmis rankomis, suterštais drabužiais, batais, įvairiais įrankiais, suterštomis seilėmis paukščių kojomis.

Su šia liga galima sėkmingai kovoti tik tuomet, kai ji pastebima pačioje pradžioje ir tuojau vartojamos reikalingos priemonės.

Todėl kiekvienas gyvulių savininkas arba jo įgaliotinis, pastebėjęs pas savo gyvulius čia nupasakotas ligos žymes, privalo tuojau tą pačią dieną pranešti apie tai atitinkamam apskrities arba rajono veterinarijos gydytojui betarpiui ar per savo seniūną, viršaitį arba per miliciją. Gavęs pranešimą, veterinarijos gydytojas atvyks į užkrėstą vietą ir duos

tolimesnių nurodymų, kaip su liga kovoti.

Kol atvyks veterinarijos gydytojas, gyvulių savininkas privalo savo visus skeltanagių gyvulius ir paukščius laikyti uždarytus tvarte, o šunis priištus, jokių būdu neišleisti jų iš savo kiemo ir neįsileisti svetimų gyvulių ir pašalinių asmenų į savo kiemą ir nevežti iš savo ūkio pieno ir kitų gyvulių produktų ir pašaro.

Ūkininkai! Sėkminga kova su snukio ir nagų liga priklauso tikrai nuo Jūsų, būtent: jei pasirodžius ligai, Jūs pranešite tą pačią dieną valdžios pareigūnams ir vykdysite šių pareigūnų nurodytas priemones, liga bus sustabdyta ir panaikinta.

Jei gi kas pats nepranešų apie šią ligą, ją slėptų, apie tai taip pat reikia neatidėliojant duoti žinią valdžios pareigūnams.

Šiuo reikalu privalėtų susirūpinti agronomai, kontrolasistentai, pienininkai, pažangūs ir pavyzdingi ūkininkai ir sąžiningi darbininkai, nes visų piliečių pareiga kariauti su šia ūkio rykšte.

Veterinarijos Departamentas

Šiomet cukraus numatyta pagaminti daugiau, negu bet kuriais kitais metais

Kaunas, ELTA. Svarbi LTSR maisto pramonės šaka yra cukraus pramonė. Tarybų Lietuva paveldėjo Marijampolės ir Pavenčių cukraus fabričių ir pradėtą statyti Panevėžio cukraus fabričių, kurio statyba tęsiama. Pagal sutartis su rangovais, Panevėžio fabričkas turėjo būti baigtas statyti rugsėjo 20 d. Tačiau fabrikui mašinas ir įrengimus pristato užsieninės firmos, jos dėl karo aplinkybių laiku neišpildė užsakymų ir todėl fabriko įrengimo darbai nusitęsė. Vis dėlto tikimasi, kad fabričkas dar šiomet bus baigtas statyti.

Šiuo metu LTSR cukraus gamyboje yra naujo sezono pradžia. Marijampolės fabričkas yra pasirodęs gamybai ir jau priima iš valstiečių runkelius. Viso šiomet runkelių buvo sukontraktuota apie 250.000 t. Šis kiekis buvo numatytas paskirstyti jau visiems trims cukraus fabričkas. Panevėžio fabrikui dar nesant įrengtam, dalis augintojų turės palaikyti runkelius pas save, už ką jiems, be nustatytos už runkelius kainos, bus išmokamas tam tikras kainos priedas.

Panevėžio fabričkas dar neįrengtas, tačiau reikalingas bendras cukrinių runkelių kiekis vis vien turės būti perdirbtas. Marijampolės ir Pavenčių cukraus fabričkas dabar tam paruošiami. Gamybai reikalingomis techniškomis medžiagomis abu fabričkas aprūpinami tiek, kad jie ir be Panevėžio fabričko galėtų perdirbti visus 250.000 t. runkelių. Jei Panevėžio fabričkas, kaip tikima-

si, gruodžio pradžioje būtų baigtas ir jau galėtų pradėti dirbti, jam, skaičiuojama, būtų skirta apie 50.000 t. runkelių; tada Marijampolės ir Pavenčių fabričkas tektų po 100.000 t. Ligi gruodžio mėn. numatoma Panevėžio fabričkas taip pat aprūpinti kuru, kalkiniu akmeniu ir kitomis gamybai reikalingomis techniškomis medžiagomis. Technikinis ir administracinis personalas fabrikui jau numatytas.

Marijampolės fabričko rajone cukrinių runkelių auginimas yra labiausiai išsiplėtęs ir todėl čia fabrikui runkeliais aprūpinti užtenka mažo radijuso. Dėl tos priežasties ir atitinkamos fabričko politikos apie 90% viso Marijampolės fabričke perdirbamo runkelių kiekio fabrikui yra pristatoma arkliais. Pavenčių ir baigiamo statyti Panevėžio fabričko rajonuose tuo atžvilgiu yra visai priešinga padėtis: čia apie 90% visų runkelių pristatoma vagonais.

Anksčiau runkeliai fabričiuose iš vagonų būdavo iškraunami, gabunami į aikštę ir paduodami į aruodus rangovų samdomų darbininkų. Šiomet nuo tokių parangų, darbininkus išnaudojant tarpininkavimo, atsi-

sakyta. Darbai atlikti yra vedamos derybos su profsąjungomis, kurios sutinka to darbo imtis. Ryšium su bendru atlyginimų pakėlimu, ir čia už darbą šiomet bus mokama daugiau, negu ankstesniais metais.

Ryšium su geležinkelio praplatinimu, turės būti praplatintos cukraus fabričkas geležinkelio šakos ir perdirbtos vagoninės svarstyklės, kurios yra reikalingos runkeliams sverti.

Visus iš runkelių gaunamus produktus — cukrų, melasą, išspaudas ir kalkių purvą — parduoda „Lietuvos Cukraus“ kontora Kaune. Apie 75% viso parduodamo cukraus dabar ejo per Lietūkį, jo skyrus ir kooperatyvus, o likusis kiekis per privačius urmininkus.

Kiek šiomet bus pagaminta cukraus, tuo tarpu dar sunku pasakyti. Tai pareis nuo pristatyto runkelių kiekio ir runkelių cukringumo. Bendrai skaičiuojant, perdirbus 250.000 t. runkelių būtų gauta apie 38.000 t. cukraus. Tiek cukraus lig šiol dar niekad Lietuvoje nebuvo nei pagaminta, nei suvartota.

Naujai steigiamos žemesniosios žemės ūkio mokyklos

Žemės ūkio Liaudies Komisaratas atidaro naujas žemesniasias žemes ūkio mokyklas šiose vietose:

1. Aluntos dv., Utenos apskr., Aluntos valsč.,
2. Dukšto dv., Zarasų apskr., Dukšto valsč.,
3. Daukšagirių dv., Kauno apskr., Pakuonio valsč.,
4. Lančiūnavos dv., Kėdainių apskr., Kėdainių valsč.,
5. Paežerių dv., Vilkaviškio apskr., Vilkaviškio valsč.,
6. Pajūryje, Tauragės apskr., Šilalės valsč.,
7. Raguvėlės dv., Panevėžio apskr., Raguvės valsč.,

Mokyklose veiks du skyriai: žemės ūkio skyrius berniukams ir namų ūkio skyrius mergaitėms. Tik Daukšagirių žemės ūkio mokykloje mokysis vien berniukai.

Mokslas bus teikiamas nemokamai. Prie visų mokyklų steigiami mokinių bendrabučiai, kuriuose už nedidelį mokestį mokiniai gaus butą, kurą, šviesą ir baldus. Neturinti mokiniai atleidžiami ir nuo šio mokesčio. Tik maistą mokiniai parūpina savo lėšomis.

Maistas bendrabutyje kaštuos apie 20–25 lt. mėnesiui.

Į mokyklas priimami berniukai ir mergaitės ne jaunesni kaip 15 m. amžiaus, baigę pradžios mokyklos 4 skyrius.

Kas norėtų įstoti į žemės ūkio mokyklą, turi jau dabar paduoti mokyklos vedėjui prašymą su išeitojo mokslo liudijimu ir gimimo metrikais.

Nebaigusieji pradžios mokyklos irgi gali būti į mokyklą priimti, jei išlaikys lietuvių kalbos ir aritmetikos įstojamuosius egzaminus.

„Maistas“

Laiškus reikia siųsti tokiu adresu:

1. Aluntos žem. žemės ūkio mokykla, Aluntos paštas, Utenos ap.
2. Dukšto žem. žemės ūkio m-l, Dukšto paštas, Zarasų apskr.
3. Daukšagirių žem. žemės ūkio m-l, Pakuonio paštas, Kauno ap.
4. Lančiūnavos žem. žemės ūkio m-l, Šėtos paštas, Kėdainių ap.
5. Paežerių žem. žemės ūkio mokykla, Vilkaviškio paštas,
6. Pajūrio žem. žemės ūkio m-l, Pajūrio paštas, Tauragės ap.
7. Raguvėlės žem. ūkio m-l, Raguvėlės paštas, Panevėžio apskr.

Žemės ūkio D-tas.

—

Naujas dienraštis „Tarybų Lietuva“

Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo nutarimu dienraštis „Darbo Lietuva“ pavadintas „Tarybų Lietuva“ ir nuo spalio 1 d. leidžiamas kaip Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos organas. Aukščiausios Tarybos organu tapo ir rusų kalba dienraštis „Truženik“. „Tarybų Lietuvos“ atsakomuoju redaktorium paskirtas Jonas Šimkus, o „Truženiko“ — Eugenijus Vicas.

VILNIUJE ATIDARYTA PRIEŠ-ALKOHOLINĖ AMBULATORIJA

Spalio 1 d. Vilniuje atidaryta pirmoji priešalkoholinė ambulatorija. Ambulatorijoje teikiami patarimai alkoholių vartojimo ir racionaliai gydyti alkoholikai.